

PAMIATKOVÁ ZÓNA BABINÁ

ZÁSADY OCHRANY, OBNOVY A PREZENTÁCIE PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

Riaditeľka : Ing. arch. Zuzana Klasová
Hlavná riešiteľka : Ing. arch. Anna Hojčková

Spoluriešitelia : Ing. Anna Fatureová
Ing. arch. Mária Flórová
Mgr. Martin Miňo

I. ANALÝZA VÝVOJA ÚZEMIA

- A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMÍ
 - A.1. Názov pamiatkového územia 3
 - A.1.1. Typ pamiatkového územia 3
 - A.2. Kraj, okres, obec podľa základnej územnej jednotky a katastra 3
 - A.3. Orgán, ktorý pamiatkové územie vyhlásil, dátum vyhlásenia 3
 - A.4. Číslo pamiatkového územia 3
- B. PARCELNÉ VYMEDZENIE HRANICE PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA
 - B.1. Parcelné vymedzenie hranice Pamiatkovej zóny Babiná 3
 - B.1.1. Súpis parciel územia pamiatkovej zóny 4
 - B.2. Ochranné pásmo Pamiatkovej zóny Babiná 4
 - B.3. Informácia o zanesení hraníc v katastri a o kódovaní 4
- C. ÚDAJE O ZADANÍ A SPRACOVANÍ ANALÝZY VÝVOJA ÚZEMIA
 - C.1. Účel a cieľ urbanistického a stavebno-historického vývoja 5
 - C.2. Metóda spracovania a dátum spracovania výskumu 5
- D. ÚDAJE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE A INÝCH PODKLADOCH
 - D.1. Prehľad platných územnoplánovacích dokumentácií, štúdií a návrhov 5
 - D.2. Mapové podklady, historické mapy, katastrálne mapy 6
 - D.3. Staršie prieskumy a výskumy, archeologické výskumy územia 6
 - D.4. Literatúra a ďalšie pramene 6
- E. HISTORICKÝ A URBANISTICKO-ARCHITEKTONICKÝ VÝVOJ ÚZEMIA
 - E.1. Stručný historický a stavebný vývoj územia 7
 - E.2. Urbanisticko-historické vývojové etapy územia 9

II. PAMIATKOVÉ HODNOTY ÚZEMIA

- F. CHARAKTERISTIKA PAMIATKOVÝCH HODNÔT ÚZEMIA
 - F.1. Pamiatkové hodnoty územia objemovo-priestorovej povahy 17
 - F.1.1. Obraz krajiny - reliéf terénu, vodné plochy, prírodné prvky, charakteristické pohľady 17
 - F.1.2. Vonkajší obraz územia - panoráma, silueta 17
 - F.1.3. Vnútorň obraz územia - priestorová štruktúra, výškové a objemovo-priestorové usporiadanie 19
 - F.1.3.1. Objemovo-priestorová skladba zástavby 22
 - F.1.3.2. Strešná krajina 23
 - F.1.4. Funkčné využitie územia 25
 - F.1.5. Historický pôdorys 26
 - F.1.6. Objektová skladba územia - kompozícia 27
 - F.1.6.1. Dominanty a akcenty – celo územné a miestne 27
 - F.1.6.2. Systém opevnenia 27
 - F.1.6.3. Priestory územia - námestia, ulice a voľné plochy 27
 - F.1.6.4. Zástavba (architektonické, umelecko-historické a výtvarné hodnoty objektov) 28
 - F.1.6.5. Zatriedenie nehnuteľností - stavby, pozemky, zeleň 33
 - F.1.7. Archeologické náleziská 66
 - F.1.8. Zeleň v pamiatkovom území 66
 - F.1.9. Prvky uličného interiéru a uličného parteru 69
 - F.1.9.1. Drobná architektúra 69

- F.2. Pamiatkové hodnoty územia nehmotnej povahy - názov obce, chotárne názvy, osobnosti obce 72
- F.3. Charakteristika pamiatkových hodnôt územia 72

III. ZÁSADY OCHRANY ÚZEMIA

- G. ZÁSADY OCHRANY, OBNOVY A PREZENTÁCIE HODNÔT ÚZEMIA
- G.1. Požiadavky na primerané funkčné využitie pamiatkového územia 75
- G.2. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie 75
- G.2.1. Požiadavky na zachovanie a ochranu historickej pôdorysnej schémy 75
- G.2.2. Požiadavky na reguláciu novej zástavby a riešenie rezervných plôch 76
- G.3. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu hodnotnej objektivej skladby 77
- G.3.1. Požiadavky na ochranu charakteru pôvodnej skladby zástavby 77
- G.3.2. Požiadavky na zachovanie a ochranu historických dominánt a kompozície výškového zónovania sídla 77
- G.3.3. Požiadavky na zásady diferencovaného prístupu k ochrane, obnove a údržbe objektov 77
- G.4. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu výškového a priestorového usporiadania objektov 79
- G.5. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu prvkov uličného interiéru a uličného parteru 79
- G.5.1. Požiadavky na ochranu typických prvkov prostredia 79
- G.5.2. Požiadavky na zachovanie, použitie charakteristických stavebných materiálov 79
- G.5.3. Požiadavky na zachovanie, ochranu, obnovu a údržbu pamiatkových a výtvarných hodnôt drobnej architektúry a výtvarných diel 80
- G.5.4. Požiadavky na umiestňovanie reklám 80
- G.5.5. Požiadavky na riešenie infraštruktúry a jej technických zariadení 80
- G.6. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu charakteristických pohľadov 80
- G.7. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu archeologických nálezísk 81
- G.8. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu zelene v území 81
- H. LEGISLATÍVA, manažment ochrany, využívania a regenerácie územia
- H.1. Legislatíva, medzinárodné dohovory 82
- H.2. Pamiatkový zákon a základné pojmy 82
- H.3. Úloha obcí pri ochrane pamiatkového fondu (§ 14 pamiatkového zákona) 85
- I. ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA 86

IV. PRÍLOHY

- J. GRAFICKÁ DOKUMENTÁCIA
- Vyhláška o vyhlásení PZ Babiná, Rozhodnutie MK SR
 - Výkresová dokumentácia
 - Fotodokumentácia

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMÍ

- A.1. Názov pamiatkového územia :** Pamiatková zóna Babiná
- A.1.1. Typ pamiatkového územia :** vidiecka
- A.2. Kraj :** Banskobystrický
- Okres :** Zvolen
- Obec :** Babiná
- Katastrálne územie :** Babiná
- Počet NKP v pamiatkovom území :** 3 NKP
- A.3. Orgán, ktorý pamiatkové územie vyhlásil, dátum vyhlásenia :**
Všeobecne záväznou vyhláškou, Krajského úradu Banská Bystrica, odbor kultúry,
č. 18/2000 o vyhlásení časti územia obce Babiná za pamiatkovú zónu
Dátum vyhlásenia : 25.09.2000
Dátum nadobudnutia účinnosti : 29.11.2000
- A.4. Číslo pamiatkového územia podľa ÚZPF :** 87

B. PARCELNÉ VYMEDZENIE HRANICE PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

B.1. Parcelné vymedzenie hranice pamiatkovej zóny Babiná

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky (ďalej len „PÚ SR“) v roku 2005 spracoval **Návrh na zmenu vyhlásenia Pamiatkovej zóny Babiná** v súlade s úlohou Revízie pamiatkových zón z Plánu hlavných úloh PÚ SR. Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „MK SR“); sekcia kultúrneho dedičstva vydalo rozhodnutie č. MK 2126/2009-51/2518 zo dňa 23. 02. 2009 o zmene vymedzenia Pamiatkovej zóny Babiná (ďalej len „PZ Babiná“) a popis vymedzenia hranice je prevzatý z tohto rozhodnutia.

Parcelné vymedzenie hranice pamiatkového územia bolo spracované podľa kópie mapového podkladu mapy v mierke 1 : 2880, katastrálne územie Babiná, mapový list 2, vyhotovená Katastrálnym úradom v Banskej Bystrici – Správa katastra Zvolen dňa 11.04.2005.

Východiskový bod hranice pamiatkovej zóny leží na severe územia na hlavnej komunikácii obce v styku parciel č. 3261/9, 3261/6 a 1231/1. Odtiaľ smeruje na východ po severnej hranici parcely č. 3261/9 (komunikácia), lomí sa juhozápadným smerom po juhovýchodnej hranici tejto parcely do najsevernejšieho bodu parcely č. 1130/10, kde sa lomí smerom juhovýchodným a vedie po časti severovýchodnej hranice tejto parcely do jej styku s parcelou č. 1130/6, lomí sa smerom severovýchodným po severozápadnej hranici parcely č. 1130/6, pokračuje po severozápadnej a severovýchodnej hranici parcely 3268/2 k štátnej ceste Zvolen - Šahy (parcela Č. 625/3), lomí sa smerom južným po rozhraní parcely tejto cesty s parcelami č. 3268/2, 1178/2, 1130/6, 1105/2, 3267/2, 420/2, 400/3, 400/2, 350/1, 175/6. Z najjužnejšieho bodu parcely č. 275/6 hranica pamiatkovej zóny smeruje na severozápad po juhozápadnej hranici tejto parcely do jej dotyku s parcelou č. 350/3, lomí sa smerom juhozápadným po juhovýchodnej hranici parcely č. 350/3, pokračuje po juhovýchodných hraniciach parciel č. 582/1, 582/2, 583, 584/1, 584/2, lomí sa smerom juhovýchodným po časti severovýchodnej hranice parcely č. 589/1, pokračuje juhovýchodnou hranicou tejto parcely a parciel č. 589/2, 590/1, 590/2, 591, 592, 333/1, 597/1, 597/2 a 329 do najjužnejšieho bodu parcely č. 329, odtiaľ smerom severozápadným vedie po juhozápadnej hranici tejto parcely do jej dotyku s hlavnou komunikáciou obce (parcela č. 3261/8), ktorú priamočiaro pretína smerom juhozápadným do styčného bodu parciel č. 372, 326/1 325. Odtiaľ pokračuje po juhovýchodnej a následne po časti juhozápadnej hranici parcely č. 326/1 do jej dotyku s parcelou č. 324/6, tu sa lomí smerom juhozápadným po juhovýchodnej hranici tejto parcely do jej najjužnejšieho bodu, lomí sa smerom severozápadným a pokračuje juhozápadnými hranicami parciel č. 324/6, 324/5, 3256/1, lomí sa na severovýchod po severozápadnej hranici parcely č. 3256/1 do jej dotyku s parcelou č. 224/6, pokračuje po juhozápadnej a severozápadnej hranici parcely č. 224/6k juhozápadnej hranici parcely č. 2803/1, lomí sa po nej smerom severozápadným do jej najzápadnejšieho bodu. Odtiaľ vedie hranica pamiatkovej zóny priamočiaro, pretínajúc parcelu č. 2204/1 do najjužnejšieho bodu parcely č. 2210/1, pokračuje juhozápadnou hranicou tejto parcely do jej dotyku s komunikáciou (parcela č. 3257/1), ktorú pretína severozápadným smerom a dostáva sa do najjužnejšieho bodu parcely č. 91, pokračuje jej juhozápadnou a severozápadnou hranicou do najjužnejšieho bodu parcely č. 2191/2, odtiaľ vedie po juhozápadných

hraniciach parciel č. 2191/2, 119/2, západnej hranici parcely č. 3257/1 (komunikácia) do jej najsevernejšieho bodu, lomí sa juhovýchodným smerom po severovýchodnej hranici komunikácie do styčného bodu parciel č. 3257/1, 121/2 a 1962/1, lomí sa severozápadným smerom po juhozápadnej hranici parcely č. 121/2, plynule pokračuje obvodom parcely č. 121/1 a severovýchodnou hranicou parcely č. 121/2 do najsevernejšieho bodu parcely č. 122. Odtiaľ smeruje na juhovýchod po severovýchodnej hranici parcely č. 122, 124/5, 124/3, bývalej parcely č. 134, parcely č. 135/4, pokračuje po severozápadnej a severovýchodnej hranici parcely č. 1962/2, severovýchodnej hranici parcely č. 1960/3, v jej dotyku s parcelou č. 1959/18 sa lomí severovýchodným smerom, pokračuje po severozápadnej hranici parcely č. 1959/18, 275/1, severozápadnej a severovýchodnej hranici parcely č. 1959/6 do styčného bodu parciel č. 1959/6, 167 a 1959/1, lomí sa severovýchodným smerom, vedie po severozápadných hraniciach parciel č. 167, 171, 1720, 174, 178, 179/1, 179/2, 184, 188, 193 (cintorín) a 1202/7, priamočiaro pretínajúc parcelu č. 1908 smeruje do najzápadnejšieho bodu parcely č. 1206, pokračuje severozápadnou hranicou parcely č. 1206 a 1208/2, lomí sa juhovýchodným smerom po severovýchodnej hranici parcely č. 1208/2, v jej dotyku s parcelou č. 1211/2 sa lomí severovýchodným smerom a vedie po severozápadnej hranici parcely č. 1211/2 do jej najsevernejšieho bodu, lomí sa smerom severozápadným, severovýchodným a východným smerom po hraniciach parcely č. 1218/2 a po severovýchodnej hranici parcely č. 1231/2 sa napája na severozápadnú hranicu parcely č. 3261/9 (hlavná komunikácia obce), po ktorej sa vracia do východiskového bodu.

B.1.1. Súpis parciel pamiatkovej zóny :

1 (NKP, r. k. kostol sv. Matúša), 2, 3/1-9, 4/1-4, 5, 6/1-2, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20/1-2, 21,22,23, 24, 26, 27, 28, 29/1-3, 30/1-2, 31, 32, 33, 34, 35/1-2, 37, 38/1-2, 39, 40/1-2, 41/1-5, 42, 43, 44, 48, 49, 50, 52, 54, 57, 61/1-2, 63, 64/1-2, 65, 66/1-4, 67/1-2, 68, 69/1-2, 70, 76 (NKP, dom ľudový č. 20 Plánková ul.), 77, 78/1-2, 79, 80/1-7, 81/1-3, 82, 83, 84, 85, 86, 87/1-2, 88, 91, 92, 93, 94/1, 95/1-2, 97/1-2, 98/1-3, 99, 100, 105, 106, 107, 109, 110, 111, 113, 114/1-2, 115, 116/1-2, 117, 118, 119/1-2, 121/1-2, 122, 124/2-5, 125/1-6, 126/1-3, 132, 133, 134, 135/1-3, 136/1-2, 137/1-2, 138, 139, 140/1-2, 141, 142/1-5, 144, 145/1-2, 146, 147, 149, 151, 152, 153/1-3, 156, 157, 158, 160, 161/1-4, 163/1-5, 164, 166, 167, 169, 170, 171, 172, 174, 176, 177/1-2, 178, 179/1-2, 180, 182, 183, 184, 185, 186, 188, 193 (NKP, hrob, padlí v SNP, r. k. cintorín) , 195/1-2, 196, 197, 199/1-2, 200/1-2, 201/1-3, 202, 203, 204, 205/1-2, 206, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 218, 220, 221/1-5, 222, 223/1-5, 224, 225/2-5, 226/1-2, 227, 228/1-3, 229, 230, 232, 233, 234, 236, 237, 238, 239, 240, 242, 243/1-4, 244, 245, 247/1-2, 250, 251, 252/1-3, 253, 254/1-3, 255/1-3, 256, 258, 259/1-5, 260, 261, 262, 263/1-6, 264/2, 265, 266/1-2, 267, 268, 269/1-5, 270/1-3, 271, 272, 273/1-5, 274/1-4, 275/1-3, 276/1-4, 277/1-2, 278, 279/1-3, 280/1-3, 282/1-2, 283, 284/1-2, 285/1-2, 286/1-3, 287/1-5, 288/1-14, 289/1-2, 290/1-2, 292/1-2, 293/1-2, 294/1-4, 295, 296/1-2, 297/1-2, 298/1-5, 299/1-3, 300, 301, 302/1-4, 303/1-2, 304, 306, 307, 308/1-7, 309/1-2, 312, 313, 314, 315/1-2, 316, 317/1-5, 318/1-5, 319/1-3, 320, 321, 322, 323, 324/1-7, 326/1-3, 327, 328, 329, 330, 333/1-2, 334, 335/1-2, 336/1-3, 337, 338, 340/1, 341/1-3, 350/ 1, 350/3, 350/7-11, 350/21-22360/12-13,361/1-6, 380/1-3, 380/9-10, 400/2-3,7, 420/2, 582/1, 583, 584/2, 589/1-2, 590/1-2, 591, 592, 597/1-2, 625/3, 1105/2-3, 1116/1-4, 11-12, 1130/1-2, 1130/4-7, 1130/10, 1130/26, 1130/28-29, 1178/2, 1197/1-2, 1200/1-4, 1200/8, 1202/1-8, 1206, 1207,1208/1-2, 1211/1-2, 1218/2, 1231/2, 1227/2, 1959/2-6, 1959/19, 1959/28, 1960/2-3, 1960/5-6, 2191/2-3, 2192/1, 2204/1-7, 2210/1-8, 2210/10, 2210/12, 2210/14-17, 2210/20-22, 2803/1-2, 3256/1-4, ,3257/1-43, 3258/1-2, 3258/4, 3258/6, 3258/8-10, 3258/13-14, 3259/1-9,3259/29, 3260/1-2, 3260/6, 3261/1, 3261/8, 3267/2,3268/2, 3571.

B.1.2. Parcely NKP

1, 76,193.

B.2. Ochranné pásmo Pamiatkovej zóny Babiná

Vyhláškou Krajského úradu Banská Bystrica, podľa § 2 bod (3) je hranica ochranného pásma pamiatkovej zóny totožná s hranicou pamiatkovej zóny.

B.3. Informácia o zanesení hranice v katastri a o kódovaní

PÚ SR v roku 2009 požiadal Správu katastra Zvolen o zakreslenie zmeny hranice PZ Babiná do grafických operátov katastrálneho územia obce a o doplnenie záznamov chránených skutočností. Nehnuteľné kultúrne pamiatky, nachádzajúce sa v pamiatkovom území sú označené kódom ochrany 201 – Národná kultúrna pamiatka, ostatné nehnuteľnosti v území PZ sú na listoch vlastníctva označené kódom ochrany 203 - Pamiatková zóna.

C. ÚDAJE O ZADANÍ A SPRACOVANÍ VÝSKUMU

C.1. Účel spracovanie urbanistického a stavebno-historického vývoja

Urbanistický a stavebno-historický vývoj PZ Babiná je spracovaný pre určenie a analýzu historických a pamiatkových hodnôt územia a spracovanie zásad ochrany, obnovy a prezentácie týchto hodnôt. V zmysle § 29 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) sú zásady ochrany pamiatkového územia dokumentom na vykonávanie základnej ochrany tohto územia, sú súčasťou územného priemetu jeho kultúrnych hodnôt a tvorí podklad pre aktualizáciu záväznej časti platného Územného plánu obce Babiná (územný plán bol schválený v roku 2000).

C.2. Metóda spracovania a dátum spracovania výskumu

Návrh zásad ochrany, obnovy a prezentácie pamiatkového územia PZ Babiná boli spracované v priebehu rokov 2007-2008 na základe poznatkov terénneho ohliadkového výskumu, archívneho výskumu, mapových podkladov, literatúry, historickej fotodokumentácie a výskumnej dokumentácie. Rozpracovanosť zásad nebola ukončená a schválená. Aktualizácia vizuálnej terénnej previerky sa uskutočnila v mesiacoch marec - máj v r. 2015. Z dôvodu dlhšieho časového odstupu od spracovania pôvodného návrhu začal Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ Banská Bystrica“) spracovanie nového návrhu zásad podľa Usmernenia PÚ SR k spracovaniu dokumentácie „Urbanisticko-historický výskum“, ktoré nadobudlo platnosť od 01. 01. 2011.

D. ÚDAJE O ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH DOKUMENTÁCIÁCH A INÝCH PODKLADOCH

D.1. Prehľad platných územnoplánovacích dokumentácií, štúdií a návrhov

- **Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001** (ďalej len „KURS“)

a/ spracovateľ : AUREX, s. r. o., Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava, v zastúpení - Ing. arch. Ľubomír Klaučo, konateľ

b/ dátum : december 2001

c/ schválila : Vláda SR uznesením č. 528 v r. 2002

- **Územný plán veľkého územného celku Banskobystrický kraj** (ďalej len „ÚPN VÚC Banskobystrický kraj“)

a/ spracovateľ : URKEA s. r. o., Urbanizmus, krajinná ekológia, architektúra, 974 00 Banská Bystrica, Zvolenská cesta č. 20, zástupca firmy – Ing. arch. Ľudovít Jankovič, hlavný koordinátor – Ing. arch. Mária Chocholová

b/ dátum : september 1998

c/ schválila : Vláda SR uznesením č. 394 z 09. 06. 1998. Nariadenie vlády SR, ktorým sa vyhlásila jeho záväzná časť, bolo uverejnené v Zbierke zákonov SR č. 263/1998, čiastka č. 99, dňa 18. augusta 1998.

- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky č. 2004** boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja uznesením č. 611/2004 zo dňa 16. a 17. decembra 2004, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 4/2004 zo dňa 17. decembra 2004, ktoré nadobudlo účinnosť 21. januára 2005.

- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky č. 1/2007** boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja uznesením č. 222/2007 zo dňa 23. augusta 2007, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 6/2007, ktoré nadobudlo účinnosť 27. septembra 2007.

- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky č. 2009** boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja uznesením č. 94/2010 zo dňa 18. júna 2010, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 14/2010, ktoré nadobudlo účinnosť 10. júla 2010.

- podporovať vzťah medzi mestom a vidiekom, zachovať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby bývania s historicky utvorenej okolitej krajiny, činnosti zamerať na poľnohospodársky pôdny fond a obmedziť možné negatívne dôsledky

- **Územný plán obce Babiná (ďalej len „ÚPN Babiná“)**

a/ spracovateľ : Projektová kancelária A. U. R. A, Banská Bystrica, autor Ing. arch. Libuša Dižková

b/ dátum : 2000

c/ schválil : ObZ uznesením č. 4/2000 zo dňa 03.06.2000

- **ÚPN Babiná, Zmeny a doplnky č. 1**

a/ spracovateľ : Projektová kancelária A. U. R. A, Banská Bystrica, autor Ing. arch. Jozef Dižka

b/ dátum : 2007

c/ schválil : ObZ uznesením č. 112-8/2007 zo dňa 25.10.2007

- **ÚPN Babiná, Zmeny a doplnky č. 2**

a/ spracovateľ : Projektová kancelária REPROBAN, Zvolen, autor Ing. arch. Alexander Bánovský

b/ dátum : 2008

c/ schválil : ObZ uznesením č. 87-8/2008 zo dňa 18.12.2015

- **ÚPN Babiná, Zmeny a doplnky č. 3**

a/ spracovateľ : Projektová kancelária REPROBAN, Zvolen, autor Ing. arch. Alexander Bánovský

b/ dátum : 2010

c/ schválil : ObZ uznesením č. 6-1/2010 zo dňa 4.02.2010

- **ÚPN Babiná, Doplnky č. 4**

a/ spracovateľ : Projektová kancelária REPROBAN, Zvolen, autor Ing. arch. Alexander Bánovský

b/ dátum : 2013

c/ schválil : ObZ uznesením č. 39-6/2013 zo dňa 24.06.2013

D.2. Mapové podklady, historické mapy, katastrálne mapy

1. Historická mapa Babiná. Pred rokom 1769. 1. vojenské mapovanie. Kópia. Archív PÚ SR Bratislava.
2. Historická mapa. Babiná. Pred rokom 1843. 2. vojenské mapovanie. Kópia. Archív PÚ SR Bratislava.
3. Historická katastrálna mapa. Babiná. Rok 1931, aktualizovaná v roku 1935 M 1:2880 20. storočia v Bratislave. Kópia. Archív PÚ SR Bratislava.
4. VKM – Katastrálne územie Babiná, Okresný úrad Zvolen, Správa katastra okresu.
- 5.

D.3. Staršie prieskumy a výskumy, archeologické výskumy územia

1. Babiná. Návrh na vyhlásenie pamiatkovej zóny. Pamiatkový ústav Bratislava, regionálne stredisko Banská Bystrica, 1992, 1996, aktualizované 1999. Autor Mgr. Anna Vešelényiová-Skelton. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. T 318.
2. Babiná. Reštaurátorský prieskum fasád, Rím. kat. kostol sv. Matúša, 1975. Autor Gejza Balaša. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. R1.
3. Babiná kostol sv. Mateja, Pamiatkársky výskum fasád, Program pamiatkárskej úpravy. Autor Doc. akad. soch. Porubovič Jozef, Ing. arch. Puškár Imrich, CSc., prom. hist. Puškárová Blanka, CSc. Bratislava 1975-1986. Archív KPÚ Banská Bystrica, sign. T 3

D.4. Literatúra a ďalšie pramene

1. ĐURKOVÁ, Mária *Stredoveká vzdelanosť, kultúra a architektonické pamiatky na území Zvolenskej stolice*. In : Historický časopis, roč. 48, 2000, č. 4, s. 616- 618.
2. *Historické pamiatky okresu Zvolen*. Zvolen 1985, s. 4.
3. JUCK, Ľubomír *Výsady miest a mestečiek na Slovensku I (1238- 1350)*. Bratislava : 1984, s. 36.

4. KUKA, Pavol *Zvolen a okolie, Stručný sprievodca*. Bratislava : 1984, s. 45.
5. KUKA, Pavol *Postavy minulosti*. In : Vpred, roč. XVI. č. 21 zo dňa 27.5.1975.
6. KUKA, Pavol *Zbierka pečatí bývalej Zvolenskej župy*. In : Slovenská archivistika. roč. XXI. 1986.
7. KUKA, Pavol *Babiná. 1254 – 1994. 740 rokov obce Babiná*. Košice : vydavateľstvo BEKI, 2014.
8. *Ľudová architektúra a urbanizmus vidieckych sídiel na Slovensku*. MK SR, NPKC, Bratislava : vydavateľstvo AEPress, 1998, s. 269.
9. MALČEK, Róbert *Zbery v okresoch Zvolen a Detva*. In : Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 1998. Nitra: 2000, s. 128 -129.
10. MENCL, Václav *Stredoveká architektúra na Slovensku*. Praha – Prešov : 1937, s. 176-177, 214-215.
11. NOVÁK, Jozef *Slovenské a mestské obecné erby*. Bratislava : 1967, s. 69, 82.
12. SLÁVIK, Ján *Dejiny dobronívskej evanj. cirkve, niektoré dávnejšie deje kráľovského výsadného mestečka dobronivej a okolia*. Ružomberok : 1898, s. 157, 158.
13. *Slovenské národné povstania vo Zvolenskom okrese*. Zvolen : 1974, s. 107-108.
14. *Súpis pamiatok na Slovensku I.*. Bratislava : 1967, s. 23.
15. VARSÍK, Branislav *Z osídlenia západného a stredného Slovenska*. Bratislava: 1984, s.157.
16. *Vlastivedný slovník obcí na Slovensku I.*. Bratislava : 1977, s. 112.
17. ZAVARSKÝ, Valér *Románske kostoly slovenské*. Turčiansky sv. Martin : 1943. s. 41.
18. ŽUDEL, Juraj *Stolice na Slovensku*. Bratislava : vydavateľstvo Obzor, 1984

D. HISTORICKÝ A URBANISTICKO-ARCHITEKTONICKÝ VÝVOJ ÚZEMIA

E.1. Stručný historický a stavebný vývoj územia

Babiná sa nachádza v území Zvolenskej župy, v južnej časti jej územia 15 km od mesta Zvolen. Sídlo obce sa rozširovalo severojužným smerom popri Babinskom potoku a hlavnej vnútro obecnej (miestnej) komunikácii, ktorej trasa viedla v blízkom okolí obchodnej diaľkovej cesty „magna via“, spájajúcej územia uhorského kráľovstva.

Historický dátum	Historická udalosť	Stavebná činnosť
700 rokov pred Kristom	archeologické nálezy z doby bronzovej , fragmenty keramických nádob a bronzové predmety	nálezisko „Pod múrom“
rok 1254	udelenie mestských privilégií uhorským panovníkom Belom IV.	potvrdenie existencie románskeho kostola
rok 1270	uhorským panovníkom Štefanom V. potvrdené mestské privilégiá	
rok 1351	uhorský panovník Ľudovít I. určil Babinej poplatok 50 mariek ročne	
rok 1424 - 1476	spolu so susednými mestečkami sa stáva majetkom kráľovnej Barbory	
rok 1455	panovníkom Ladislavom V. Habsburským potvrdené mestské privilégiá	
rok 1476 - 1487	v majetku kráľovnej Beatrix, ktorá ju v roku 1487 predala za 7000 zlatých Bernardovi Frangepanovi	
rok 1483	prvá pečiatka s erbom s priemerom 40 mm, v strede sv. Juraj na koni a kruhopis: REGINE – SEDIS NOMINE BABASEK – A. 1483	

Historický dátum	Historická udalosť	Stavebná činnosť
pol. 15. storočia	počas vojen medzi Jánom Jiskrom a Hunyadim obec poškodená, obyvatelia trpeli hladom	
rok 1492	panovníkom Vladislavom II. potvrdené mestské privilégia	
rok 1519	panovníkom Ľudovítom II. potvrdené mestské privilégia , od tohto roku je obec majetkom Štefana Weboczyho	
druhá pol. 16. storočia		okolo katolíckeho kostola sv. Matúša (na obranu proti Turkom) sa začala výstavba ochranného múra na jeho nárožiach s baštami
rok 1596	Turci napadli Babinú a bola poplatná Turkom (platila daň)	
rok 1610	Matej II. nariaďuje Zvolenskej stolici, aby ochraňovala Babinú a okolité mestečka pre pretrvávajúce spory	
rok 1688	Leopold I. potvrdil mestské slobody Babinej	
rok 1741	Mária Terézia nariaďuje Zvolenskej stolici, zakázať panstvám klášť Babinej poddanské povinnosti	
rok 1754 - 1771		rozsiahle barokové úpravy katolíckeho kostola sv. Matúša
rok 1763		prestavba stoličného domu na evanjelickú modlitebňu a faru
druhá pol. 18. storočia	konali sa jarmoky , varilo sa pivo, páliť lieh, bolo tu niekoľko mäsiarov, chytali sa vtáky	v tomto období bolo v Babinej 89 domov , 118 rodín a 583 obyvateľov, zástavba pod kostolom a popri historickej komunikácii
rok 1769		v centre obce postavený murovaný dom , maštale, zrubové šopy pre vojsko
rok 1800	občania sa sťažujú a žiadajú písomné potvrdenie svojich mestských privilégií v obežníku	úpadok mestečka, ostáva dedinou
rok 1802	mestské privilégia nie sú obnovené	výstavba evanjelickej zvonice
rok 1828		postavená murovaná budova katolíckej školy
rok 1837		postavená murovaná budova evanjelickej školy
rok 1862	obyvatelia Babinej poslali pozdravný list Dr. Štefanovi Moyzesovi	
rok 1887	obec postihol rozsiahly ničivý požiar	zachovala sa jedna drevená stavba (Rybničná ul.), kostol a modlitebňa
roky 1922 - 1924	železničná trať vedie mimo obce	výstavba železničnej trate Zvolen – Krupina
rok 1926		elektrifikácia obce
roky 1928 -1929		začiatok výstavby vodovodu
roky 1938 - 1939		výstavba nového evanjelického kostola na mieste starého kostola
rok 1942		začiatok pokračovania výstavby Plánkovej ulice

Historický dátum	Historická udalosť	Stavebná činnosť
rok 1942	po zrušení evanjelickej a katolíckej školy vytvorená jedna obecná ľudová škola , ktorá bola po II. sv. vojne bola zoštatnená	
rok 1944	počas SNP v 2./2 októbra 1944 prebiehali v obci a jej okolí boje, na ktorých sa podieľali vojaci povstaleckej armády a príslušníci partizánskej brigády kpt. J. Nálepku.	
6.3.1945	obec oslobodená Červenou armádou	po vojne prestavby domov, výstavba rodinných domov po asanácii pôvodných , jedinele prestavby i hospodárskych častí
rok 1947		predĺženie Rybníckej ulice o 100 m, nová výstavba RD , úprava priestoru pred hostincom
rok 1949	obec preradili z okresu Zvolen do okresu Krupina	
rok 1958	zriadenie JRD malo vplyv na výstavbu v obci	ukončená stavba kultúrneho domu , upravené priestranstvo pred kultúrnym domom
rok 1959		pokračovanie výstavby vodovodu , došlo k hromadnému zasypávaniu studní a tajchov
rok 1960	obec preradili naspäť pod okres Zvolen	
rok 1962	zriadená ZDŠ .1-4. ročník, v rámci integrácie ZDŠ zrušená v roku 1978	
rok 1964		asanácia vážnice, požiarnej zbrojnice, mliekarny, skladu pohonných hmôt a zrušenie tajchu, vznik plochy s parkovou úpravou - parčík
rok 1978	realizácia komunikačného obchvatu	štátna komunikácia I/66 Zvolen - Šahy
rok 1986		rekonštrukcia kultúrneho domu – obecný úrad
rok 2000	schválený Územný plán obce Babiná	riadená výstavba RD v území obce
rok 2007	časť územia obce Grnobiz	príprava a výstavba rodinných domov, samostatne stojacich a výstavba obecnej ČOV
rok 2008	časť územia obce Za uličkou	výstavba IBV, samostatne stojacich RD – západná strana ulice
rok 2013	územie nad ihriskom a za r. k. kostolom	príprava územia na výstavbu rodinných domov

E. 2. Urbanisticko - historické vývojové etapy územia

Obec Babiná vznikla pod vplyvom výhodnej polohy pri trasovaní historickej diaľkovej obchodnej cesty „magna via“, spájajúcej územia uhorského kráľovstva z Budapešti do Krakova. Územiu dominoval pôvodne kostol, pravdepodobne už koncom 12. storočia, vedľa neho sa rozvíjala zástavba a tiež popri historickej vnútro obecnej (miestnej) komunikácii v jej výraznom severojužnom smere; kostol bol neskôr opevnený ochranným múrom s baštami. Babiná si nevydobyла významné postavenie v regióne a nebola povýšená na mesto. Po dobytí obce Turkami a pre dlhodobu trvajúcu nezhodu so susednými obcami jej význam upadá. Počas storočí na území Babinej boli hospodárske činnosti spojené s poľnohospodárstvom, obchodom v období povoleného konania jarmokov a vykonávaním základných remesiel, neskôr sa stala dedinou s činnosťami súvisiacimi s poľnohospodárskou výrobou.

Pravek

Praveké osídlenie Babinej je potvrdené hlavne črepovým materiálom keramických nádob a bronzových predmetov z lokality „Pod múrom“, okolo 700 rokov pred Kristom. Predmetný nález je dokladom existencie osád v okolitom území PZ Babinej a jej dôležitej hospodárskej pozície od najstarších vývojových etáp ľudstva.

Prvá vývojová etapa : I. polovica 13. storočia – 15. storočie

Prvou ranno-stredovekou písomnou zmienkou o Babinej je donačná listina z roku 1245, ktorou kráľ Belo IV. udelil Babinej mestské privilégia. V rokoch 1242-1254 bol postavený v juhozápadnej časti obce románsky kostol sv. Matúša a bol umiestnený na miernom návrší, excentricky nad obcou a pod ním s jej hlavnou komunikáciou (odbočka obchodnej cesty „Via magna“). Za historicky najstaršiu urbanistickú štruktúru v území PZ Babiná možno považovať zástavbu popri historickej vnútro obecnej ceste, ktorá výrazne ovplyvnila pôdorysné usporiadanie obce a územie pod kostolom. Toto územie predpokladá sa bolo na začiatku jej vývoja centrom obce, kde sa konávali povolené jarmoky. Delenie parciel a základná uličná zástavba obce smerovali pozdĺž trasy historickej komunikácie, orientovanej vo výraznom severojužnom smere. Objekty boli stavané z dreva.

Usídlení nemeckí obyvatelia sa zameriavali na baníctvo v okolitých banských mestách a výrazne ovplyvňovali ekonomický a hospodársky rozvoj Babinej. V území obce sa nezistili rudy bohaté na vzácne kovy, na ich vyhľadávanie poukazuje zachované ústie štôlne v časti chotára „Polomu“. Obchodovanie, ktoré prebiehalo v území obce malo vplyv na utváraní a rozširovanie sa urbanizmu obce.

Druhá vývojová etapa : 16. storočie – I. polovica 18. storočia

Ekonomický a urbanistický rozvoj stredovekého mestečka prerušili v 16. storočí turecké vojny. Počas tureckých vojen sa obyvatelia bránia postavením ochranného kamenného múru okolo kostola v roku 1661, obdĺžnikového pôdorysu so štyrmi polkruhovými baštami umiestnenými strategicky na jeho nárožiach. Turci dobyli Babinú a musela im platiť dane.

Ťažisko novej výstavby v obci sa posunulo severnejšie od pôvodného centra pri kostole a to ku križovaniu historickej komunikácie. V tomto období bola založená určujúca historická pôdorysná štruktúra obce, systém kolmého radenia vedľajších ulíc a návsie, ktoré sa zachovalo dodnes a reprezentuje jeho historickú nemennosť. Vedľajšie ulice smerujú kolmo od hlavnej komunikácie smerom severozápadným a východným, obchádzajú prírodnú os tok Babinského potoka. Dominantou obce bol naďalej kostol.

Tretia vývojová etapa : II. polovica 18. storočia – do požiaru v roku 1887

V priebehu 17. a 18. storočia bola Babiná pod vplyvom neustálych sporov medzi susednými mestečkami (Dobrá Niva, Podzámčok, Sása). Mala nedorozumenia s majiteľmi hradu v Podzámčoku, často boli porušované jej výsadné práva. Sformoval sa pôdorys obce organického, nepravidelného typu s určujúcou formou uličnej zástavby popri diaľkovej trase a kolmých vedľajších ulíc. V tomto období bolo v Babinej 89 domov, na jej území sa konali jarmoky, varilo sa pivo, páliť lieh, bolo tu niekoľko mäsiarov, mlyn a chytali sa vtáky. V rokoch 1754 až 1771 sa uskutočnila rozsiahla baroková úprava kostola sv. Matúša. Reformná cirkev v roku 1763 prestavala stoličný dom na modlitebňu s farou a v roku 1802 pred ňou postavili evanjelickú zvonicu.

Hospodársky úpadok Babiná zaznamenala na začiatku 19. storočia, keď jej neboli obnovené privilégia mestečka (obdobne neboli obnovené Dobrej Nive, Podzámčoku a Sáse). Stavebný rozvoj Babinej stagnuje a stáva sa dedinou s prevahou činností obyvateľstva v poľnohospodárstve, s rozvojom základných remesiel a obchodom základných tovarov. Opevnenie kostola prestáva v tomto období plniť svoju obrannú funkciu. V náznakoch sa zachovala len jedna bašta na severovýchodnom nároží. Vzdelávanie detí v obci bolo výhradne súkromné, vyučovalo sa po domoch. V roku 1828 bola postavená murovaná katolícka škola v centre obce, asanovaná v roku 1980 a v roku 1837 bola postavená evanjelická škola, zrekonštruovaná v roku 1924 a dnes je využívaná ako materská škola.

Obr. č. 3. Historická mapa rok 1843. 2. vojenské mapovanie

Štvrtá vývojová etapa : koniec 19. storočia – I. polovica 20. storočia

V roku 1887 vyhorela zástavba obce. Po ničivom požiari sa zachovali len kostol, evanjelická modlitebňa so zvonickou a jeden zrubový dom na južnej strane Rybníčnej ulice. Historická štruktúra obce z obdobia pred požiariom sa stavebne rýchlo obnovila, rešpektovala pôvodné situovanie zástavby, jej rozloženie na parcelách, umiestnenie k ulici a vo veľkej miere je zachovaná dodnes. V systéme zástavby s pozdĺžnou parceláciou, os kolmá na vyvinutú uličnú čiaru, sa uplatňovalo pravidelné rozloženie obytných a hospodárskych stavieb. K ulici boli orientované dva domy alebo dom a sýpka, boli spojené vysokou murovanou vstupnou bránou často v kamennom portáli, za nimi boli radené hospodárske stavby (maštale, stajne, kôlne, sklady) na hĺbku dvorov. Ukončenie hospodárskych dvorov tvorili priechodné stodoly, tzv. humná, vystavané na šírku celej parcely. Zadné časti parciel tvorili nezastavané priestranné záhrady, lúky a pasienky s prechodom do okolitej krajiny. Pôvodná zástavba Babinej bola drevená, zrubová.

Stavby z 19. storočia boli už murované z kameňa neskôr aj z tehly. Pôvodná zástavba návšia sa nezachovala. V 19. storočí sa spomínajú objekty vážnice, požiarnej zbrojnice, nocľahárne pre hostí a začiatkom 20. storočia vážnica, mliekareň, sklad pohonných hmôt a zásobareň pitnej vody, tajch. V roku 1926 sa začala elektrifikácia obce, v roku 1928 výstavba vodovodu, začalo sa so zasypávaním verejných i súkromných studní a tajchov. V roku 1938-1939 na mieste po asanácii starej evanjelickej modlitebne a zvonice bol postavený evanjelický kostol. Koncom 19. a začiatkom 20. storočia sa predlžovala zástavba na vedľajších uliciach Plánkovej a Rybníchej severozápadným a východným smerom.

Obr. č. 4. Historická mapa, reambulácia rok 1931

Piata vývojová etapa : po 2. svetovej vojne - súčasnosť

Do historickej urbanistickej štruktúry obce 19. storočia boli výrazné zmeny zrealizované po 2. svetovej vojne. Realizovala sa výstavba nových dvojpodlažných rodinných domov a bytového domu na Hornej ulici. Dopĺňala sa výstavba rodinných domov a usadlostí juhozápadným smerom, pod návrším kostola, južnej časti Dolnej ulice a pokračovala výstavba na Rybníchej a Plánkovej ulici. Vo veľkej miere sa realizovali rekonštrukcie ľudových domov. Dochádzalo prevažne aj k ich asanácii a na ich miestach boli umiestňované novostavby rodinných domov. V menšom rozsahu sa prestavali i časti hospodárskych stavieb na letné kuchynky alebo obytné priestory a dostavovali sa o priestory do hĺbky dvora. Domy nenadviazali na historický architektonický výraz pôvodnej zástavby, na jej charakteristický pôdorysný tvar, objemovo-priestorové riešenie, výškové zónovanie a majú spravidla nevhodne riešené architektonické

tvaroslovie uličnej fasády a dnes tvoria početnú skupinu rodinných domov v pamiatkovom území. Humná sa zachovali bez zmien do súčasnosti.

Obr. č. 5., 6., 7. Charakteristické prestavby ľudových domov po 2. svetovej vojne a novostavby rodinných domov

V druhej polovici 20. storočia, v roku 1964 bolo rozsiahlou asanáciou objektov centrálneho priestoru obce (požiarna zbrojnica, vážnice, mliekarne, skladu pohonných hmôt a tajchu) zasiahnuté navesie, na ktorom bol založený parčík s parkovou úpravou, trojuholníkového pôdorysu, po obvode územia bol vymedzený nízkym múrikom s kovovým zábradlím. V 70-tych rokoch 20. storočia sa postavili dvojpodlažné bytové domy na Dolnej a Rybníčnej ulici. Začiatkom 21. storočia v súlade s územným plánom obce sa vystavali dve nové vedľajšie ulice, s osou rovnobežnou s historickou vnútro obecnou komunikáciou, ulica Grnobiz na juhovýchodnej strane a ulica Za Uličkou na juhozápadnej strane PZ Babiná. Po stranách ulíc začala výstavba nových rodinných domov. Domy nadviazali na charakter prízemnej zástavby, avšak vo veľkej miere nerešpektujú jej objemovo-priestorovú štruktúru a tvar striech. Zrealizovali sa podľa katalógových projektov aj typu bungalov, s nevhodným tvarom nízkych stanových striech. Na ulici Grnobiz sa začiatkom 21. storočia postavili dva prízemné bytové domy, s obytným podkrovím, so sadovníckou úpravou ich okolia. Od roku 2000 sa obec riadi územným plánom a jeho schválenými zmenami a doplnkami.

Historická fotodokumentácia Babinej

Obr. č. 8. Pohľad na stred obce s Dolnou ulicou, vľavo požiarna zbrojnica okolo roku 1935

Obr. č. 9., 10. Pohľad na severnú časť Hornej ulice. Centrum obce vľavo kováčska vyhňa, v pozadí požiarna zbrojnica rok 1935

Obr. č. 11., 12. Pohľad na severnú časť Hornej ulice v strede ev. a v. zvonica, pred rokom 1936. Východná strana navesia s novozaloženým parkom pred rokom 1965

Obr. č. 13., 14. Pohľad na severnú časť Rybníckej ulice, pred rokom 1959. Kolkáreň vo dvore obecného hostinca asanovaná a v strede budova úverového a potravného družstva (Jednota). Pohľad na západnú stranu Rybníckej ulice pred rokom 1965

Obr. č. 15., 16. Rímskokatolícky kostol sv. Matúša pred obnovou fasád okolo roku 1929 (veľká fotografia), kostol po obnove v 70. rokoch 20. storočia (menšia fotografia).

Obr. č. 17., 18. Pohľad na dom ľudový č. 20., Plánkova ulica okolo roku 1960 a dvorová hospodárska časť

Obr. č. 19., 20. Budova bývalej rímskokatolíckej fary, v súčasnosti obytný dom roky 1942-1943. Vľavo zvonica a vpravo ev. a. v. kostol pred prestavbou rok 1933

Obr. č. 21. Zvonica pred rokom 1936

Obr. č. 22. Ev. a. v. kostol po výstavbe rok 1939

Obr. č. 23., 24. Ev. a. v. cintorín s ohradným múrom a vstupnou bránou pred rokom 1939 a obecný úrad

Obr. č. 25., 26. Pohľad vľavo na obecnú váhu, v strede budova Potravného družstva s hostincom pred rokom 1942. Nová budova Potravného družstva s hostincom (dnes obchod s hostincom) po roku 1961

Obr. č. 27., 28. Budova bývalej katolíckej školy (asanovaná v roku 1980) pred rokom 1935. Kováčska vyhňa na Hornej ulici pred rokom 1972

F. CHARAKTERISTIKA PAMIATKOVÝCH HODNÔT ÚZEMIA

F.1. Pamiatkové hodnoty územia objemovo-priestorovej povahy

F.1.1. Obráz krajiny (reliéf terénu, vodné plochy, prírodné prvky) – charakteristické pohľady

Babiná sa nachádza v južnej časti Zvolenského okresu, na rozhraní Štiavnických vrchov, Krupinskej vrchoviny a juhozápadnom okraji Pliešovskej kotliny. Susedí s obcami na severnej strane s obcou Dobrá Niva, na západnej strane s obcou Banský Studenec, na južnej strane s mestom Krupina a na východnej strane s obcou Sása. Obec leží z väčšej časti na mierne svažitom teréne, ktorý na západnej strane stúpa a tvoria ho bočné hrebienky Štiavnického pohoria, striedajúce sa s údolnými rovinatými lúkami a poľnohospodárskymi pozemkami poľami, lúkami a pasienkami. V severnej časti územia obce sa nachádza rozsiahly komplex lesa. Babiná leží na geologickom podklade zloženom z tufov a tufitov na okrajoch Štiavnických vrchov.

Okolité krajina obce bola ovplyvňovaná poľnohospodárskymi činnosťami obyvateľstva, prejavmi tradičného roľníckeho spôsobu života, s minimálnymi zásahmi a úpravami krajiny, vrátane formovania jej historickej urbanistickej štruktúry, tvorenej spravidla stavbami domov ľudovej architektúry, pričom dodnes je s ňou voľne prepojená a v harmonickej rovnováhe.

Vodné plochy

Sídlo obce sa rozširovalo severojužným smerom aj po stranách Babinského potoku, ktorý preteká historickým územím obce, má ľavostranný prítok potok Dolinku a je pravostranným prítokom potoka Krupinica. V roku 1928 po výstavbe časti obecného vodovodu a v roku 1959 po jeho rozšírení, došlo k hromadnému zasypávaniu studní a tajchov zachovala sa jedna verejná studňa v centre obce. Na menšom úseku Babinského potoka pretekajúceho obcou bola vybudovaná jeho protipovodňová úprava. Na hornom úseku potoka bola vybudovaná malá vodná nádrž, tajch.

Špecifiká územia pamiatkovej zóny :

- historický pôdorys obce, historická urbanistická štruktúra po stranách historickej vnútroobecnej (miestnej) komunikácie, na pôvodnej parcelácii, rozšírená o kolmé vedľajšie ulice a centrálny priestor návšia,
- charakter obce vo vzťahu k danostiam krajiny - osídlenie na území s mierne svažitým terénom s minimálnymi zásahmi do jej konfigurácie
- charakter krajiny - krajina poľnohospodárska s voľným prechodom do krajiny

F.1.2. Vonkajší obraz územia – panoráma, silueta

Panoráma obce je najlepšie vnímateľná z vyvýšenej polohy z východnej strany od štátnej cesty I/66 Zvolen -Šahy, z časti Za kostolom a Hoštet. Panoramatické pohľady zahŕňajú vyrovnanú

úroveň prízemnej zástavby pamiatkového územia, s dominantným výškovým a objemovo-priestorovým postavením kostolov. Pohľady dotvára okolitá krajina Štiavnických vrchov. Jedinečným fenoménom v popredí panorámy obce je takmer súvislý pás humien na jej východnej a západnej strane. Charakteristickú siluetu obce určujú jej dominanty r. k. kostol sv. Matúša a evanjelický kostol s vežami.

Chránené diaľkové panoramatické pohľadové uhly na pamiatkové územie

- I. pohľad z vyvýšenej polohy od štátnej komunikácie I/66 juhozápadným smerom na severovýchodnú časť obce s dominantami ev. a. v. kostola a r. k. kostola sv. Matúša
- II. pohľad zo štátnej komunikácie I/66 západným smerom, na severovýchodnú časť obce a ev. a. v. kostol
- III. pohľad z časti *Za kostolom* severovýchodným smerom na r. k. kostol sv. Matúša a cintorín
- IV. pohľad z časti *Hoštet* južným smerom na obec v popredí ev. a. v. kostol a severozápadná časť obce v pozadí r. k. kostol sv. Matúša

I. Pohľad z vyvýšenej polohy od štátnej komunikácie I/66 juhozápadným smerom na severovýchodnú časť obce s dominantami ev. a. v. kostola a r. k. kostola sv. Matúša

II. Pohľad zo štátnej komunikácie I/66 západným smerom, na severovýchodnú časť obce a ev. a. v. kostol

III. Pohľad z časti *Za kostolom* severovýchodným smerom na r. k. kostol sv. Matúša a cintorín

IV. Pohľad z časti *Hoštet* južným smerom na obec, v popredí ev. a. v. kostol a severozápadná časť obce v pozadí r. k. kostol sv. Matúša

F.1.3. Vnútorň obraz územia – priestorová štruktúra - výškové a objemovo-priestorové usporiadanie

Chránené pohľadové uhly v interiéri pamiatkového územia

1. pohľad z časti *Vyšé rybníka* západným smerom na záhrady a humná časti Hornej ulice
2. pohľad z časti *Vyšé rybníka* juhozápadným smerom na záhrady a humná časti Rybníčnej ulice
3. pohľad z časti *Grnobiz* juhozápadným smerom na záhrady a humná časti Dolnej ulice a r. k. kostol sv. Matúša
4. pohľad z časti *Grnobiz* severozápadným smerom na záhrady a humná časti Dolnej ulice a r. k. kostol sv. Matúša
5. pohľad z Dolnej ulice severozápadným smerom, v pozadí r. k. kostol sv. Matúša
6. pohľad z ulice *Za Uličkou* severovýchodným smerom na Hornú ulicu v pozadí ev. a. v. kostol
7. pohľad z Dolnej ulice severným smerom na návsie
8. pohľad z Hornej ulice západným smerom na návsie a NKP – dom ľudový
9. pohľad z Hornej ulice juhozápadným smerom

1. Pohľad z časti *Vyšé rybníka* západným smerom na záhrady a humná časti Hornej ulice

2. Pohľad z časti *Vyšé rybníka* juhozápadným smerom na záhrady a humná časti Rybníčnej ulice

3. Pohľad z časti *Grnobiz* juhozápadným smerom na záhrady a humná časti Dolnej ulice a r. k. kostol sv. Matúša

4. Pohľad z časti *Grnobiz* juhozápadným smerom na záhrady a humná časti Dolnej ulice a r. k. kostol sv. Matúša

6. Pohľad z Dolnej ulice severozápadným smerom, v pozadí r. k. kostol sv. Matúša

7. Pohľad z ulice Za Uličkou severovýchodným smerom na Hornú ulicu v pozadí ev. a. v. kostol

8. Pohľad z Dolnej ulice severným smerom na návšie

9. Pohľad z Hornej ulice západným smerom na návšie a NKP – dom ľudový murovaný

10. Pohľad z Hornej ulice juhozápadným smerom

Chránené pohľadové uhly z exteriéru na interiér pamiatkového územia

- a. pohľad z časti *Predný Komprik* juhozápadným smerom na začiatok Hornej ulice, záhrady a humná *Vyšé rybníka*, ev. a. v. kostol a kostol sv. Matúša v pozadí

- b. pohľad z časti *Zdola mestečka* severným smerom na časť Dolnej ulice a r. k. kostol sv. Matúša v pozadí

- a. Pohľad z časti *Predný Komprik* juhozápadným smerom na začiatok Hornej ulice, záhrady a humná *Vyšé rybníka*, ev. a. v. kostol a kostol sv. Matúša v pozadí

- b. Pohľad z časti *Zdola mestečka* severným smerom na časť Dolnej ulice a r. k. kostol sv. Matúša v pozadí

F.1.3.1. Objemovo - priestorová skladba zástavby

Historickú urbanistickú štruktúru obce charakterizuje skupinová cestná zástavba organická, nepravidelného pôdorysného typu. Vyvinula sa v priestore vymedzenom kompozičnou osou s výraznou severojužnou orientáciou, hlavnou vnútro obecnou komunikáciou a kolmými vedľajšími ulicami, ovplyvnená mierne svažitým terénom a tokmi potokov. Dotvára ju prirodzene vyvinutý centrálny priestor návšia a novo vzniknuté ulice s osou paralelnou s historickou komunikáciou (ul. Grnobiz a ul. Za Uličkou). Historická objemovo-priestorová skladba zástavby, je charakteristická situovaním jednotlivých stavieb výhradne voľným radením a bola pôvodne spravidla prízemnou zástavbou. Táto štruktúra zástavby bola od druhej polovice 20. storočia až dodnes rozšírená aj o novo postavenú dvojpodlažnú zástavbu. Došlo tiež vo veľkej miere k prestavbám pôvodnej prízemnej zástavby na dvojpodlažne objekty.

Najpočetnejšia zástavba v pamiatkovom území je jednopodlažná bez podpivničenia. Prevládajú ľudové domy obytného charakteru, za nimi do dvora sú radené hospodárske stavby (maštale, kôlne, stajne, sklady a neskôr letné kuchynky). V závere hospodárskeho dvora, parcely sú na šírku vystavané priechodné stodoly - humná s prechodom do záhrad alebo na lúky a pasienky. Výškovými a objemovo-priestorovými dominantami v pamiatkovom území obce sú objekty rímskokatolíckeho kostola sv. Matúša, na miernom návrší v jeho juhozápadnej časti a evanjelický kostol situovaný v severozápadnej uličnej zástavbe, kde tvorí jej súčasť.

Historická štruktúra zástavby si zachovala pôvodné stredoveké radenie parciel, spravidla s opakovaným radením členenia ich vnútorných priestorov, na ktorých je situovaná zástavba

rešpektujúca konfiguráciu terénu a orientovaná k vyvinutej uličnej čiare. Historická objektová skladba v pamiatkovej zóne, je reprezentovaná stavbami ľudových domov vidieckeho charakteru s pôdorysom veľkého písmena „L“, „U“ ojedinele obdĺžnika, spravidla so spoločnými murovanými bránami a bráničkami vo vstupnom kamennom portáli a často boli drevené brány vymenené za plechové. Sklon striech je v rozsahu cca 33–45° s orientáciou hrebeňa kolmo a v malom počte rovnobežne k uličnej čiare. Domy so spoločnými bránami orientovanými k ulici, pôsobia vizuálne ako kompaktná radová zástavba.

Obr. č. 29. Pohľad na stodoly, tzv. humná postavené na šírku parcely s prechodom na lúky a pasienky

Obr. č. 30. Pohľad na stodoly, tzv. humná postavené na šírku parcely s prechodom do záhrad

Dvorové časti parciel boli na ich hĺbku zastavané hospodárskymi stavbami, postupne sa pristavovali priestory maštali, stajní, chlievov, kôlní, skladov a od 2. polovice 20. storočia letných kuchýň. V závere boli na šírku ukončené priechodnými stodolami, humnami s hrebeňom strechy rovnobežným k uličnej čiare, len jedna stodola má hrebeň strechy orientovaný k nej kolmo. Humná rozčleňovali parcelu na obytno-hospodársku časť a časť záhrad, lúk a pasienkov. Zástavba dvorov neprechádzala výraznými zmenami, je v nezmenenom rozsahu zachovaná dodnes. Domy sú osadené na úrovni terénu a potreba preklenutia vstupu, je ojedinele schodiskovými stupňami, závisí to od situovania parcely v severozápadnom mierne svažitom teréne alebo v rovinatejšom južnom a východnom území. Pri dvojpodlažných objektoch sú obytné priestory na poschodí sprístupnené vnútorným schodiskom.

Zmeny v historickej urbanistickej štruktúre sa uskutočnili v druhej polovici 20. storočia prestavbami alebo výstavbou rodinných domov po asanácii pôvodných obytných i hospodárskych častí stavieb. Prízemné obytné domy so štvorcovým alebo obdĺžnikovým pôdorysom boli upravené s charakteristickými zvýšenými soklami, s obkladmi z prírodnej kamennej bosáže, spravidla boli zastrešené sedlovými strechami s polvalbami, na os striech alebo po stranách s manzardami a valbovými strechami. Fasádne omietky boli použité hrubozrnné, brizolitové v sýtych farbách, rôzneho geometrického členenia, kombinované

s keramickými obkladmi, zrkadielkami a pod. Menej početnú skupinu tvoria rodinné domy a bytové domy s dvomi nadzemnými podlažiami ukončené sedlovými, valbovými a rovnými strechami. V soklovej časti majú keramické obklady a fasády domov z poslednej tretiny 20. storočia až dodnes majú realizovanú novú nevhodnú tenkovrstvú štrukturovanú omietku.

F.1.3.2. Strešná krajina - výšky ríms, hrebeňov, tvar striech, komíny, vikiere, vetracie prvky druhy a tvary krytiny, farebnosť krytiny

Strešná krajina pamiatkového územia je tvarovo rôzna, tvorená viacerými typmi striech, kolmou ojedinele rovnobežnou orientáciou ich hrebeňov na os komunikácie alebo ulice, použitím viacerých druhov krytín zachovaných vo veľkej miere autenticky. Najrozšírenejšími originálnymi typmi striech sú valbové strechy, sedlové strechy, sedlové strechy s polvalbami a štvrťvalbami, s drevenými alebo murovanými štítmi, ojedinele sedlové strechy s podlomenicou. Hospodárske stavby vo dvore sú zakryté sedlovou alebo pultovou strechou. Jednopodlažné ľudové domy majú prevažne hĺbkové za sebou radené obytné a hospodárske časti. Výškové ohraničenie ríms zástavby je cca 3,00 m a výška hrebeňov striech cca 6,50 m od úrovne terénu. Strechy hospodárskych objektov radených za obytnou časťou sú spravidla nižšie od obytného domu, ukončené štítmi z vertikálne kladených dosiek. Podkrovie je sprístupnené väčším jedným alebo dvomi hospodárskymi vikiermi, umožňovali ukladanie sena do podkrovia. Stodoly postavené v závere na šírku parciel majú mohutné sedlové strechy s doskovými štítmi alebo valbové strechy. Výška ich strechy je spravidla dvojnásobkom výšky objektu. Pre zástavbu po 2. svetovej vojne sú charakteristické sedlové strechy s polvalbami a manzardami, sedlové a rovné strechy, v súčasnosti ojedinele nízke stanové strechy (ul. Grnobiz, ul. Za Uličkou).

Obr. č. 31. Farebnosť krytiny a tvar striech v strednej časti Dolnej ulice

Strešná krytina

Do požiaru obce v roku 1887 bola historickou krytinou striech slamená krytina, ktorá sa na ľudových domoch nezachovala. Strecha a veža rímskokatolíckeho kostola sv. Matúša má drevenú krytinu, štiepaný šindel. Veža evanjelického kostola má krytinu medený plech v pásoch, strecha lode kostola je pokrytá eternitovými šablónami červenej farebnosti. Charakteristickou a najviac rozšírenou strešnou krytinou na strechách pôvodnej zástavby a hospodárskych stavieb je pálená keramická škridla žltobiela bobrovka, z neskoršieho obdobia eternitové šablóny v šedej a červenej farbe, maloformátová drážková keramická škridla v žltobieli a tehlovočervenom farebnom odtieni a v malom rozsahu sú používané plechové krytiny a z vlnitého eternitu najmä na hospodárskych objektoch. Strešná krytina je v rôznych farebných odtieňoch od žltobielej (s odtieňom červenej) cez tehlovočervenú, hnedočervenú a tmavošedú. Novodobé strešné krytiny asfaltový šindel, plech sú na novostavbách a autobusových zástavkách, je nutné ich akceptovať len na dočasnú dobu.

Obr. č. 32. Farebnosť krytiny a tvar striech v južnej časti Dolnej ulice

Obr. č. 33. Pohľad z ul. Za Uličkou východným smerom, druhy a farebnosť strešnej krytiny

Detaily striech, komíny, strešné vikiere, vetracie prvky

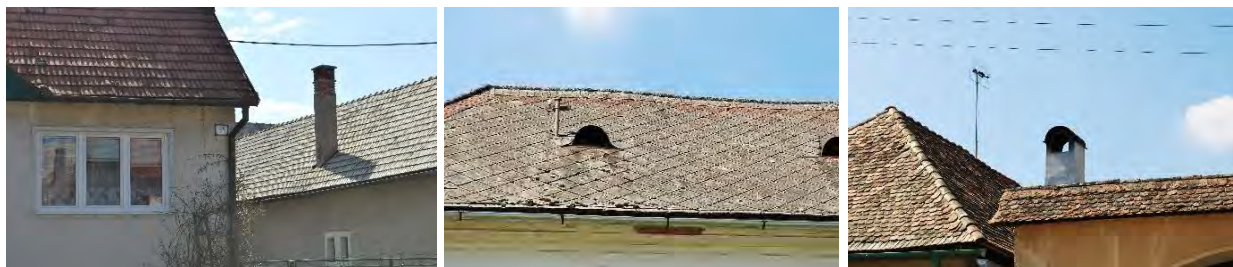
Historické komíny nad strechami sú vo veľkej miere zachované autenticky. Výrazne dotvárajú strešnú krajinu, prevahu tvoria komíny tvarovo jednoduché, murované z tehli so škárovaním alebo omietaním, prevažne sú situované v zadnej časti stavieb. Murivo presahujúce nad strešnú rovinu je ukončené jednoduchou profilovanou komínovou hlavicou, s nadstavcom alebo murovanou hlavicou ukončenou s poloblúkovou strieškou s jej oplechovaním.

Obr. č. 34., 35., 36. Vyskytujúce sa tvary komínov, striešky vikierov a rôzne druhy strešnej krytiny

Podkrovné priestory striech uličných krídiel sú odvetrané plechovými polkruhovými a trojuholníkovými vetracími prvkami, v drevených štítoch výrezmi v tvare kríža, obdĺžnika pod.. Na hospodárskych stavbách v dvorových častiach sa vyskytujú spravidla jeden alebo dva

strešné drevené vikiere so sedlovou alebo pultovou strieškou, tzv. hospodársky vikier, majú otvor prekrytý drevenými dvierkami spravidla zvlakovej konštrukcie. Vzhľad a vnímanie tzv. piatej fasády dotvára použitie strešnej krytiny v rôznom farebnom odtieni a zastaralé formy vedenia elektrického vedenia (konzoly, stĺpy prípojok a novodobé satelitné antény) umiestnené na strechách a fasádach.

Obr. č. 37., 38, 39. Charakteristické tvary komínov, vetracích prvkov striech a druhy strešnej krytiny

F.1.4. Funkčné využitie územia

Historické funkcie obce :

• obytná	ľudové domy
• výrobná	poľnohospodárstvo, hospodárske stavby vo dvoroch,
•	stodoly – tzv. humná
• administratívno-správna	dom richtára
• kultúrne – spoločenská	cirkevné stavby
• vzdelávacia	rímskokatolícka a evanjelická škola
• obchodná	konanie jarmokov na centrálnom území návšia

Dnes prevláda na území pamiatkovej zóny obytná funkcia (trvalé bývanie) a forma prechodného ubytovania. Služby a predaj základného tovaru sú sústredené na návsi a pred obecným úradom. Obnovou objektu NKP vo vlastníctve samosprávy sa zmenil účel jeho využívania. V ľudovom dome na Plánkovej ul. č. 20. je vhodne inštalovaná expozícia „Babinskej chyže“.

F.1.5. Historický pôdorys

Pôdorysná štruktúra

Pôdorys historickej urbanistickej štruktúry je organický, nepravidelného typu a rozvinutý po stranách hlavnej kompozičnej osi vnútro obecnej komunikácii s výraznou severojužnou orientáciou a kopírovaním vlnitého terénu obce. Pôdorysnú štruktúru spoluvytvárajú vedľajšie ulice, kolmé na túto os, novozaložené rovnobežné ulice s touto osou a centrálny priestor návšia, ktorý má trojuholníkový pôdorys. Urbanistická štruktúra je tvorená výhradne voľným radením zástavby. Historický pôdorys je zachovaný v takmer nenarušenom stave a vývoj urbanizmu obce je premietnutý v pôvodnej parcelácii, v jej zachovanom pravidelnom radení, dlhých pozemkov o takmer rovnakej výmere, osou orientovanou kolmo k uličnej čiare.

Obr. č. 40. Letecký pohľad juhozápadným smerom na Babinú

Obr. č. 41. Silueta Babinej s dominantami r. k. kostolom sv. Matúša a evanjelickým kostolom

Obytné domy sú umiestňované výhradne smerom k ulici, hospodárske objekty sú radené za obytnou časťou a vedľa nej, s ktorou sú v úrovni fasád spojené vysokými murovanými vstupnými bránami a bráničkami. Neskôr pri prestavbe hospodárskej časti orientovanej k ulici na obytný dom, tak dva domy (letná kuchynka) majú spoločný dvor a vstupnú bránu. Domy sa spravidla predlžovali do dvora o hospodárske stavby (maštale, stajne, chlievy, kôlne) a v závere parcely sa stavali stodoly, humná s priechodom do rozmerných záhrad, lúk a pasienkov. Vnútorne sa parcely členia na dve časti, na zastavanú obytnú plochu a príľahlé rozmerné záhrady s plynulým prechodom na lúky a pasienky s voľným prechodom do okolitej krajiny. V novoveku nie sú zaznamenané výrazné zmeny v tvare parciel, k ich spájaniu nedochádzalo, naopak v okrajových častiach obce boli plochy zelene (záhrady, lúky) rozčlenené na menšie parcely s určením pre novú výstavbu rodinných domov. Parcely sú ohraničené múrmi domov, ktoré tvoria prirodzenú hranicu parcely a dvory od záhrad delia humná s priechodom do záhrad, na lúky a pasienky. Najväčšiu výmeru parcely má najdôležitejšia architektúra pamiatkového územia rímskokatolícky kostol sv. Matúša.

Obr. č. 42. Ortofotomapa

Obr. č. 43. Letecký pohľad z juhu na obec Babiná

F.1.6. Objektová skladba územia - kompozícia

F.1.6.1. Dominanty a akcenty - celouzemné a miestne

Najvýraznejšími objemovými a výškovými dominantami obce, v ktorom prevláda prízemná a dvojpodlažná zástavba, sú rímskokatolícky kostol sv. Matúša situovaný excentricky na návrší nad obcou a evanjelický kostol umiestnený v uličnej zástavbe, vnímaných z diaľkových pohľadov a pohľadov z interiéru. Špecifický fenomén pamiatkového územia tvorí takmer súvislý pás zachovaných stodôl, humien v závere zastavaných častí parciel s mohutnými strechami, na jeho východnej strane od štátnej komunikácie I/66 Zvolen-Šahy a zo západnej strany s autenticky zachovanou keramickou strešnou krytinou, bobrovkou.

F.1.6.2. Systém opevnenia

Systém opevnenia Babiná nemala vybudovaný. V roku 1661 na obranu obyvateľov proti Turkom bol okolo rímskokatolíckeho kostola postavený kamenný ochranný múr, opevnenie obdĺžnikového pôdorysu. Na jeho nárožiach boli strategicky osadené obranné polkruhové bašty, tieto boli v 19. storočí zrušené a v náznačku sa zachovala len bašta na severovýchodnom nároží.

F.1.6.3. Priestory - námestia, ulice, voľné plochy

Centrálnym priestorom pamiatkovej zóny je návsie, ohraničené hlavnou vnútro obecnou komunikáciou; priebehom časti Dolnej ulice a Plánkovou ulicou. Jeho ústrednou plochou je sadovnícky upravená plocha - parčík, pôdorysu trojuholníka, založený v druhej polovici 20. storočia určený aj na zhromažďovanie. V roku 2010 bol parčík sadovnícky obnovený, realizovali sa nové chodníky, na jeho východnej strane je umiestnená stavba autobusovej zástavky. Skladba zástavby okolia centrálneho návsia je prízemná a dvojpodlažná. Pamiatkové územie dotvárajú menšie verejné priestranstvá. Detské ihrisko, novovzniknutý priestor po asanácii objektov severne od parčíka. Priestranstvo pred obecným úradom s parkovacou plochou postačujúcou pre celé územie obce a pri autobusovej zástavke je plocha sadovnícky upravená. Verejný priestor okolo bytových domoch na ul. Grnobiz bol sadovnícky upravený v kombinácii trávnatých porastov. Kompaktnosť a zahustenie zástavby na pamiatkovom území

je možné doplniť stavbami po zaniknutých alebo asanovaných objektoch a tiež na určených rezervných plochách.

Obr. č. 44. Pohľad z Hornej ulice juhozápadným smerom na dominanty, v popredí ev. a v. kostol a v pozadí kostol sv. Matúša

F.1.6.4. Zástavba - architektonické, umelecko-historické a výtvarné hodnoty objektov

Zástavba Babinej sa kontinuálne vyvíjala a odrážala jej ekonomický a spoločenský význam. Ovplyvnili ju viaceré požiare, najrozsiahlejší bol v roku 1887 a zničil celú jej zástavbu, zachovali sa len kostol, modlitebňa a jeden drevený zrubový dom na Rybníchej ulici. Zástavba bola novo obnovená a nadviazala na pôvodnú urbanistickú štruktúru zástavby s rešpektovaním založených uličných čiar. Po neudelení mestských privilégií spoločenský význam obce upadá.

Sakrálna architektúra :

- r. k . kostol sv. Matúša apoštola
- evanjelický kostol

Profánna architektúra :

administratívno-správna funkcia	- obecný úrad, obecná správa lesov
kultúrno-spoločenská funkcia	- materská škola,
obytná funkcia	- ľudové domy

Drobná architektúra :

- hrob padlým, prícestný kríž

Zeleň v pamiatkovom území

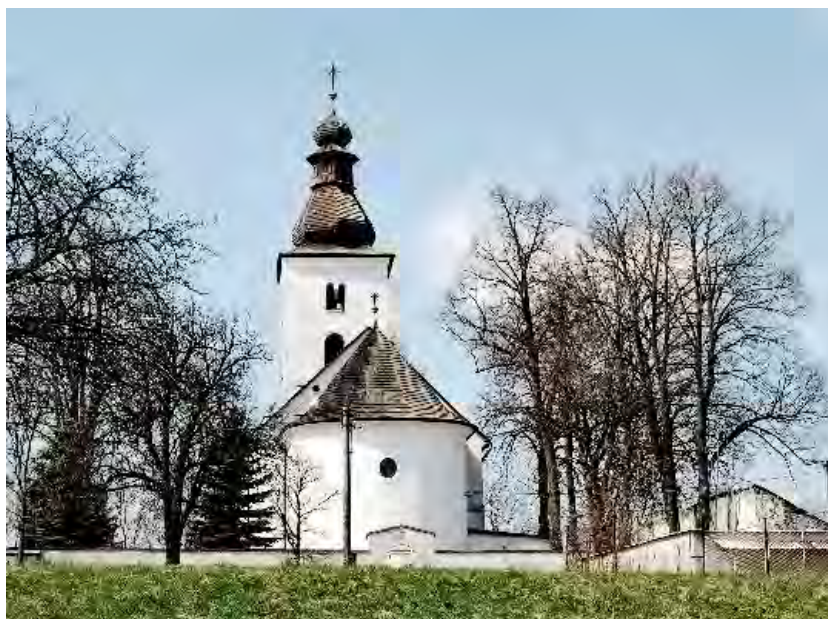
- areál kostola, cintoríny

Sakrálna architektúra :

NKP Rímskokatolícky kostol sv. Matúša, Dolná ul. č. 205 , parc. C-KN č. 1, ÚZPF č.1080/1

Románsky kostol sv. Matúša apoštola patrí k najhodnotnejším architektúram v pamiatkovom území, bol vystavaný v rokoch 1242-1254 a kontinuálne bol prestavaný viacerými stavebnými etapami. Z pôvodnej románskej emporovej stavby zostala iba veža a obvodové murivo. Kostol je jednolodňová stavba plošného priemetu pôdorysu obdĺžnika, barokovo zaklenutá v roku 1754, je ukončená sedlovou strechou so šindľovou krytinou. V roku 1771 dochádza k segmentovému uzavretiu presbytéria a je zaklenuté pruskou klenbou, má sedlovú strechu s polkruhom. Pristavaná sakristia s pôdorysom štvorca má valenú klenbu s podkasanými lunetami; klenba má štukovú dekoratívnu ornamentiku a zakrytá je plytkou pultovou strechou. Chór nesú dva murované piliere, vstup na emporu je z juhozápadnej časti lode. Predstavaná veža má pôdorys štvorcový, je zaklenutá mohutnou ranogotickou rebrovou križovou klenbou. Štvorcové hranolové rebro dosadá na polkruhové pätky, druhé rebro vedie prostredníctvom nábežných štítov do konzol. Prvé nadzemné podlažie veže má románsky portálik a združené románske okná sa zachovali len vo jej druhom nadzemnom podlaží. Pred južným portálom lode kostola je malá baroková predsieň. Oporné piliere nároží veže sú románske a je ukončená pretiahnutou cibulovitou strechou so slepou lucernou s drevenou šindľovou krytinou. Charakter zariadenia interiéru je barokový, zachovaný je hlavný oltár, bočné oltáre a kazateľnica. V roku 1940 došlo k výmene ostatného zariadenia a lavíc. Areál v bezprostrednom okolí kostola bol v stredoveku cintorínom s pochovávaním až do novoveku, je ohraničený ochranným múrom obdĺžnikového

pôdorysu postavený v roku 1661 a na všetkých nárožiach pôvodne s polkruhovými baštami, ktoré boli v 19. storočí zničené a v náznač sa zachovala bašta na severovýchodnom nároží. V strede jeho južného úseku na hranici s areálom cintorína, je zo strany interiéru umiestnená kaplnka Panny Márie Lurdskej.

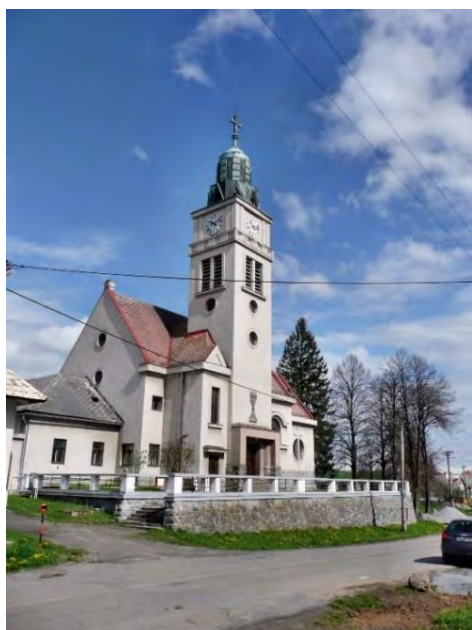
Obr. č. 45. Pohľad východný

Obr. č. 46. Pohľad severozápadný

Nehnutelnosť vytypovaná na vyhlásenie za NKP, Evanjelický kostol, Horná ul. č. 206, parc. C-KN č. 185

Výraznú architektonickú hodnotu v rámci exteriéru a interiéru pamiatkového územia má funkcionalistická architektúra evanjelického kostola, postavená v roku 1939, podľa projektu Ing. Františka Kučeru, Technická kancelária Praha Vinohrady, z júla 1937, na mieste pôvodnej asanovanej modlitebne v roku 1938.

Obr. č. 47. Pohľad juhovýchodný

Obr. č. 48. Pohľad severný

Profánna architektúra :

NKP Ľudový dom murovaný č. 20, Plánkova ul. parc. C-KN č. 76, , ÚZPF č. 1798/1

Ľudový dom umiestnený v strede obce, je murovaný z kameňa a tehly, postavený v roku 1820 (vročenie na drevenej mešternici – tráme) a pôvodne v ňom bola aj krčma. V strede uličnej fasády je umiestnený vstup, prístupný cez predstavané jednoramenné schodisko, prekryté valbovou strieškou podopretou dvomi stĺpmi s kruhovým pôdorysom (portikum). Dom je trojtraktový, pôdorysu veľkého písmena „U“, uličná fasáda je päťosová. Dom v dispozícii má v osi vstupnú sieň, z ktorej sa na jednu stranu vchádza do dvoch miestností izby a kuchyne, na druhej strane do dvoch komôr.

Obr. č. 49., 50. Hlavná fasáda ľudového domu, sýpky a spoločná vysoká murovaná brána, zvlaková konštrukcia vrát s bráničkou hospodárskej stavby stodoly

Hospodárska časť radená za obytnou, je trojpriestorová so vstupmi z dvora (2 maštale a dreváreň) a uzatvára ju stodola-humno, postavené na šírku parcely, smerom do záhrady uzatvorená drevenými dvojkrídlými vrátami s vyrezávanou bráničkou pre osoby, má zvlakovú konštrukciu. V úrovni domu je neskôr vystavaná sýpka, pôdorysu obdĺžnika s kratšou stranou k ulici, je jednotraktová a jednopriestorová. Vstup má z dvora a s domom je spojená vysokou murovanou bránou s kamenným segmentovým portálom ukončenou sedlovou strieškou, ktorou sa vchádza do dvora. V portáli je osadená dvojkrídlá drevená brána. Dom ľudový je zakrytý valbovou strechou, hospodárska časť sedlovou strechou a komín je umiestnený v zadnej časti domu, je z tehál so škárováním. Stodola má sedlovú strechu s valbou, so strešnou krytinou škridlou, bobrovkou žltobielej farby. Sýpka má uličnú fasádu dvojosovú, zakrytá je sedlovou strechou do ulice s valbou a do dvora s dreveným štítom z vertikálne kladených dosiek. Fasády sú omietnuté hladkou vápennou omietkou s priznaním nerovností kamenného muriva, s vápenným náterom a uličné fasády domu a sýpky majú okolo okenných otvorov a v časti korunnej rímsy remeselne zhotovenú štukovú výzdobu.

Obr. č. 51., 52. Pohľad na hospodársku stavbu, v pozadí obytný dom a sýpka so spoločnou bránou. Stodola v závere dvora

Domy ľudovej architektúry :

Prevahu domov v pamiatkovom území tvoria **jedno podlažné objekty** s pôvodným usporiadaním vnútorných priestorov na obytné účely a predĺžením do dvora o priestory na hospodárske účely. Zástavba ľudových domov je charakteristická pôdorysom veľkého písmena „U“, „L“ ojedinele obdĺžnika. Murované sú **z kameňa alebo tehál**, spravidla jednotraktové, trojpriestorové (izba, pitvor, komora). Hrebeňmi striech sú orientované (valbová, sedlová, sedlová s polvalbou tiež štvrtvalbou, doskovým alebo murovaným štítom) kolmo alebo rovnobežne k uličnej čiare nad strechou v zadnej časti domu sú komíny tvarovo jednoduché, murované z tehál so škárovaním alebo omietaním. Murivo presahujúce nad strešnú rovinu je ukončené jednoduchou profilovanou komínovou hlavicom, s nadstavcom alebo murovanou hlavicom ukončenou s poloblúkovou strieškou s jej oplechovaním. Domy majú **obytné časti orientované k ulici** hlavnou fasádou, prevažne s dvojicou okien so štukovými šambránami a vstup majú spravidla z dvora. Fasády sú omietané hladkou vápennou omietkou so zatláčaním, s priznaním nerovností kamenného muriva a vápenným náterom bielej, modrej a prírodnej farby. Hospodárske objekty sú radené za obytnou časťou alebo vedľa obytnej a v úrovni fasád sú spojené murovanými bránami cez dvojkrídlovú drevenú bránu a vyrezávanú bráničku pre osoby. Brány sú často osadené v kamennom portáli s klenákom, s vročením alebo monogramom, so segmentovým a rovným nadpražím majú sedlovú striešku a škridlovú krytinu, spolu vytvárajú **vizuálne kompaktnú radovú zástavbu**. Vstupy do hospodárskych stavieb sú z dvora a okenné a dverné otvory majú zvýraznené kamennými ostienami. Vo dvore u starších domoch pod komínom, je otvorené ohnisko s murovanou pecou a v izbe ojedinele je kachľová pec. Chlievy a hnojisko sú umiestnené pozdĺž susednej parcely. Podkrovia sú odvetrané jedným alebo dvomi strešnými vikiermi s pultovou alebo sedlovou strieškou (tzv. hospodársky vikier) alebo vetracími otvormi. V závere dvora sú pristavané **prízemné priechodné stodoly, tzv. humná**, obdĺžnikového pôdorysu, murované z kameňa, ukončené prevažne vysokou, mohutnou, valbovou alebo sedlovou strechou so štvrtvalbami a doskovými štítmí, s veľkými otvormi s dvojkrídlovými drevenými doskovými vrátami s bránkou pre osoby, často zvlakovej konštrukcie, uzatvárajú dvor z vonkajšej strany smerom do záhrady.

Obr. č. 53., 54., 55. Pohľad na humná vystavané v závere dvora na šírku parcely

Obr. č. 56. Pohľad na takmer súvislý pás humien na Dolnej ulici

Všeobecná charakteristika hodnôt ľudových domov :

- pôdorys v tvare veľkého písmena „U“, „L“ a ojedinele obdĺžnika

- osadenie objektu v teréne – kolmo alebo rovnobežne k uličnej čiare, prízemná stavba bez podpivničenja
- murivo kamenné a tehlové
- tvar striech valbový, sedlový, sedlový s valbou alebo štvŕťvalbou a ojedinele sedlový s podlomenicou
- strešné štíty doskové alebo murované
- komíny, tvarovo jednoduché, murované z tehál so škárovaním alebo omietaním, ukončené jednoduchou komínovou hlavicou, s nadstavcom alebo murovanou hlavicou s poloblúkovou strieškou s jej oplechovaním
- podkrovia odvetrané plechovými polkruhovým a trojuholníkovými vetracími prvkami, v drevených štítoch výrezmi v tvare kríža, obdĺžnika pod..
- vikiere s pultovou alebo sedlovou strieškou (tzv. hospodársky vikier),
- fasády omietané hladkou omietkou s priznaním nerovností kamenného muriva, natierané vápenným náterom bielej alebo modrej farby, jednoduchá štuková výzdoba okolo okien (šambrány) a pod strechou v úrovni korunnej rímsy, omietaný sokel

Obr. č. 57., 58., 59. Charakteristické ľudové domy Horná, Rybníčná a Dolná ulica

- murované brány, vstupné kamenné portáli vo vrchole s klenákom, s datovaním alebo monogramom, so segmentovým a rovným nadpražím so sedlovou strieškou a keramikou škridlou bobrovkou
- spoločné vstupné brány vyrezávané, drevené dvojkrídlové aj s bráničkou pre osoby
- zvlakové drevené vráta na hospodárskych častiach domu a stodolách s bránkou pre osoby
- dvojité dverné výplne vstupných dverí obytnej časti, osadené do drevenej tesárskej zárubni, jednokrídlové alebo 2-krídlové, vnútorné krídlo dverí v členení so sklom

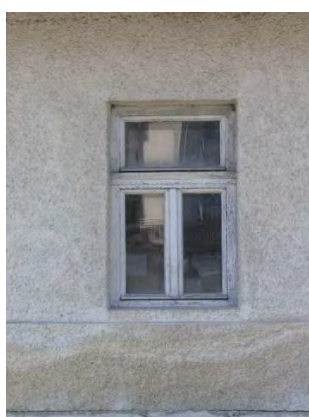

Obr. č. 60., 61., 62., 63., 64., 65. Charakteristické murované brány s bráničkou pre osoby

Obr. č. 66., 67. Pohľad na hospodárske stavby vo dvoroch (na hĺbku dvorov) Horná, Rybníčná ulica

- drevené okenné výplne, dvojité dnu a von otvárané, obdĺžnikové, 6-tabuľkové alebo s pevným priečnikom s vonkajším členením v tvare veľkého písmena „T“
- pôvodne drevené oplotenie, nízke latkové ploty s drevenými stĺpikmi (vertikálne kladené latky)

Obr. č. 68., 69., 70. Príklady pôvodných členení drevených výplní okien

F.1.6.5. Zatriedenie nehnuteľností v pamiatkovom území - stavby, pozemky, zeleň

Rozdelenie nehnuteľností na základe ich pamiatkových hodnôt :

- nehnuteľné národné kultúrne pamiatky, NKP
- nehnuteľnosti vytypované na vyhlásenie za NKP
- nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou
- nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia
- nehnuteľnosti nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia
- pamätihodnosti obce

Národné kultúrne pamiatky, NKP

Národné kultúrne pamiatky sú nehnuteľnosti s individuálnymi pamiatkovými hodnotami (historické, spoločenské, urbanistické, krajinné, architektonické, vedecké, technické, výtvarné, umelecko-remeselné), evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu.

Nehnuteľnosti vytypované na vyhlásenie za NKP

Nehnuteľnosti s vysokým podielom zachovaných pamiatkových hodnôt (historické, spoločenské, urbanistické, krajinné, architektonické, vedecké, technické, výtvarné, umelecko-remeselné). Svojim pôdorysným tvarom, výškovým a priestorovým usporiadaním, dispozíciou a výrazom exteriéru spoluvytvárajú historickú urbanistickú štruktúru pamiatkového územia, ktorá je predmetom pamiatkovej ochrany.

Nehnutelnosti s pamiatkovou hodnotou

Nehnutelnosti so zachovanými pôvodnými časťami konštrukcií, úpravami fasády (rozmery a výplne otvorov, detailmi štukovej výzdoby, prvkami strešnej konštrukcie,...) a inými detailmi, ktoré vhodne prezentujú hodnoty pamiatkového územia.

Nehnutelnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Nehnutelnosti, ktoré dodržiavajú pôvodnú parceláciu a spôsob zástavby parcely, uličnú čiaru, objem stavby i vo vzťahu k okolitej zástavbe a vhodne dotvárajú urbanistickú štruktúru pamiatkového územia.

Nehnutelnosti nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

Prestavby po 2. svetovej vojne a novostavby postavené po roku 1970, ktoré objemom, architektonickým tvarom a situovaním na parcele pôsobia v pamiatkovej území rušivo.

Pamätihodnosti obce

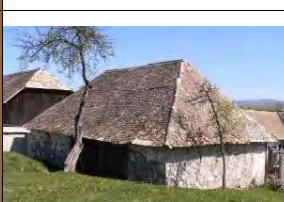
Obec Babiná neeviduje zoznam pamätihodností.

Legenda :

	národná kultúrna pamiatka NKP
	nehnutelnosti vytypované na vyhlásenie za NKP
	nehnutelnosti s pamiatkovou hodnotou
	nehnutelnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia
	nehnutelnosti nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	205 -	1	Dolná ulica	sakrálna stavba Rímsko-katolícky kostol sv. Matúša NKP 1080/1		
	206 -	185	Horná ulica	sakrálna stavba Evanjelický kostol		
		2	r. k. cintorín	Hrob, padlí v SNP NKP 2872/1		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	1 34	9	Dolná ulica	dom rodinný		
	2 32	12	Dolná ulica	dom ľudový		
	3 30	13	Dolná ulica	dom rodinný		
	4 28	20/2, 1 18	Dolná ulica	dom ľudový		
	6 26	21	Dolná ulica	dom ľudový		
	7 24	26	Dolná ulica	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	8 22	27	Dolná ulica	dom ľudový		
	9 20	33	Dolná ulica	dom ľudový		
	10 18	34	Dolná ulica	dom ľudový		
	11 16	41/1-5	Dolná ulica	dom rodinný		
	12 14	42	Dolná ulica	dom ľudový		
	13 10	48	Dolná ulica	dom ľudový		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	14 8	52	Dolná ulica	dom rodinný		
	15 6	54	Dolná ulica	dom ľudový		
	16 4	61/2	Dolná ulica	dom rodinný		
	17 1	61/1	Plánkova ulica	dom rodinný		
	18 3	65	Plánkova ulica	dom ľudový		
	19 5	69/2 70	Plánkova ulica	dom ľudový		
	20 7	76	Plánkova ulica	dom ľudový, murovaný NKP 1798/1		

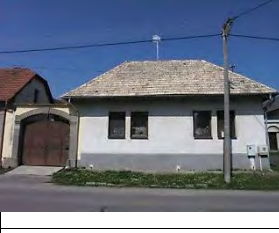
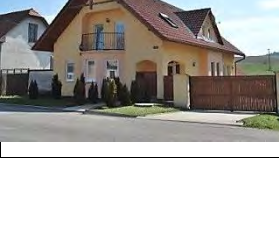
	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	21 9	79	Plánkova ulica	dom rodinný		
	22 11	80/2-4	Plánkova ulica	dom rodinný		
	23 13	80/5, 6	Plánkova ulica	dom rodinný		
	24 15	84	Plánkova ulica	dom ľudový		
	25 17	85	Plánkova ulica	dom ľudový		
		87/2	Plánkova ulica	hospodárska stavba		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	26 19	87/2	Plánkova ulica	dom rodinný		
	27 21	2192/3 3257/1, 2	Za Uličkou	dom rodinný		
	31 a 161 -	93	Za Uličkou	dom ľudový		
	32, 33 23	97/1, 7	Plánkova ulica	dom rodinný		
	34 25	97/8	Plánkova ulica	dom rodinný		
	35 27	98/1	Plánkova ulica	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	36 31	105	Plánkova ulica	dom rodinný		
	37 33	107	Plánkova ulica	dom rodinný		
	38 20	135/5	Plánkova ulica	dom rodinný		
	39 18	136/1, 2	Plánkova ulica	dom rodinný		
	40 16	137/3	Plánkova ulica	dom rodinný		
	41 14	137/2	Plánkova ulica	budova služieb potraviny		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	42 12	139 140/1	Plánkova ulica	dom rodinný		
	43 10	141	Plánkova ulica	dom rodinný		
	44 8	142/1, 5	Plánkova ulica	dom rodinný		
	46 2	147	Plánkova ulica	dom ľudový		
	48 3	149	Horná ulica	budova služieb potraviny, pohostinstvo		
	49 5	151	Horná ulica	dom ľudový		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	50 11	156	Horná ulica	dom ľudový		
	51 13	161/1-4	Horná ulica	dom rodinný		
	52 15	163/1-5	Horná ulica	dom ľudový		
	53 17	169	Horná ulica	dom rodinný		
	54 19	170/1, 3	Horná ulica	dom rodinný		
	55 21	176	Horná ulica	dom ľudový		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	56, 210 23, 25	177/1, 2	Horná ulica	dom rodinný č. 210 a hospodárska budova č. 56		
	57 27	180	Horná ulica	dom rodinný		
	58 29	182/1	Horná ulica	dom ľudový		
	60 37	1202/2	Horná ulica	dom rodinný		
	61 39	1207	Horná ulica	dom rodinný		
	62 42	1200/9	Horná ulica	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	63 40	1200/5	Horná ulica	dom rodinný		
	64 38	1200/4	Horná ulica	dom rodinný		
	65 36	1200/1	Horná ulica	dom rodinný		
	66 30	194/1, 5	Horná ulica	budova administratívna Lesy obce Babiná		
	67 28	197	Horná ulica	dom ľudový		
	68 24	203	Horná ulica	dom rodinný		
	69 22	204	Horná ulica	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	70 20	208	Horná ulica	dom rodinný		
	71 18	209	Horná ulica	dom rodinný		
	72 16	213	Horná ulica	dom rodinný		
	73 14	214	Horná ulica	dom rodinný		
	74 12	220	Horná ulica	dom rodinný		
	75 10	221/1, 4, 5	Horná ulica	dom ľudový		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	78, 208 1	228/1, 2	Rybničná ulica	dom rodinný		
	79 3	229	Rybničná ulica	dom ľudový		
	80 5	233	Rybničná ulica	dom rodinný		
	81 7	234	Rybničná ulica	dom rodinný		
	82 9	236	Rybničná ulica	dom rodinný		
	83 11	239	Rybničná ulica	dom ľudový		

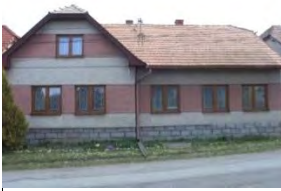
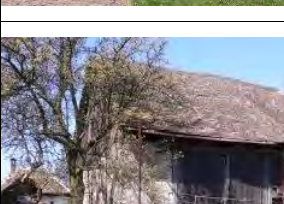
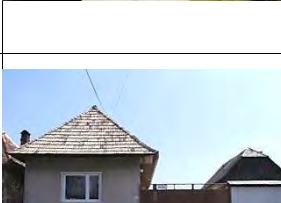
	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	84 13	243/4	Rybničná ulica	dom ľudový		
	84 13	243/3	Rybničná ulica	dom rodinný		
	85 15	244	Rybničná ulica	dom rodinný		
	87 17	252/1	Rybničná ulica	dom rodinný		
	88 19	252/2	Rybničná ulica	dom rodinný		
	89 18	254/3	Rybničná ulica	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	90 26	201/1	Horná ulica	dom rodinný		
	91 10	260	Rybničná ulica	dom rodinný		
	92 8	261	Rybničná ulica	dom ľudový		
	93 6	262/2	Rybničná ulica	dom rodinný		
	94, 95 4, 2	263/2-5 266/1	Rybničná ulica	dom ľudový		
	97 2	264/2	Horná ulica	budova samosprávy obecný úrad		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	98 1	265	Dolná ulica	dom rodinný		
	100 5	269/1	Dolná ulica	dom rodinný		
	101 7	270/1	Dolná ulica	športové centrum		
	102 9	270/3	Dolná ulica	budova služieb knížnica, klub dôchodcov		
	103 11	274/3	Dolná ulica	dom rodinný		
	104 15	273/5	Dolná ulica	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	105 17	271	Dolná ulica	materská škola		
	106 19	278	Dolná ulica	dom rodinný		
	107 21	279/1	Dolná ulica	dom rodinný		
	108 23	283	Dolná ulica	dom ľudový		
	109 25	284/2	Dolná ulica	dom rodinný		
	110, 111 27, 29	287/4, 5	Dolná ulica	dom ľudový		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	112 31	288/1	Dolná ulica	dom ľudový		
	113 33	294/1	Dolná ulica	dom rodinný		
	114, 178 35	295/2 295/3	Dolná ulica	dom ľudový		
	115 37	298/1, 2	Dolná ulica	dom rodinný		
	116 39	298/5	Dolná ulica	dom ľudový		
	118 43	303/1	Dolná ulica	dom ľudový		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	119 47	306/1	Dolná ulica	dom rodinný		
	120 49	313	Dolná ulica	dom rodinný		
	121 51	314	Dolná ulica	dom ľudový		
	122 53	316	Dolná ulica	dom ľudový		
	123, 124 55, 57	317/2-7	Dolná ulica	dom ľudový		
	125 59	318/2, 3	Dolná ulica	dom ľudový		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	126 61	336	Dolná ulica	dom rodinný		
	127 63	320	Dolná ulica	dom rodinný		
	128 65	321	Dolná ulica	dom rodinný		
	129 67	334	Dolná ulica	dom ľudový		
	130 71	330	Dolná ulica	dom rodinný		
	131 73	328	Dolná ulica	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	132 56	326/2	Dolná ulica	dom ľudový		
	133, 134 -	324/2-4	Dolná ulica	dom ľudový		
	135 52	323	Dolná ulica	dom rodinný		
	136 46	322	Dolná ulica	dom ľudový		
	137 44	3256/2	Dolná ulica	dom ľudový		
	139 40	4/1	Dolná ulica	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	140 5	2210/10	Za Uličkou	dom rodinný		
	143 36	4/5	Dolná ulica	dom rodinný		
	144 30	121/2	Plánkova ulica	dom ľudový		
	145 41	1208/1	Horná ulica	dom rodinný		
	146 21	1116/2	Rybničná ulica	dom rodinný		
	147 28	122	Plánkova ulica	dom rodinný		
	148, 172 26	124/4, 5	Plánkova ulica	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	149 43	1211/1	Horná ulica	dom rodinný		
	150 23	1116/20	Rybničná ulica	dom rodinný		
	151 22	125/3-5	Plánkova ulica	dom rodinný		
	152 69	333/2	Dolná ulica	dom rodinný		
	153 24	126/3	Plánkova ulica	dom rodinný		
	154 22	361/5	Rybničná ulica	dom rodinný		
	155 20	361/2	Rybničná ulica	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	156 35	1202/4	Horná ulica	dom rodinný		
	157 32	1197/3	Horná ulica	dom rodinný		
	158 44	1130/28	Horná ulica	dom rodinný		
	159 50	2204/2	Dolná ulica	dom rodinný		
	160 12	259/4	Rybničná ulica	dom rodinný		
	161 2	93	Za Uličkou	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	162 32	121/1	Plánkova ulica	dom rodinný		
	163 45	303/2	Dolná ulica	dom rodinný		
	164 41	302/4	Dolná ulica	dom rodinný		
	165 2	61/1	Dolná ulica	dom rodinný		
	166 45	1231/2	Horná ulica	dom rodinný		
	167 42	6/2	Dolná ulica	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	168 54	324/7	Dolná ulica	dom rodinný		
	170 6	145/1	Plánkova ulica	dom rodinný		
	171 29	98/2	Plánkova ulica	dom rodinný		
	176 25	1116/11	Rybničná ulica	salón		
	178 -	295/4	Dolná ulica	hospodárska budova k domu č. 114		
	179 7	153/4	Horná ulica	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	180, 181 16, 14	259/8, 10	Rybničná ulica	dom bytový		
	182 34	1130/4	Horná ulica	dom bytový		
	184 48	2204/10	Dolná ulica	dom rodinný		
	185 1	2210/11	Za Uličkou	dom rodinný		
	186 3	2210/12	Za Uličkou	dom rodinný		
	187 -	256/1	Rybničná ulica	požiarna zbrojnica		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	188 7	2210/5	Za Uličkou	dom rodinný		
	190 33	1202/7	Horná ulica	dom rodinný		
	192 9	2210/6	Za Uličkou	dom rodinný		
	200 27		Rybničná ulica	prevádzková budova		
	202 38	4/4	Dolná ulica	dom rodinný		
	204 -	243/3		dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	207 -	193	Horná ulica	dom smútku		
	209	253	Rybničná ulica	dom rodinný		
	210 25	177/2	Horná ulica	dom rodinný		
	220 13	274/4	Dolná ulica	budova služieb pohostinstvo		
	221 11	2210/22	Za Uličkou	dom rodinný		
	223 13	2210/23	Za Uličkou	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	243 26	350/43	Grnobiz	dom bytový		
	244 28	350/42	Grnobiz	dom bytový		
	248 30	380/15	Grnobiz	dom rodinný		
	249 32	380/22	Grnobiz	dom rodinný		
	251 29	380/20	Grnobiz	dom rodinný		
	252 31	380/29	Grnobiz	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	254 -	350/40	Grnobiz	technická stavba / čistiareň odpadových vôd		
	260 22	2204/17	Za Uličkou	dom rodinný		
	261 24	2204/26	Za Uličkou	dom rodinný		
	262 15	44/2	Za Uličkou	dom rodinný		
	263 17	38/2	Za Uličkou	dom rodinný		
	272 18	2204/34	Za Uličkou	dom rodinný		

	súpis. číslo orient. číslo	parc. číslo	ulica	UNKP/PO, resp. názov objektu ÚZPF č. (pre NKP)	fotografia objektu	hospodárska stavba – stodola, tzv. humno
	273 16	2204/35	Za Uličkou	dom rodinný		
	275 12	2204/36	Za Uličkou	dom rodinný		

F.1.7. Archeologické náleziská

V území PZ Babiná sa doteraz nenachádzajú skúmané archeologické náleziská, potenciál možných archeologických situácií v území PZ Babiná s predpokladom zistenia nálezov je nutné určiť. Na pamiatkovom území je dominantou kostol sv. Matúša z polovice 13. storočia, je ohradený ochranným múrom, ktorý mohol v určitom období plniť aj obrannú funkciu. V areáli vymedzenom múrom sa predpokladá príkostolný cintorín z obdobia stredoveku s kontinuálnym pochovávaním až do obdobia novoveku. Okolo kostola sa môžu nachádzať vrstvy datujúce výstavbu ochranného múru s predpokladom jeho zaniknutých fortifikačných objektov, bášť a vstupnej brány. V objekte kostola sa dajú predpokladať pohreby významnejších občanov mestečka, alebo staršie stavebné konštrukcie zaniknutých vývojových etáp kostola. V území pamiatkovej zóny možno predpokladať osídlenie najskôr z obdobia stredoveku. Obec už roku 1254 dostala od kráľa Belu IV. mestské privilégia je pravdepodobné, že osídlenie sa tu začalo vyvíjať už v polovici 13. storočia (datovanie kostola sv. Matúša). Pôvodné stredoveké jadro sa muselo nachádzať v okolí kostola, ktorý bol jeho dominantou a predpokladá sa osídlenie priestoru návršia kostola a územie severným smerom od kostola, priestor lemoval Babinský potok a Krupinica. V území obce (stavby roľníckeho družstva) nie je predpoklad získať nálezy súvisiace so stredovekou Babinou, je zásadne premodelované výstavbou rodinných domov v novoveku až do súčasnosti, výstavbou cesty a inžinierskych sietí a predpoklad torzálnych plôch s nálezmi je len v miestach, ktoré neboli výrazne premodelované, najmä v plochách zelene.

V extraviláne obce sa nachádza niekoľko lokalít, ktoré boli v minulosti čiastočne skúmané, metódou povrchového zberu, či záchrany narušených nálezov v lokalitách Pod múrom a Háj. Lokalita **Pod múrom** je datovaná do obdobia mladšieho praveku s nálezmi fragmentov črepového materiálu keramických nádob aj bronzových predmetov, nájdené boli náhodne v priebehu výkopových prác a zachránené Dr. P. Kukom (Kuka 1994, 1). Obhliadkou lokality bola evidovaná aj keramika z obdobia prvej polovice 16. storočia. Lokalita **Háj** bola evidovaná pri terénnej prospekcii metódou povrchového prieskumu Mgr. R. Malčekom a nachádza sa

v katastri obce Dobrá Niva. Ide o výšinné sídlisko púchovskej kultúry (Malček 2000, 129) a je možná väzba s lokalitou Pod múrom. S rozvojom historického baníctva, ovplyvnilo založenie mestečka, je dokladom štôľňa v ústí **Polomu**. Jej datovanie zatiaľ nie je zistené. Na rozhraní babinského a dobronivského chotára sa nachádzajú polohy **Sv. Anna a Šibenice**. Tieto toponymy môžu naznačovať lokalizáciu priestoru spojeného s výkonom útrpného práva. Poloha Šibenice naznačuje lokalizáciu popravniska. Patrocínium sv. Anny spravidla súvisí s výkonom popráv a pri kaplnke sv. Anny sa odohráva posledná modlitba odsúdeného. V tejto polohe je predpoklad situovania drobnej sakrálnej stavby alebo sochy zasvätenej tejto svätici.

F.1.8. Zeleň v pamiatkovom území

Zeľň pamiatkovej zóny v minulosti tvorila hlavne zeľň (úžitkových) záhrad, areálu r. k. kostola, cintorínov a neskôr zeľň v centrálnej polohe obce na návsi (po založení parkovo upravenej plochy - parčíka). Špecifikom pamiatkového územia sú plochy zelene predzáhradok v priamej väzbe na obytný dom (vznik po požiari v roku 1887 porovnanie historických máp z rokov 1843 a 1931). Ďalšími porastovými štruktúrami sú plochy dvorov využívané ako hospodárske zázemia, prevažne s nespevneným povrchom (chov domácich zvierat), s prechodom do úžitkovej časti záhrady (pestovanie plodín, ovocných drevín a pod.), na ktorú plynule nadväzujú lúky a pasienky, s prechodom do okolitej krajiny. Plochy dvorov a plochy úžitkových záhrad bývali vzájomne oddelené hospodárskymi stavbami – priechodnými stodolami, tzv. humnami. Svahy Babinského potoka a jeho prítoku Dolinky majú udržiavaný trávnatý porast.

Charakteristika súčasného stavu štruktúry zelene v pamiatkovom území

- **Plochy zelene cintorínov** - r. k. cintorín situovaný južne od kostola sv. Matúša a evanjelický cintorín za kostolom severozápadným smerom, sú sadovnícky upravené formou trávnatého porastu v medzihrobových priestoroch, solitérnou a skupinovou výsadbou stromov (lipy – *Tilia* sp., nevhodné ihličnaté dreviny – tuje) a krov.

- **Plocha zelene areálu r. k. kostola sv. Matúša** - plocha zelene vyhradeného areálu r. k. kostola, ohraničená ohradným múrom kostola; na severnej a západnej hranici areálu kostola sa nachádzajú vzrastlé jedince lipy (*Tilia* sp.), s odhadovaným vekom 200 rokov; plocha zaniknutého cintorína je upravená vo forme trávnatého porastu, v južnej časti boli nevhodne doplnené nové výsadby ihličnatých drevín, ktoré rušivo ovplyvňujú pohľad na dominantu.

- **Plochy predzáhradiek** - sadovnícky upravené časti pozemkov pred obytnými objektmi (domami) smerom k ulici, pôvodne s výhradne kvetinovou výsadbou bez stromovej vegetácie. Ak sa v tejto časti stromy nachádzali, boli to výlučne stromy ovocné. V súčasnosti sa na plochách predzáhradiek nachádzajú nevhodne doplnené ihličnaté dreviny.

- **Plochy zelene verejných priestranstiev** - sadovnícky upravená plocha – parčík, plochy zelene pri obecnom úrade, detského ihriska a okolo bytových nájomných domoch ul. Grnobiz.

Parčík - sa nachádza v centre historickej časti obce a je založený na ploche verejného priestranstva, ktorý vznikol po asanácii vážnice, požiarnej zbrojnice, mliekarne, skladu pohonných hmôt a tajchu v roku 1964. Jeho pôdorys má tvar trojuholníka, determinovaný je na východnej strane časťou Dolnej ulice a na západnej a severnej strane Plánkovou ulicou. Jeho jednoduché kompozičné riešenie a dispozičné usporiadanie bolo výrazne poznamenané snahou o „ozelenenie“ centrálneho priestoru územia obce a zodpovedal trendom úprav zelene v druhej polovici 20. storočia. Sadovnícka úprava tvorená drevinami rôzneho druhu a charakteru, pôsobila prehustené. Parčík bol v roku 2010 sadovnícky obnovený, realizované boli výruby druho- nevhodných ihličnatých drevín, odstránenie oplotenia a nová koncepčná výsadba drevín, krov a kvetinových výsadiel, v kombinácii s trávnatým porastom.

Obr. č. 71.,72. Pohľad na kvetinovú výzdobu predzáhradiek

Obr. č. 73. Pohľad na kvetinovú výzdobu predzáhradky

Obr. č. 74. Nevhodná sadovnícka úprava predzáhradky

- **Plochy dvorov** - vymedzené obytnými domami a hospodárskymi objektmi radenými za nimi v závere dvorov priečne postavenými stodolami – humnami, sú upravené vo forme kombinácie zatravnenej a spevnenej plochy (niekde aj bez spevnených plôch), výnimočne mohla časť plochy slúžiť ako úžitková záhradka.

- **Plochy úžitkových záhrad** - situované za hospodárskymi objektami tzv. humnami, využívané výhradne pre poľnohospodársku malovýrobu a pestovanie ovocných stromov.

- **Plochy lúk a pasienkov** - za záhradou alebo humnom situované rozsiahle plochy lúk a pasienkov (na východnej strane pamiatkového územia).

- **Hodnotné solitérne stromy a skupiny stromov** - v pamiatkovom území zastúpené vekovo a habituálne hodnotnými jedincami prevažne lipami (*Tilia sp.*) v areáli kostola sv. Matúša a evanjelického cintorína.

- **Plochy náletovej zelene** - plochy zelene neudržiavanej a pôsobiacej rušivo v území obce na východnej a juhovýchodnej hranici pamiatkového územia popri trase štátnej cesty I/66 smer Zvolen – Šahy

Zatriedenie zelene podľa zachovaných pamiatkových hodnôt v PZ :

A. Plochy historickej zelene zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu :

- tento typ zelene sa v území pamiatkovej zóny nevyskytuje

B. Plochy historickej zelene navrhnuté na vyhlásenie za NKP :

- tento typ zelene sa v území pamiatkovej zóny nevyskytuje

C. Plochy zelene s pamiatkovou hodnotou :

- sadovnícky upravené plochy, solitérna zeleň s väzbou na zachovanú historickú urbanistickú štruktúru :

Obr. č. 75., 76. Pohľad na parčík s prehustenou výsadbou drevín rok 2008 a na parčík po obnove v roku 2010

- plochy zelene cintorínov - r. k. cintorín, evanjelický cintorín
- plocha zelene areálu - r. k. kostola sv. Matúša
- plochy predzáhradok - zachované plochy zelene situované pred obytnými domami
- plochy dvorov - plocha medzi obytným domom a plochou úžitkovej záhrady, v závere ohraničené priechodnými stodolami - humnami
- plochy úžitkových záhrad - rozsiahle plochy situované za stodolami-humnami
- plochy lúk a pasienkov - plochy lúk a pasienkov za záhradami na východnej a západnej strane pamiatkového územia
- hodnotné solitérne stromy a skupiny stromov - pamiatkovo hodnotné stromy lipy pri r. k. kostole sv. Matúša a v území evanjelického cintorína

D. Plochy zelene rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia :

- novodobé parkové úpravy, plochy zelene alebo solitérna zeleň, ktorá nenadväzuje na vzory z minulosti, ale vhodne dotvára interiér sídla :

- dvory novo postavených rodinných domov vo funkčno-účelovom využití spevnených plôch a zelene ul. Grnobiz a ul. Za Uličkou
- parková úprava plochy na návsi - parčík
- plochy zelene verejných priestorov - pri obecnom úrade, po asanácii ľudového domu (severne od parčíka), detského ihriska a okolo bytových domov na ul. Grnobiz
- vymedzené rezervné plochy R1 – R12 k výstavbe rodinných domov (v súlade s platným ÚPN obce Babiná a jeho schválených Zmien a Doplnkov)

E. Plochy zelene nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia :

- zeleň, ktorá v interiéri pamiatkového územia pôsobí nevhodne a rušivo, neudržiavané plochy zelene alebo vysádzaná nekonceptne pod vplyvom módnych trendov, prekrývajúca dominanty obce :

- skupinová a solitérna výsadba ihličnatých a introdukovaných drevín v predzáhradkách, v území cintorínov a v areáli r. k. kostola sv. Matúša
- neudržiavané plochy náletovej zelene popri štátnej ceste I/66 Zvolen – Šahy

F. Plochy navrhnutej zelene v pamiatkovom území :

- koncepčný návrh výsadby líniovej zelene formou deliaceho pásu na elimináciu vizuálneho vnímania novej výstavby rodinných domov :

- ulica Za Uličkou – na ploche na rozhraní pôvodných hraníc záhrad a parciel určených na výstavbu rodinných domov; jej výsadbou eliminovať vizuálne účink novopostavených rodinných domov z diaľkových pohľadov od štátnej cesty I/66 západným smerom, uprednostniť výsadbu ovocných a druhovo domácich drevín.

F.1.9. Prvky uličného interiéru a uličného parteru

Verejné priestranstvá a komunikácie

Historická vnútroobecná komunikácia a kolmé vedľajšie ulice nemali žiadnu povrchovú úpravu a chodníky. V súčasnosti sú ich povrchy ako aj plocha pred obecným úradom prezentované asfaltom. Chodníky parčíka a chodník na časti Dolnej ulice cca 130 m sú riešené použitím betónovej dlažby v červenej, šedej a žltej farebnosti. Severným smerom od návsia (po asanácii objektov v havarijnom stave) má priestor chodníky nespevnené, upravené položením prírodného kameňa v kombinácii s trávnatým porastom. V hospodárskych dvoroch sú úpravy terénu realizované položením väčších prírodných kameňov so zahĺbením do trávnatého porastu alebo sú upravené betónovou dlažbou rôzneho tvaru a farebnosti.

F.1.9.1. Drobná architektúra

Zábradlie, ploty

V centrálnej časti pamiatkového územia, po stranách premostenia Babinského potoka, bola v 70-tych rokoch 20. storočia osadená jednoduchá konštrukcia kovového zábradlia do betónových stĺpikov, s náterom šedej farebnosti a v pamiatkovom území nepôsobí rušivo. Oplotenia predzáhradok sú rôznorodé, v prevahe s oplotením z priehľadných kovových dielcov z 2. polovice 20. storočia často s nízkym múrikom. Historicky pôvodné drevené latkové oplotenie sú zachované v minimálnom rozsahu. Dodnes sú zachované pôvodné oddelenia hraníc dvorov k ulici vysokými murovanými bránami s kamennými vstupnými portálmi alebo murovanými kamennými múrmi. V súčasnosti sa uplatňujú druhovo a materiálovo rôzne oplotenia (kov, drevo, pletivo...).

Obr. č. 77., 78., 79. Charakteristické drevené latkové oplotenie, murovaný múr Dolná ul.

Mobiliár

Na pamiatkovom území sú vymedzené oddychové zóny; návsie s parčíkom a detské ihrisko; s umiestnením typového mobiliáru lavičiek a odpadkových košov, ich stvárnenie a použitý materiál (kombinácia drevo, kov) nenarúšajú charakter územia. Pri novej úprave parčíku sa v trávnatých plochách osadili exteriérové prístroje na cvičenie, slnečné hodiny a na časti jeho obvodu sú osadené kovové ohradzujúce stĺpiky. Detské ihrisko má umiestnenú skladbu drevených, plastových a kovových rôznofarebných detských preliezačiek, drevené lavičky a lavice z drevnej guľatiny. Verejný priestor dopĺňajú kvetináče (drevené sudy, pletené koše, fúriky) a zachovaná studňa.

Obr. č. 80., 81, 82., 83. Mobiliár parčíka, verejné priestranstvo (severným smerom od parčíka) s umiestnením drevených sôch, detské ihrisko, studňa

Pomníky, pamätníky, pamätné tabule

Hroby – padlí v SNP nachádzajú sa v r. k. cintoríne, parc. C-KN č. 193, boli odhalené v roku 1949 a jeden z nich je NKP, ÚZPF č. 2872/1. Hrob má jednoduchú kamennú obrubu, ukončenú v nárožiach s nízkymi štvorcovými kamennými stĺpikmi, vnútro je členené na tri časti (úprava farebnou stromovou kôrou), jeho obnova bola realizovaná v roku 2008.

Kríž s plechovým korpusom

Dolná ulica, parc. C-KN č. 6/1 - vo svahu, má kamenný podstavec, drevený latinský kríž s polkruhovou plechovou strieškou, nad hlavou titulus, korpus Krista maľovaný na plechu, asketického, hlava položená na pravom ramene, okolo hlavy kruhová gloriola, rúška uviazaná na uzol na pravom boku.

Obr. č. 84. Kríž, Dolná ul.

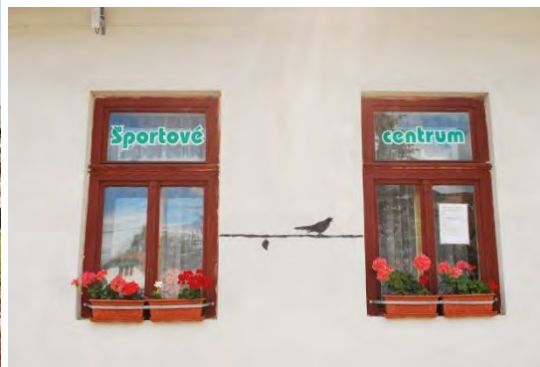
Obr. č. 85. Hrob, padlí v SNP r. k. cintorín, parc. C-KN č. 193, ÚZPF č. 2872/1

Osvetlenie

Už v roku 1926 mala obec zrealizované elektrické osvetlenie ulíc. V súčasnosti sú v území osadené rady veľkých betónových a drevených stĺpov elektrického vedenia (z cca 70-tych rokov 20.storočia) popri hlavnej vnútro obecnej komunikácii a vedľajších uliciach. Stĺpy elektrického vedenia narúšajú pohľady na zástavbu z interiéru pamiatkového územia. Existujúce lampy sú osadzované v niekoľkých etapách nejednotného tvaru. Novo založené ulice a parčík majú subtilne kovové stĺpy so svietidlami nového dizajnu v pamiatkovom území nepôsobia rušivo.

Uličný parter, výklady, drevené vstupné brány a bráničky

Babiná je dodnes poľnohospodárskou vidieckou obcou, prejavilo sa to na spôsobe a rozsahu poskytovania služieb a obchodu, ktoré ponúkajú základné zúžené tovary. V pamiatkovom území sa nevyvinul historický parter tradičného charakteru, nedošlo k nevhodným úpravám uličného parteru komerčného charakteru (veľkoplošné výklady predajných priestorov). Unikátnym, reprezentatívnym a architektonickým prvkom výraznej historickej hodnoty v interiéri obce sú zachované pôvodné drevené vstupné brány a bráničky pre osoby situované k ulici remeselne vyhotovené, zdobené vyrezávaním.

Obr. č. 86.,87.,88. Kvetináč – drevený sud, lampa osvetlenia parčíka, reklamno-informačné zariadenie

Umiestnenie reklamných zariadení a vonkajšie sezónne sedenia

Formy reklamných tabúl sú jednoduché a kvalita reklamných informačných a propagačných zariadení má nízku výtvarnú úroveň, sú riešené na primeranom materiálovom a architektonickom vyhotovení. Tvorené sú formou nástenných tabúl (COOP Jednota, Krčma Babinka, Môj obchodík) a polepmi zo samostatných písmen na sklených plochách okien objektov (Športové centrum, Knižnica, Klub dôchodcov). Na pamiatkovom území nie sú požiadavky na vonkajšie sezónne sedenia. Počas konaných kultúrno-spoločenských akcií, na verejných priestranstvách vzniká potreba umiestňovať drobné úžitkové stavby, zariadenia alebo konštrukcie (javiská, pódia, predajné stánky a iné.).

Informačný systém

Informačný systém s názvami ulíc a číslovaním obytných domov je v pamiatkovom území riešené použitím typových kovových tabuliek bielej farebnosti s názvami ulíc a číslovaním domov modrej farebnosti.

F.2. Pamiatkové hodnoty územia nehmotnej povahy – názov obce, chotárne a topografické názvy, osobnosti obce

Názov obce :

Babusceky - 1254, po nemecky Au, Stueben a neskoršie Frauenstuhli, Babasceky - 1270, Babaszéky - 1351, Babina – 1773, Babiná - 1920

Názvy ulíc :

Pôvodné názvy ulíc neboli z archívnych dokumentov zistené, nie sú uvádzané ani na katastrálnej mape z roku 1843. Zaužívané názvy ulíc boli v roku 2002 v názvoslovnej komisii pri Obecnom zastupiteľstve v Babinej schválené a to: Dolná ulica, Horná ulica (historická komunikácia III/06671) Plánková ulica, Rybníčná ulica, ulica Za uličkou a ulica Grnobiz.

Chotárne a topografické názvy :

Hoštet, Na Púske, Za uličkou, Za kostolom, Zdola mestečka, Medzi cesty, Vyše rybníka, Grnobiz.

Osobnosti obce :

1. Ján KROMMER (1778 -1839)
katolícky kňaz, počas pôsobenia v Babinej napísal a vydal dielo Catholica et ei Oppositis, ktoré vyšlo v Banskej Bystrici 1839.
2. Michal HUSZÓCZY (1805 - 1884)
katolícky kňaz, národný dejateľ, prednášal na vysokej škole bohosloveckej, v Babinej pôsobil okolo roku 1851.
3. Juraj KOVÁČIK (1850 - 1932)
Správca fary v Babinej od roku 1890 až do roku 1930, kde sa stal i čestným dekanom, počas pôsobenia predplácal, rozdával a rozširoval medzi farníkmi slovenskú tlač

F.3. Charakteristika pamiatkových hodnôt územia

Vyhláška Krajského úradu v Banskej Bystrici definuje pamiatkové hodnoty PZ Babiná nasledovne :

- **historická urbanistická a architektonická kompozícia, výšková skladba zástavby**
- **štruktúra zástavby rešpektujúca pôvodnú parceláciu v centre obce**
- **umelecko-historické a architektonické hodnoty pôvodných objektov**
- **hospodárske objekty humná s pôvodným architektonickým tvaroslovím zastrešenia s použitím strešnej krytiny pálenej keramickej bobrovky na východnej a západnej strane obce**
- **historická panoráma sídla, diaľkové pohľady na dominanty a súvislý pás humien**
- **verejná zeleň prechádzajúca na západnej strane zo záhrad do voľnej krajiny a na východnej strane na lúky a pasienky**

Pamiatkové hodnoty zóny sú výsledkom dlhodobého vývoja urbanistickej a architektonickej štruktúry v danom prostredí, podmienenom poľnohospodárskou činnosťou obyvateľstva a ich špecifikácia je nasledovná :

Historický pôdorys a parcelácia sídla

- historický nepravidelný pôdorys obce
- návsie v centrálnej polohe, pôdorysu trojuholníka
- hlavná vnútro obecná (miestna) komunikácia, určila formovanie urbanistickej štruktúry obce v severojužnom smere
- historicky vyvinuté kolmé vedľajšie ulice
- charakter skupinovej cestnej zástavby
- zastavanosť parcely
- historická parcelácia s objektmi ľudovej architektúry s hĺbkovo orientovanými parcelami rovnakého obdĺžnikového tvaru
- spôsob situovania objektov na parcele a stodoly-humná vystavané v závere dvora na ich šírku

Silueta a panoráma sídla

- konfigurácia terénu
- situovanie dominant, kostola sv. Matúša na miernom návrší a evanjelický kostol v uličnej zástavbe PZ
- vyrovnaná výšková zástavba v PZ Babiná
- v diaľkových pohľadoch jedinečný fenomén územia tvorený súvislým pásom stodôl-humien s mohutnými strechami

- panoráma sídla, tvorená scenériou stúpajúcich hrebienkov Štiavnických vrchov vnímateľná v pohľadoch z exteriéru a interiéru sídla severozápadným smerom

Objemovo-priestorová skladba územia

- výškové zónovanie prízemnej zástavby v pamiatkovom území doplnená o dvojpodlažné domy
- kompaktná zástavba jednopodlažných ľudových domov so sýpkami vizuálne pôsobiaca ako radová zástavba a ich poloha k ulici
- reliéf strešnej krajiny so zachovanou pôvodnou skladbou striech

Objektová skladba územia

- nehnuteľnosti NKP, nehnuteľnosti vytypované na vyhlásenie za NKP, nehnuteľnosti s pamiatkovými hodnotami a nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia
- typologická skladba : sakrálna architektúra, ľudové domy a stodoly - tzv. humná
- hlavná vnútro obecná komunikácia, vedľajšie ulice a verejné priestranstvá
- systém zelene s pamiatkovými hodnotami

Architektonicko-historické hodnoty objektov

- samostatne stojace jednopodlažné ľudové domy pôdorysu veľkého písmena „L“ a „U“, situované na úzkych dlhých parcelách, so vstupnými portálmi so segmentovým a rovným nadpražím tvoriace prechody do dvorov segmentovou a rovnou bránou, zakryté so sedlovou strechou, valbovou strechou, s murovaným alebo dreveným štítom, s dvorovým krídlom a s dvorom uzatvoreným priečne umiestnenou hospodárskou stavbou stodolou-humnom, oddelujúcou dvor od záhrady, lúk a pasienkov
- sakrálna stavby

Výtvarné a umelecko-historické hodnoty objektov

- pôvodné kamenné vstupné portáli s klenákom s vročením alebo monogramom
- zachované drevené výplne okien, dverí
- zachované vstupné vyrezávané drevené brány s bráničkami pre peších a drevené dvojkrídlové vráta zvlakovej konštrukcie
- remeselne vyhotovená štuková výzdoba okenných otvorov, ojedinele korunných ríms (objekty zapísané v ÚZPF a navrhované za NKP)

Kultúrne a pamiatkové hodnoty archeologických nálezov a nálezísk

- areál pôvodne románskeho kostola sv. Matúša, ohraničený ochranným múrom s nárožnými baštami, so zaniknutým príkostolným cintorínom

Zeleň v pamiatkovom území

- zeleň areálu kostola a zeleň cintorínov
- verejná zeleň
- zeleň predzáhradiek, dvorov, záhrad, lúk a pasienkov

Metóda ochrany a prezentácie pamiatkového územia

- revitalizácia historickej urbanistickej štruktúry
- sanácia a regenerácia existujúceho stavebného fondu s jeho primeraným funkčným využitím prednostne trvalého bývania
- regenerácia verejnej zelene

G. ZÁSADY OCHRANY, OBNOVY A PREZENTÁCIE HODNÔT ÚZEMIA

Pamiatková zóna Babinej je územie so zachovaným historickým pôdorysom, parceláciou, s centrálnym priestorom návšia, zástavba tvorená ľudovými domami so spoločnými bránami a bráničkami, rozvinutá pri kompozičnej osi, hlavnej miestnej (vnútro obecnej) komunikácii a dvoch kolmých vedľajších ulíc, s verejnou zeleňou. Na západnej strane s prechodom zo záhrad do krajiny a na východnej strane zo záhrad na lúky a pasienky. Z diaľkových pohľadov je pamiatkové územie umocnené dominantami kostolov a špecificky jedinečným fenoménom územia, ktorý tvorí takmer súvislý pás zachovaných stodôl tzv. humien, s mohutnými strechami s použitou keramickou strešnou krytinou, žltobiелou bobrovkou.

Všeobecné podmienky pri ochrane pamiatkového fondu podľa § 30 ods. 1 pamiatkového zákona :

Každý je povinný správať sa tak, aby svojim konaním neohrozil základnú ochranu kultúrnych pamiatok podľa § 27 a základnú ochranu pamiatkového územia podľa § 29 a nespôsobil nepriaznivé zmeny stavu pamiatkového fondu a stavu archeologických nálezísk.

G.1. Požiadavky na primerané funkčné využitie pamiatkového územia

Analýza funkcií :

- **historická funkcia** : administratívno-správna, bývanie, poľnohospodárstvo, konanie jarmokov
- **súčasná funkcia** : administratívno-správna, trvalé bývanie, obchod základných tovarov, malé formy poľnohospodárstva
- **cieľová funkcia** : administratívno-správna, trvalé bývanie, vzdelávacia, kultúrno-spoločenská (malé formy), oddychovo-relaxačná, obchod a služby základných tovarov, poľnohospodárska malovýroba
- **neprípustné funkcie** : funkcie poškodzujúce pamiatkové hodnoty územia (priemyselná a poľnohospodárska veľkovýroba, skladové hospodárstvo, veľko-predajné priestory, všetky iné funkcie narúšajúce urbanizmus a charakter pamiatkového územia a sekundárne vyvolávajúce neprimerané nároky na dynamickú, statickú dopravu).

Primerané funkčné využitie územia PZ Babiná je základnou požiadavkou ochrany pamiatkového územia.

1. Zachovať a udržiavať súčasné funkčné administratívno-správne využitie územia s dôrazom na trvalú obytnú funkciu, obchod a služby malého rozsahu a poľnohospodársku malovýrobu, bez potreby väčších skladových priestorov.
2. Funkčné využitie územia (stavby, pozemky, zeleň) viazať na existujúci stavebný fond.
3. Zachovať a udržiavať existujúci stavebný fond, výškové a objemovo-priestorové usporiadanie, v prípade novej výstavby situovať ju len na miestach po zaniknutých objektoch a na rezervných plochách vyznačených vo výkrese zásad.
4. Nové funkčné využitie nehnuteľností v pamiatkovom území nesmie spôsobiť úbytok ich pamiatkových hodnôt, narúšať ich pohľadovo a prevádzkovo vhodnú prezentáciu.
5. Zachovať plochu návšia s funkčno-účelovou kombináciou oddychovo-relaxačného využitia a jeho parkovú úpravu.
6. Vylúčiť rozšírenie parkovacích plôch v celom území PZ. Babiná.

G.2. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie

G.2.1. Požiadavky na zachovanie a ochranu historickej pôdorysnej schémy

1. Zachovať historický pôdorys, jeho komunikačný systém tvorený historickou vnútro obecnou komunikačnou osou rozvinutou o kolmé vedľajšie ulice, s pôvodnou polohou centrálného návšia a verejnou zeleňou.
2. Zachovať dominantné postavenie r. k. kostola sv. Matúša a evanjelického kostola z hľadiska priestorovej kompozície obce.
3. Zachovať, udržiavať princíp historickej parcelácie (tvar, veľkosť a orientácia parciel v

území).

4. Zachovať v pamiatkovom území zástavbu na parcelách tvorenú výlučne zástavbou samostatne stojacích ľudových domov.
5. Zachovať osadenie objektov k uličnej čiare, objemovo-priestorové riešenie a pôdorysný tvar novostavieb, na rezervných plochách a na mieste zaniknutých objektov, prispôbiť charakteru okolitej usporiadanej zástavbe.
6. Zachovať, udržiavať a regenerovať charakteristickú konfiguráciu terénu, minimalizovať jej úpravy.

G.2.2. Požiadavky na reguláciu novej zástavby a riešenie rezervných plôch

Územie pamiatkovej zóny svojim situovaním a charakterom vytvára podmienky pre určenie rezervných plôch (v súlade s platným územným plánom Obce Babiná) a novostavieb po asanovanej a zaniknutej zástavbe.

1. Novostavby umiestňovať na rezervných plochách a v rozsahu po zaniknutých stavbách (výkres zásad); rešpektovať parceláciu, založené uličné čiary, výškové zónovanie, objemovo-priestorové riešenie k okolitej usporiadanej zástavbe.
2. Novostavby riešiť tak, aby sa odlišovala od historickej zástavby a bola previazaná na charakteristickú ľudovú architektúru.
3. Novostavby riešiť projektovou dokumentáciou od autorizovanej osoby, minimalizovať katalógové projekty; v nevyhnutnej miere ich upraviť.
4. Novostavby riešiť v rozsahu pôvodného pôdorysu L, U a obdĺžnika, jednopodlažné s možnosťou zobytnenia podkrovia.
5. Zobytnenie podkrovia objektov na území pamiatkovej zóny, je prípustné len pri zachovaní charakteristického sklonu a tvaru strechy s uplatnením komína, výšky hrebeňa strechy vo väzbe na okolitú zástavbu.
6. Spôsob presvetlenia podkrovia, riešiť prednostne strešnými oknami, max. jedným charakteristickým vikierom a jeho rozmer a umiestnenie bude osobitne posudzované.
7. Pri výbere krytiny novostavby rešpektovať charakteristický materiál, tvar a farebnosť historickej strešnej krytiny v pamiatkovom území (kusová pálená, bobrovka, dvojdrážková).
8. Fasády novostavieb riešiť uplatnením charakteristických prvkov a materiálov ľudovej architektúry a ich farebnosť v pastelových farebných odtieňoch.
9. Vylúčiť výstavbu nových dominánt.
10. Vylúčiť použitie netypických a rušivo pôsobiacich architektonických prvkov, materiálov (plasty, hliník, štrukturované omietky...), sýtych a atypických farieb a spôsobov vonkajších úprav, ktoré nie sú v analógii vhodné pre pamiatkové územie.

Rezervné plochy na bývanie sú riešené v súlade s platným územným plánom obce Babiná, ktorý bol schválený pred vyhlásením pamiatkovej zóny, sú určené pre **výstavbu rodinných domov** (platia požiadavky na reguláciu novej zástavby a stavby umiestňovať s rešpektovaním založenej uličnej čiary).

Rezervné plochy R1 – R12

- R1** Za Uličkou parcely CKN č. 10, 11, 14, 16, 17, 22, 23, 29/1, 29/2, 29/3
- R2** Za Uličkou parcely CKN č. 2210/1
- R3** Na Púske parcely CKN č. 111, 113, 114/1-2, 115, 116/1, 116/1-2, 117, 118, 119/1, 119/2, 2191/2, 2191/3
- R4** Horná ulica parcely C-KN č. 1130/31
- R5** Horná ulica parcely C-KN č. 1130/33, 1130/34, 1130/35
- R6** Grnobiz parcely CKN č. 380/2
- R7** Grnobiz parcely C-KN č. 350/45, 350/46, 350/47, 380/10
- R8** Grnobiz parcely C-KN č. 380/17
- R9** Grnobiz parcely C-KN č. 380/19
- R10** Grnobiz parcely C-KN č. 380/21
- R11** Grnobiz parcely C-KN č. 380/1

G.3. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu hodnotnej objektovej skladby

G.3.1. Požiadavky na ochranu charakteru pôvodnej skladby zástavby

1. Zachovať a udržiavať charakteristický spôsob skupinovej cestnej zástavby, jej skladbu v interiéri územia a centrálne návsie.
2. Zachovať typické osadenie objektov k ulici, kolmou orientáciu hrebeňov striech, jedno podlažných objektov a do hĺbky radených hospodárskych objektov ich architektonické tvaroslovie a farebnosť.
3. Zachovať pozitívne prvky priestorovej a objemovej skladby s rešpektovaním pôvodných prízemných domov.

G.3.2. Požiadavky na zachovanie a ochranu historických dominánt a kompozície výškového zónovania sídla

1. Zachovať a udržiavať charakteristickú historickú kompozíciu urbanistickej štruktúry a výškové zónovanie jej prízemných a dvojpodlažných objektov a existujúce historické dominanty územia, spoluvytvárajúce panorámu a siluetu obce.
2. Zachovať historickú objemovo-priestorovú skladbu PZ Babiná, charakteristický obraz sídla a jeho vzťah k okolitej krajine.
3. Zachovať historickú objemovú skladbu objektov, bez navyšovania podlaží.
4. Nevytvárať nové dominanty alebo priestorové akcenty, vnútorného alebo vonkajšieho obrazu obce.
5. Vylúčiť zmeny proporcií historických objektov nadstavovaním a realizáciou nevhodných stavebných úprav.
6. Architektonickými úpravami odstrániť účinky rušivo pôsobiacich objektov (veľkosť otvorov a ich výplní, použitia novodobých prvkov, nevhodných farebností, novodobých štrukturovaných omietok, detailov a pod.).
7. Vylúčiť umiestňovanie stavieb, technických zariadení a výsadbu zelene, ktoré narušia ustálené usporiadanie v pohľadovo exponovaných polohách a dominánt.

G.3.3. Požiadavky na zásady diferencovaného prístupu k ochrane, obnove a údržbe objektov

Obnova NKP je proces, založený na individuálnom prístupe k ich konkrétnym hodnotám s dôrazom na zachovanie urbanistickej, dispozičnej, hmotovo-priestorovej, výrazovej a ideovej autenticity a originality predmetnej nehnuteľnosti.

1. Zachovať a chrániť architektonické, umelecké, umelecko-remeselné prvky, pôvodné materiály, povrchové a farebné úpravy, stavebné techniky a technológie NKP. Nepripustné je neopodstatnené nahradzovanie častí prvkov, či detailov kultúrnej pamiatky.
2. Originálne historické prvky alebo materiály nahrádzať, len ak stupeň poškodenia originálu je nezvratný. Kópia musí byť identická s originálom materiálovo tvarovo, konštrukčne, povrchovo a farebne a musí mať rovnaké vizuálne a funkčné vlastnosti.
3. Pri realizácii obnovy NKP a iných novodobých zásahoch do historických prvkov a materiálov uplatniť zásadu reverzibility.

Úprava nehnuteľnosti v pamiatkovom území je procesom s individuálnym prístupom, zameranom na ochranu exteriéru.

1. Stavebné úpravy a zmeny nehnuteľností, ktoré nie sú NKP, nerešpektujú pamiatkové pamiatkového územia a pôsobia rušivo, zamerať na odstránenie a nápravu tohto nežiaduceho stavu a rehabilitáciu hodnôt pamiatkového územia.
2. Regenerovať nehnuteľnosti v PZ, s ich objemovou skladbou, s architektonickým a funkčným využitím.

Zástavba sa na území PZ delí podľa pamiatkovej hodnoty na :

A. Nehnuteľnosti pamiatkovo-chránené, zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu; sú to nehnuteľnosti, ktoré tvoria podstatu pamiatkového územia, asanácia týchto objektov je neprípustná.

1. Zachovať, udržiavať a regenerovať všetky pôvodné pamiatkové hodnoty (architektonické, konštrukcia, dispozícia a materiál, historické, výtvarné, technické riešenie, umelecko-remeselné súčasti interiéru a exteriéru).
2. Zachovať a udržiavať výškové, objemové a priestorové usporiadanie NKP.
3. Vylúčiť nadstavanie o ďalšie podlažie.
4. Zachovať existujúce tvary striech (ich konštrukcie a sklony) komíny a použitú pôvodnú strešnú krytinu.
5. Vylúčiť zatepľovanie NKP.
6. Vylúčiť dostavby a prístavby NKP.

B. Nehnuteľnosti vytypované na vyhlásenie za NKP a zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu; sú to nehnuteľnosti s existujúcimi pamiatkovými hodnotami, ktoré je potrebné v budúcnosti na území zachovať a chrániť.

1. Zachovať a udržiavať všetky pôvodné pamiatkové hodnoty (architektonické – konštrukcia, dispozícia a materiál, historické, výtvarné, technické riešenie, umelecko-remeselné súčasti interiéru a exteriéru).
2. Zachovať a udržiavať výškové, objemové a priestorové usporiadanie objektov.
3. Vylúčiť nadstavanie o ďalšie podlažie.
4. Zachovať existujúce tvary striech (ich konštrukcie a sklony), komíny a použitú pôvodnú strešnú krytinu.
5. Vylúčiť zatepľovanie ich obvodových konštrukcií.
6. Vylúčiť ich neopodstatnené dostavby a prístavby.

E. Nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou sú nehnuteľnosti dopĺňujúce, s charakteristickou hmotou, autentickou fasádou, konštrukčným riešením a detailmi použitými materiálmi, priaznivo dotvárajúce prostredie PZ; je vhodné ich zachovať a chrániť.

1. Zachovať, udržiavať a regenerovať všetky pôvodné pamiatkové hodnoty (architektonické, výrazové, materiálové, konštrukčné riešenie, umelecko-remeselné súčasti exteriéru).
2. Zachovať, udržiavať výškové, objemové a priestorové usporiadanie objektov.
3. Vylúčiť nadstavanie o ďalšie podlažie.
4. Zobytnenie a iné funkčné využitie podkrovia, vhodnosť a spôsob presvetlenia podkrovia bude predmetom osobitného posudzovania.
5. Zachovať existujúce tvary striech, ich sklony, komíny a strešnú krytinu.
6. Prípustnosť prístavieb bude predmetom osobitného posudzovania.

D. Nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty územia, ale ktoré vyžadujú čiastočnú úpravu, napr. fasády, krytina, konštrukčných detailov; ide o nehnuteľnosti, ktoré prešli stavebnými úpravami bez znalosti a rešpektovania lokálnych charakteristických detailov.

1. Udržiavať a rehabilitovať všetky zachované pamiatkové hodnoty (architektonické, výrazové, materiálové a konštrukčné riešenie, umelecko-remeselné súčasti exteriéru).
2. Zachovať, udržiavať ich výškové, objemové a priestorové usporiadanie.
3. Vylúčiť nadstavanie o ďalšie podlažie.
4. Zobytnenie a iné funkčné využitie podkrovia, vhodnosť a spôsob presvetlenia podkrovia bude predmetom osobitného posudzovania.
5. Zachovať existujúce tvary striech, ich sklony a komíny.
6. Prípustnosť prístavieb bude predmetom osobitného posudzovania.
7. Stavebnými úpravami eliminovať nevhodné zásahy z predchádzajúceho obdobia.

E. Nehnuteľnosti nerešpektujúce pamiatkové hodnoty územia, rušivo pôsobiace svojim objemovým ako aj výrazovým riešením, ktoré narušujú historické prostredie a z hľadiska ochrany individuálnych hodnôt pamiatkového územia je potrebná ich prestavba a úprava, resp. náhrada.

1. Eliminovať účinok ich nevhodných objemových, architektonických riešení.
2. Stavebné úpravy prednostne zamerať na odstránenie ich nevhodného (architektonického, materiálového, konštrukčného a farebného) riešenia a eliminovať ich účinky v historickom prostredí.

G.4. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu výškového a priestorového usporiadania objektov

1. Zachovať a udržiavať vyrovnané výškové zónovanie a objemovo-priestorové usporiadanie objektov historickej zástavby s historickou výškovou dominantou kostolom sv. Matúša a evanjelického kostola.
2. Zachovať a udržiavať charakteristické výškové línie súvislých pásov stodôl – humien.
3. Plochy záhrad za humnami nezastavovať.
4. Vylúčiť umiestňovanie akýchkoľvek nových výškových a objemovo - priestorových dominant v území PZ Babiná.

G.5. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu prvkov uličného interiéru a uličného parteru

G.5.1. Požiadavky na ochranu typických prvkov prostredia

Prvky uličného interiéru

1. Prvky drobnej architektúry (lavičky, koše ...) na pamiatkovom území materiálovo zjednotiť a riešiť ich koncepčne.
2. Zachovať, udržiavať pôvodné remeselne vyhotovené drevené konštrukcie brán, bráničiek a drevených vrát.
3. Zachovať a regenerovať charakteristické oplotenie predzáhradok dreveným latkovým oplotením s drevenými stĺpikmi.
4. Oplotenie pred novou zástavbou riešiť charakteristickými tvaroslovnými prvkami, materiálom (kameň, drevo, kov).

Terén a jeho úpravy

1. Zachovať, udržiavať historickú morfológiu a niveletu terénu (doklad vývoja obce, sú predmetom ochrany).
2. Zachovať a udržiavať plochu centrálného návsia a iných verejných priestranstiev vo funkčno-účelovej kombinácii spevnených plôch a zelene.
3. Vylúčiť rozširovanie parkovacích plôch na úkor verejných priestranstiev, komunikácií a ulíc.
4. Vylúčiť použitie atypických tvarov a materiálov dlažby.

Povrchy komunikácií a verejných priestranstiev

1. Zachovať línie a parametre historickej vnútro obecnej komunikácie a kolmých vedľajších ulíc (niveletu, pozdĺžne a priečne profily).
2. Udržiavať povrchovú úpravu vnútro obecnej komunikácie, ulíc v materiáli asfalt a chodníkov a povrchovo upravenej betónovej dlažby s imitáciou kameňa.

G.5.2. Požiadavky na zachovanie a použitie charakteristických stavebných materiálov

1. Pri stavebných úpravách NKP a vytýpovaných objektoch použiť charakteristické stavebné materiály a technológie s dôrazom na remeselné prevedenie.
2. Pri exteriérových stavebných úpravách existujúcich nehnuteľností a novostavieb použiť charakteristické stavebné materiály (pálená krytina, drevo, hladká vápenná omietka, kov kameň).
3. V území PZ vylúčiť použitie nevhodných materiálov a prvkov :
 - novodobé obklady fasád, tenkovrstvé štrukturované omietky

- plastové výrobky s atypickou povrchovou úpravou
- materiály s lesklým, reflexným a zrkadliacim povrchom
- veľkorozmerné strešné krytiny

G.5.3. Požiadavky na zachovanie, ochranu, obnovu a údržbu pamiatkových a výtvarných hodnôt drobnej architektúry a umeleckých diel

1. Zachovať kultúrne hodnoty nehmotnej povahy viažuce sa na udalosti obce; prezentované pamätníkom padlým.
2. Na pamiatkovom území umiestniť diela s umeleckou a výtvarnou hodnotou a použitím vhodného materiálu.
3. Drobne úžitkové stavby, zariadenia alebo konštrukcie na verejných priestranstvách (javiská, pódia, predajné stánky a iné.) neumiestňovať trvale, po ukončení podujatia je nevyhnutné drobné stavby odstrániť.

G.5.4. Požiadavky pre umiestňovanie reklamných zariadení

1. Umiestňovanie reklamných zariadení je možné len nad vstupmi na objektoch poskytujúcich služby a predaj základného tovaru (nad vstupom do prevádzky).
2. Úpravy komerčného charakteru (reklamné tabule, nápisy) navrhnuť uplatnením ich jednotného koncepčného riešenia (tabuľky s maľovaným písmom, písmom na fasáde).

G.5.5. Požiadavky na riešenie infraštruktúry a technických zariadení

1. Osvetlenie verejných priestranstiev a prvky verejného osvetlenia tvarovo a materiálovo zjednotiť, zosúladiť vidieckemu charakteru PZ Babiná, uplatniť koncepčné riešenie.
2. Odstrániť nefunkčné technické zariadenia a sieťové pripojenia.
3. Minimalizovať rozmery technických zariadení (skriniek pre elektromer, plynomer) a umiestňovať ich v oplotení, typizované dverka prekryť drevenými, s vhodnou farebnou úpravou.
5. Vedenie technickej infraštruktúry v území PZ Babiná, pri rekonštrukciách sietí viesť prednostne pod povrchom zeme.

G.6. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu charakteristických pohľadov, siluety a panorámy územia

1. Zachovať, chrániť existujúce historické dominanty územia, ktoré spoluvytvárajú siluetu a panorámu sídla (kostol sv. Matúša, evanjelický a. v. kostol).
2. Vylúčiť realizáciu nových dominant alebo akcentov v obraze sídla.
3. Zachovať historickú objemovo – priestorovú zástavbu prízemnej zástavby, so špecifickým fenoménom takmer súvislým pásom stodôl – humien vo výraze obrazu sídla.
4. Nové stavebné úpravy existujúcich nehnuteľností a umiestňovanie novostavieb podriaďiť zachovaným historickým dominantám a existujúcej kompozícii výškového a priestorového usporiadania.
5. Vylúčiť akékoľvek stavebné činnosti rušivo pôsobiace na uchovanie a prezentáciu charakteristickej siluety a panorámy; posúdením z viacerých chránených pohľadov.
6. Vylúčiť solitérnu výsadbu drevín, ktorá by mohla tvoriť dominanty a nevodne vizuálne zasahovať a narúšať charakteristické pohľady.
6. Zachovať vnímanie charakteristického vonkajšieho a vnútorného obrazu pamiatkového územia, určených chránenými pohľadmi :

Vonkajšie chránené pohľady :

- I. pohľad z vyvýšenej polohy od štátnej komunikácie I/66 juhozápadným smerom na severovýchodnú časť obce s dominantami ev. a. v. kostola a r. k. kostola sv. Matúša
- II. pohľad zo štátnej komunikácie I/66 západným smerom, na severovýchodnú časť obce a ev. a. v. kostol
- III. pohľad z časti *Za kostolom* severovýchodným smerom na r. k. kostol sv. Matúša a cintorín

IV. pohľad z časti *Hoštet* južným smerom na obec v popredí ev. a. v. kostol a severozápadná časť obce v pozadí r. k. kostol sv. Matúša

Vnútorne chránené pohľady :

1. pohľad z časti *Vyšé rybníka* západným smerom na záhrady a humná časti Hornej ulice
2. pohľad z časti *Vyšé rybníka* juhozápadným smerom na záhrady a humná časti Rybníchej ulice
3. pohľad z časti *Grnobiz* juhozápadným smerom na záhrady a humná časti Dolnej ulice a r. k. kostol sv. Matúša
4. pohľad z časti *Grnobiz* juhozápadným smerom na záhrady a humná časti Dolnej ulice a r. k. kostol sv. Matúša
5. pohľad z Dolnej ulice severozápadným smerom , v popredí r. k. kostol sv. Matúša
6. pohľad z ulice Za Uličkou severovýchodným smerom na Hornú ulicu v pozadí ev. a. v. kostol
7. pohľad z Hornej ulice severným smerom na návsie
8. pohľad z Hornej ulice západným smerom na návsie a národnú kultúrnu pamiatku – dom Ľudový
9. pohľad z Hornej ulice juhozápadným smerom

G.7. Požiadavky na zachovanie, údržbu a regeneráciu archeologických nálezísk

1. Stavebné činnosti, zasahujúce do terénu s potenciálom výskytu archeologických nálezov, sú podmienené vykonaním pamiatkového archeologického výskumu, o ktorého nevyhnutnosti rozhoduje krajský pamiatkový úrad.
2. Zachovať, rešpektovať a prezentovať prípadné archeologické náleziská v súlade s výsledkami archeologického výskumu.
3. Spôsob, rozsah a forma prezentácie archeologických nálezov sa určí individuálne, na základe ich lokalizácie, výsledkov výskumu, povahy a stavu zachovania nálezu.

G.8. Požiadavky na zachovanie, ochranu, regeneráciu a údržbu zelene

Zeleň s pamiatkovou hodnotou :

1. Zachovať, obnoviť a udržiavať zeleň cintorínov a areálu r. k. kostola vo forme otvorených trávnatých plôch so solitérnou alebo skupinovou výsadbou drevín.
2. Minimalizovať rozširovanie spevnených plôch v cintorínoch a v areáli r. k. kostola, pri údržbe a úpravách asfaltových plôch ich nahradiť prírodným materiálom.
3. Pri sadovníckych úpravách plôch zelene cintorínov a areálu r. k. kostola v porastovej štruktúre uplatniť domáce druhy drevín.
4. Zachovať, udržiavať a regenerovať vyvinutú a súčasnú niveletu predzáhradiek.
5. Regenerovať, rehabilitovať tradičný charakter predzáhradiek a ich pôvodnú kvetinovú výsadbu.
6. Vylúčiť výsadbu ihličnatých drevín a odstrániť nevhodné ihličnaté druhy drevín v predzáhradkách.
7. Zachovať spôsob vymedzenia plôch dvorov od ulice bránou a od susedných pozemkov hospodárskymi stavbami a od záhrad, lúk a pasienkov stodolami - humnami.
8. Dvory zachovať a udržiavať vo funkčno-účelovej kombinácii zelene a spevnených plôch; spevňovať iba nevyhnutné komunikačné trasy a použiť prírodný materiál.
9. Udržať tradičný charakter, druhovosť a porastovú štruktúru záhrad, nevnášať do úprav záhrad novodobé a netradičné prvky, materiály a cudzokrajné dreviny.
10. Pri úpravách záhrad v porastovej štruktúre uplatniť hospodárske pôvodné druhy drevín a rastlín (ovocné dreviny, drobné ovocie, poľnohospodárske plodiny a pod.).
11. Existujúce hodnotné solitérne stromy zachovať a udržiavať ich v dobrom zdravotnom a estetickom stave a vykonávať pravidelnú odbornú údržbu.
12. Pri náhrade dožitých hodnotných solitérnych stromov uplatniť zásadu zachovania druhového zloženia.

Zeleň rešpektujúca pamiatkové hodnoty územia :

1. Zachovať, chrániť a regenerovať plochy zelene verejných priestranstiev, uplatňovať

- výsadbu kvetín, drevín typických pre prostredie PZ.
2. Do úprav verejných priestranstiev nevnašať novodobé, netradičné prvky, materiály a cudzokrajné dreviny.
 3. Existujúcu stromovú vegetáciu pravidelne udržiavať a zaistiť tak jej dlhodobú funkciu, dobrý zdravotný stav a prevádzkovú bezpečnosť.
 4. Nové výsadby a úpravy zelene so zásahom do plošného a priestorového usporiadania zelene v pamiatkovom území vykonávať koncepčne.

Zeleň nerešpektujúca pamiatkové hodnoty územia :

1. Ihličnaté a introdukované dreviny v predzáhradkách koncepčne nahrádzať výsadbou kvetín a v území cintorínov a v areáli r. k. kostola koncepčnou výsadbou druhovo pôvodnými drevinami (lipa).
2. Zabrániť rozširovaniu plôch náletovej zelene, pravidelne ju odstraňovať.

Plochy navrhovanej zelene :

1. Pri výsadbe stromov na elimináciu novej zástavby na ul. Za uličkou uplatniť ovocné stromy a druhovo domáce dreviny.

H. LEGISLATÍVA, MANAŽMENT OCHRANY, VYUŽÍVANIA A REGENERÁCIE ÚZEMIA

H.1. Legislatíva, medzinárodné dohovory

Platné právne predpisy :

- Zásady ochrany pamiatkových území, Usmernenie Pamiatkového úradu SR k spracovaniu dokumentácie „Zásady ochrany pamiatkového územia“ , s účinnosťou k 1. 1. 2011
- Vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 253/2010, ktorou sa vykonáva zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov
- Krajského úradu Banská Bystrica o vyhlásení časti územia obce Babiná za pamiatkovú zónu z 25. septembra 2000
- Uznesenie č. 91/2001 Z. z. k Deklarácii Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva z 28. februára 2001
- Zákon č. 479/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 55/2001 o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii

Medzinárodné dohovory :

- Európsky dohovor o ochrane archeologického dedičstva (revidovaný - oznámenie č. 44/2001 Z. z.)
- Dohovor o ochrane architektonického dedičstva Európy (oznámenie č. 369/2001 Z. z.)
- Európsky dohovor o krajine č. 515/2005 Z. z. (EdoK)
- Medzinárodné dokumenty ICOMOS o ochrane kultúrneho dedičstva.

H.2. Pamiatkový zákon a základné pojmy

Podmienky ochrany kultúrnych pamiatok, pamiatkových území, archeologických nálezov a archeologických nálezísk, v súlade s vedeckými poznatkami a na základe medzinárodných zmlúv v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ktorými je Slovenská republika

viazaná upravuje zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších zmien.

Pamiatkový zákon ďalej upravuje organizáciu a pôsobnosť orgánov štátnej správy a orgánov územnej samosprávy, ako aj práva a povinnosti vlastníka, iných právnických osôb a fyzických osôb a ukladanie pokút za protiprávne konanie na úseku ochrany pamiatkového fondu, ktorý je významnou súčasťou kultúrneho dedičstva a ktorého zachovanie je verejným záujmom (pozn. čl. 44 ods. 2 a 3 Ústavy SR).

Pamiatkový fond je podľa § 2 ods. 1 pamiatkového zákona súbor hnutelných vecí a nehnuteľných vecí vyhlásených podľa pamiatkového zákona za kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny. Za pamiatkový fond sa považujú aj veci, o ktorých sa začalo konanie o vyhlásenie za kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny.

Pamiatková hodnota je podľa § 2 ods. 2 pamiatkového zákona súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umelecko-remeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany.

Kultúrna pamiatka je podľa § 2 ods. 3 pamiatkového zákona hnutelná vec alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za kultúrnu pamiatku. Ak ide o archeologický nález, kultúrnou pamiatkou môže byť aj neodkrytá hnutelná vec alebo neodkrytá nehnuteľná vec, zistená metódami a technikami archeologického výskumu.

Pamiatkové územie je podľa § 2 ods. 4 pamiatkového zákona sídelný územný celok alebo krajinný územný celok sústredených pamiatkových hodnôt alebo archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktorý je z dôvodu ich ochrany podľa tohto zákona vyhlásený za pamiatkovú rezerváciu (PR) alebo pamiatkovú zónu (PZ).

Archeologický nález je podľa § 2 ods. 5 pamiatkového zákona hnutelná vec alebo nehnuteľná vec, ktorá je dokladom o živote človeka a o jeho činnosti od najstarších dôb do roku 1918 a spravidla sa našla alebo nachádza sa v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou. Archeologickým nálezom je tiež zbraň, munícia, súčasť uniformy, vojenský výstroj alebo iný vojenský materiál, ktorý sa našiel v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou a pochádza pred roku 1946.

Archeologické nálezisko je podľa § 2 ods. 6 pamiatkového zákona topograficky vymedzené územie s odkrytými alebo neodkrytými archeologickými nálezmi v pôvodných nálezových súvislostiach.

Pamiatková rezervácia je podľa § 16 ods. 1 pamiatkového zákona územie s uceleným historickým sídelným usporiadaním a s veľkou koncentráciou nehnuteľných kultúrnych pamiatok alebo územie so skupinami významných archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktoré možno topograficky vymedziť.

Ochrana pamiatkového fondu je podľa § 2 ods. 7 pamiatkového zákona súhrn činností a opatrení zameraných na identifikáciu, výskum, evidenciu, zachovanie, obnovu, reštaurovanie, regeneráciu, využívanie a prezentáciu kultúrnych pamiatok a pamiatkových území.

Základná ochrana pamiatkového územia je podľa § 29 ods. 1 pamiatkového zákona súhrn činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkmi nehnuteľností zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb, skupín stavieb, areálov alebo urbanistických súborov a vhodné technické vybavenie pamiatkového územia.

Pamiatkový výskum je podľa § 35 ods. 1 a 2 pamiatkového zákona odborná činnosť zameraná na získavanie poznatkov o kultúrnych pamiatkach, pamiatkových územiach,

archeologických nálezoch a o archeologických náleziskách. Vykonáva sa na prípravu obnovy a reštaurovania kultúrnych pamiatok, na vypracovanie zásad ochrany pamiatkových území a na vedecké a dokumentačné účely.

Urbanisticko-historický výskum je druh pamiatkového výskumu, ktorého výsledkom je dokumentácia urbanisticko-historického výskumu pamiatkových území. Pamiatkový výskum podľa § 35 ods. 3 môže vykonávať len fyzická osoba s osobitnou odbornou spôsobilosťou v príslušnom odbore na základe osvedčenia vydaného Ministerstvom kultúry SR.

Predpisy a postupy pri obnove a údržbe kultúrnych pamiatok alebo objektov, ktoré sa nachádzajú na pamiatkovo chránenom území pamiatkovej rezervácie upravujú ustanovenia pamiatkového zákona.

Orgánom štátnej správy na ochranu pamiatkového fondu sú Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Pamiatkový úrad SR a krajské pamiatkové úrady.

Krajský pamiatkový úrad je podľa § 11 ods. 1 pamiatkového zákona v prvom stupni vecne príslušným správnym orgánom, ktorý rozhoduje o právach a povinnostiach právnických a fyzických osôb na úseku ochrany pamiatkového fondu, archeologických nálezov a archeologických nálezísk.

Prvostupňový orgán podľa § 32 pamiatkového zákona :

- vydáva rozhodnutia a záväzné stanoviská vlastníkovi, ktorý má zámer realizovať obnovu alebo úpravu nehnuteľnosti, vyhlásenej za národnú kultúrnu pamiatku, alebo sa nachádzajúcej v pamiatkovom území.
- v rozhodnutí alebo v záväznom stanovisku uvedie, či navrhovaný zámer je z hľadiska záujmov pamiatkovej ochrany prípustný a určí podmienky, za ktorých je možné tieto práce pripravovať a vykonávať. Toto rozhodnutie alebo záväzné stanovisko je podkladom pre rozhodovanie stavebného úradu.

Práva a povinnosti vlastníka NKP alebo nehnuteľnosti v pamiatkovom území obsiahnuté v pamiatkovom zákone:

Ochrana pamiatkového fondu (§ 27 ods. 1a 2 pamiatkového zákona) :

- **Základná ochrana kultúrnej pamiatky** je súhrn činností a opatrení vykonávaných na predchádzanie jej ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu alebo odcudzeniu, na trvalé udržiavanie dobrého stavu, vrátane jej prostredia a na taký spôsob využívania a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote a technickému stavu
- V jej bezprostrednom okolí nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. ***Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu desiatich metrov od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky;*** desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo od hranice pozemku, ak je nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou aj pozemok.

Vlastník NKP má právo (§ 28 ods. 1 pamiatkového zákona) :

- požiadať KPÚ o bezplatné poskytnutie odbornej a metodologickej pomoci vo veciach ochrany NKP
- požiadať obec a ministerstvo o finančný príspevok

Vlastník NKP je povinný (§ 28 ods. 2 a 3 pamiatkového zákona) :

- vykonávať základnú ochranu NKP
- užívať NKP v súlade s jej pamiatkovou hodnotou
- umožniť zamestnancom orgánu na ochranu pamiatkového fondu vstupovať do priestorov nehnuteľných NKP
- oznámiť KPÚ a obci každé ohrozenie, poškodenie, odcudzenie alebo zničenie NKP

- oznámiť na KPÚ každú zamýšľanú zmenu využitia NKP.

Vlastník nehnuteľnosti, ktorá nie je NKP, ale nachádza sa na pamiatkovom území alebo ochrannom pásme (§ 28 ods. 4 pamiatkového zákona) :

- má právo požiadať KPÚ o bezplatné poskytnutie odbornej a metodologickej pomoci
- je povinný s nehnuteľnosťou nakladať a užívať ju tak, aby neohrozil pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky a pamiatkového územia

Obnova kultúrnej pamiatky a úprava nehnuteľnosti (§ 32 pamiatkového zákona) :

Ak zamýšľa vlastník, resp. užívateľ NKP alebo objektu v pamiatkovom území vykonať obnovu – súbor špeciálnych odborných činností, ktorými sa vykonáva údržba, konzervovanie, oprava, adaptácia a rekonštrukcia NKP alebo jej časti, je povinný KPÚ predložiť žiadosť (a predpísané prílohy) o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy (§ 32 ods. 2 pamiatkového zákona).

Podľa (§ 32 ods. 4 pamiatkového zákona) v rozhodnutí KPÚ uvedie, či predpokladané práce sú z hľadiska záujmov chránených pamiatkovým zákonom prípustné, a určí podmienky, za ktorých možno tieto práce pripravovať a vykonávať tak, aby sa kultúrna pamiatka neohrozila, nepoškodila alebo nezničila, najmä či tieto práce možno pripravovať iba na základe výskumov a inej prípravnej dokumentácie.

Ak vlastník nehnuteľnosti v pamiatkovom území, ktorá nie je kultúrnou pamiatkou má zámer vykonať úpravu takejto nehnuteľnosti, novú stavbu alebo úpravu pozemku alebo stavby je povinný vyžiadať si rozhodnutie KPÚ. V rozhodnutí KPÚ uvedie či je predkladaný zámer prípustný a určí podmienky vykonania úprav, najmä zásady objemového členenia, výškového usporiadania a architektonického riešenia exteriéru nehnuteľnosti (§ 32 ods. 5 a 7 pamiatkového zákona).

Reštaurovanie kultúrnej pamiatky (§ 33 pamiatkového zákona) :

Podľa § 33 ods. 1 pamiatkového zákona je reštaurovanie národnej kultúrnej pamiatky alebo jej časti osobitný druh obnovy.

Podľa § 33 ods. 2 pamiatkového zákona reštaurovanie môže vlastník pripravovať iba na základe predchádzajúceho rozhodnutia krajského pamiatkového úradu o zámere na reštaurovanie.

Podľa § 33 ods. 4 pamiatkového zákona druh reštaurátorskej dokumentácie, rozsah reštaurátorských výskumov, druh, rozsah a podmienky vykonávania reštaurátorských prác určí krajský pamiatkový úrad v rozhodnutí o zámere na reštaurovanie v prípade nehnuteľnej kultúrnej pamiatky najneskôr v rozhodnutí o prípravnej dokumentácii obnovy kultúrnej pamiatky.

Podľa § 33 ods. 6 pamiatkového zákona krajský pamiatkový úrad vydá osobitné rozhodnutie o každom stupni reštaurátorskej dokumentácie.

Podľa § 33 ods. 7 pamiatkového zákona reštaurovanie môže vykonávať len fyzická osoba, ktorá má odbornú spôsobilosť podľa § 5 ods. 2 písm. a) až d) zákona č. 200/1994 Z. z. o Komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov v znení neskorších predpisov.

H.3. Úloha obcí pri ochrane pamiatkového fondu (§ 14 pamiatkového zákona)

- na území obce utvárať všetky podmienky potrebné na zachovanie, ochranu, obnovu a využívanie pamiatkového fondu
- dbá, aby vlastníci kultúrnych pamiatok konali v súlade s pamiatkovým zákonom
- koordinuje budovanie technickej infraštruktúry sídiel s pamiatkovým územím
- spolupôsobí pri zabezpečovaní úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia
- podporuje iniciatívu občanov a občianskych združení pri ochrane pamiatkového fondu
- na základe výpisov z ústredného zoznamu vedie evidenciu pamiatkového fondu na území obce

- obec môže rozhodnúť o vytvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce
- zákon umožňuje okrem vyhláseného pamiatkového fondu chrániť aj ďalšie regionálne a miestne kultúrne hodnoty, ktoré rozhodnutím zaradí do evidencie pamätihodností obce
- pamätihodnosť je hnutel'ná alebo nehnuteľná vec kultúrno-historickej hodnoty, kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce

I. ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Obec Babiná má pôvodne vyvinutý pôdorys, historickú urbanistickú štruktúru, miestnu (vnútroobecnú) komunikáciu s kolmými vedľajšími ulicami, centrálnu návsie, plochy verejnej zelene, zachovanú parceláciu, spravidla s opakujúcou sa polohou ľudovej architektúry a hospodárskych stavieb, charakteristickú panorámu s dominantami kostolov s vežami a fenomén územia takmer súvislý pás stodôl (humien) s plynulým prechodom na okolité krajinné prostredie alebo na lúky a pasienky, ktoré vďaka svojim individuálnym pamiatkovým hodnotám je dôvodom pre **vyhlásenie územnej ochrany časti územia Obce Babiná na úrovni Pamiatkovej zóny**.

Zásady ochrany pamiatkového územia Pamiatkovej zóny Babiná sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia, sú súhrnom činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkami nehnuteľností zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia. Predmetné zásady definujú účel a predmet pamiatkovej ochrany, územný rozsah pamiatkového územia a požiadavky na zachovanie a ochranu jeho hodnôt. Sú súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia, ktorý je podkladom na spracovanie aktualizácie územnoplánovacej dokumentácie podľa osobitného predpisu.

Zásady ochrany pamiatkového územia sú predpokladom na dlhodobé a systémové zabezpečenie ochrany kultúrno-historických hodnôt územia, spoluprácu orgánov štátnej správy a územnej samosprávy, odborných organizácií, odborníkov špecializovaných vied, neziskových organizácií, laickej verejnosti a predovšetkým vlastníkov nehnuteľností.

Nadobudnutím ich účinnosti, sa stávajú základným dokumentom pamiatkovej ochrany, používanom v rozhodovacom procese Krajského pamiatkového úradu Banská Bystrica.

Ing. arch. Zuzana Klasová
riaditeľka
Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD BANSKÁ BYSTRICA

Lazovná ul. č. 8, 975 65 Banská Bystrica

Číslo spisu: KPUBB-2017/12331-1/36670/FLO

V Banskej Bystrici dňa: 11.05.2017

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ Banská Bystrica“), vecne a miestne príslušný správny orgán na úseku ochrany pamiatkového fondu podľa § 11 ods. 1 a § 9 ods. 5 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) podľa § 11 ods. 2 písm. b) pamiatkového zákona

vydáva

„Pamiatková zóna Babiná, Zásady ochrany, obnovy a prezentácie pamiatkového územia“

Pamiatková zóna Babiná, Zásady ochrany, obnovy a prezentácie pamiatkového územia (ďalej len „Zásady“) vypracoval KPÚ Banská Bystrica v roku 2015.

Zásady sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia podľa § 29 ods. 1,2,3 pamiatkového zákona a sú súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt pamiatkového územia, ktorý je podľa § 29 ods. 2 pamiatkového zákona podkladom pre spracovanie územno-plánovacej dokumentácie podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších zmien a doplnkov.

Tieto Zásady nadobúdajú účinnosť dňom vydania, t.j. 12.05.2017

Pamiatková zóna Babiná je evidovaná v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, v registri pamiatkových zón pod č. 87. Za chránené pamiatkové územie bola vyhlásená Krajským úradom Banská Bystrica, odbor kultúry, Všeobecne záväznou vyhláškou č. 18/2000 o vyhlásení časti územia obce Babiná za pamiatkovú zónu, zo dňa 25.09.2000, s účinnosťou dňa 29.11.2000.

Spracovateľ – KPÚ Banská Bystrica predložil Zásady na posúdenie Odborno-metodickej komisii Pamiatkového úradu SR v roku 2016, ktorá dokument posúdila dňa 18.05.2016. Po zapracovaní podmienok v zmysle listu č. PUSR-2016/12349-4/71637/POR zo dňa 20.09.2016 a prerokovaní so zástupcami samosprávy, KPÚ Banská Bystrica vydáva posudzovaný dokument v zmysle § 11 ods. 2 písm. b) pamiatkového zákona na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia.

Zásady ochrany pamiatkového územia sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia podľa § 29 ods. 1,2 a 3 pamiatkového zákona. Základná ochrana pamiatkového územia podľa § 29 ods. 1 pamiatkového zákona je súhrn činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkmi nehnuteľností zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb, skupín stavieb, areálov alebo urbanistických súborov a vhodné technické vybavenie pamiatkového územia. Podľa § 29 ods. 2 pamiatkového zákona sú zásady ochrany pamiatkového územia súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt

pamiatkového územia, ktorý je podkladom pre spracovanie územno-plánovacej dokumentácie podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších zmien a doplnkov. Podľa § 29 ods. 3 pamiatkového zákona Zásady ochrany pamiatkovej rezervácie obsahujú požiadavky na primerané funkčné využitie územia, na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, prvkov interiéru a uličného parteru, charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, archeologických nálezísk, prípadne ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt pamiatkového územia. Podľa § 29 ods. 4 pamiatkového zákona orgán oprávnený schváliť územnoplánovacia dokumentáciu územia, v ktorom sa nachádza pamiatková rezervácia, pamiatková zóna, nehnuteľná kultúrna pamiatka, ochranné pásmo, archeologický nález alebo archeologické nálezisko evidované podľa § 41 pamiatkového zákona, si pred jej schválením vyžiada stanovisko miestne príslušného krajského pamiatkového úradu.

Predmetné Zásady definujú účel a predmet pamiatkovej ochrany, územný rozsah pamiatkového územia, ako aj ciele pamiatkovej ochrany v rozsahu vyhlásenia za pamiatkovú rezerváciu.

*Krajský pamiatkový úrad
Banská Bystrica*

Ing. arch. Zuzana Klasová
riaditeľka
krajského pamiatkového úradu

J. GRAFICKÁ DOKUMENTÁCIA

LEGISLATÍVA

- Všeobecne záväzná vyhláška, Krajský úrad Banská Bystrica, odbor kultúry, č. 18/2000 o vyhlásení časti územia obce Babiná za pamiatkovú zónu, dátum vyhlásenia: 25.09.2000
- Obecný úrad Babiná, zastupiteľstvo obce žiada starostu obce .. „ preskúmať zákonný postup schválenia PZ Babiná, vyžiadať Zásady pamiatkovej zóny Babiná“, list Krajskému úradu Banská Bystrica, odbor kultúry, zo dňa 02.05.2001
- MK SR, sekcia kultúrneho dedičstva, PZ Babiná, návrh na zmenu vyhlásenia pamiatkovej zóny – redukcia územia, oznámenie o začatí správneho konania, zo dňa 04. 02. 2009
- Rozhodnutie MK SR; sekcia kultúrneho dedičstva, rozhodnutie č. MK 2126/2009-51/2518 zo dňa 23. 02. 2009 o zmene vymedzenia Pamiatkovej zóny Babiná

VÝKRESY:

1. Širšie vzťahy
2. Právny stav
3. Rozbor pamiatkových hodnôt a priestorov v pamiatkovom území – porovnanie s historickou katastrálnou mapou z roku 1935
4. Zásady ochrany, obnovy a prezentácie pamiatkových hodnôt
 - Fotodokumentácia
 - 1. Chránené diaľkové panoramatické pohľadové uhly na pamiatkové územie, silueta

LEGISLATÍVA

15
2000/065102

KRAJSKÝ ÚRAD V BANSKEJ BYSTRICI
ODBOR KULTÚRY
Nám. L. Štúra 1, 975 41 Banská Bystrica

Podľa rozdeľovníka

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo
2000/01889

Vybavuje/linka
Mgr. Hanuliaková

Banská Bystrica
15. decembra 2000

Vec

Všeobecne záväzná vyhláška Krajského úradu v Banskej Bystrici č. 18/2000 o vyhlásení časti územia obce Babiná za pamiatkovú zónu

Vo Vestníku vlády Slovenskej republiky čiastka 10/2000 z 29. novembra 2000 bolo uverejnené Oznámenie Krajského úradu v Banskej Bystrici o vydani všeobecne záväznej vyhlášky č. 18/2000 z 25. septembra 2000 o vyhlásení časti územia obce Babiná za pamiatkovú zónu.

Podľa § 3 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov a podľa § 6 ods. 1 zákona SNR č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti Vám v prílohe posielame uvedenú vyhlášku.

Vyhláška nadobudla účinnosť dňom uverejnenia oznámenia o jej vydaní vo Vestníku vlády Slovenskej republiky.

S pozdravom

Prílohy

vyhláška + graf. podklad

Krajský úrad v Banskej Bystrici
odbor kultúry
Nám. L. Štúra 1
975 41 Banská Bystrica

PhDr. Eva Chylová
vedúca odboru kultúry

Rozdeľovník:

1. Okresný úrad, odbor RRAIOV, Zvolen
2. Okresný úrad, odbor ŽP, Zvolen
3. Okresný úrad, odbor katastrálny, Zvolen
4. Obec Babiná
5. Pamiatkový ústav, ÚZKP Bratislava
6. Pamiatkový ústav, Archív Bratislava
7. Pamiatkový ústav, Regionálne stredisko Banská Bystrica
8. Krajský úrad, redakcia Krajského vestníku

VŠEOBECNE ZÁVÄZNÁ VYHLÁŠKA

Krajského úradu v Banskej Bystrici č. 18/2000
z 25. septembra 2000 o vyhlásení časti územia obce Babiná
za pamiatkovú zónu

Krajský úrad v Banskej Bystrici podľa § 6 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a podľa § 3 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení vydáva 25. septembra 2000 túto všeobecne záväznú vyhlášku (ďalej len vyhláška).

§ 1

(1) Vyhláškou sa vyhlasuje časť územia obce Babiná za pamiatkovú zónu.

(2) Účelom vyhlásenia pamiatkovej zóny je zabezpečenie ochrany pôvodného historického urbanisticko-architektonického charakteru sídla so zachovanou ľudovou architektúrou a hospodárskymi stavbami - humnami v kultúrnom krajinnom prostredí.

(3) Významné hodnoty územia pamiatkovej zóny, ktoré je potrebné chrániť :

- a/ historická urbanistická a architektonická kompozícia a stavebná štruktúra pamiatkovej zóny, rešpektujúca pôvodnú parceláciu,
- b/ umelecko-historické a architektonické hodnoty objektov na území pamiatkovej zóny,
- c/ hospodárske objekty - humná s pôvodným architektonickým tvaroslovím zastrešenia s použitím strešnej krytiny – pálenej keramickej bobrovky, na východnej a západnej strane obce.

§ 2

(1) Pamiatková zóna zahŕňa časť územia obce Babiná v katastrálnom území Babiná.

(2) Hranica pamiatkovej zóny je vyznačená v prílohe č.1 tejto vyhlášky textovým popisom a v prílohe č. 2 grafickým plánom. Hranica pamiatkovej zóny je vyznačená v územnoplánovacích podkladoch a v územnoplánovacej dokumentácii.

(3) Hranica ochranného pásma pamiatkovej zóny je totožná s hranicou pamiatkovej zóny.

(4) Hranicu pamiatkovej zóny vyznačí Okresný úrad vo Zvolene v súbore geodetických informácií a v súbore popisných informácií katastra nehnuteľností.

(5) Textový popis hranice a grafický plán pamiatkovej zóny sú uložené k nahliadnutiu na Obecnom úrade v Babinej, na Okresnom úrade vo Zvolene, na Krajskom úrade v Banskej Bystrici, na Pamiatkovom ústave v Bratislave a na Pamiatkovom ústave, Regionálne stredisko v Banskej Bystrici.

§ 3

(1) Predmetom ochrany pamiatkovej zóny je :

- a/ pôvodná historická urbanistická štruktúra a architektonická kompozícia, tvaroslovie a stavebná zástavba,
- b/ parcelácia, hmotová a výšková skladba zástavby v pamiatkovej zóne, najmä v centre obce, na "Rybničnej ulici" a na "Hlavnej ulici",
- c/ historická panoráma sídla a diaľkové pohľady na súvislý pás humien.

(2) Z hľadiska záujmov štátnej pamiatkovej starostlivosti si vyžadujú zvýšenú pozornosť:

- a/ objekty vyhlásené za kultúrne pamiatky, zapísané v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok Slovenskej republiky (ďalej len ústredný zoznam): roľnícka usadlosť, súpisné číslo 20, parcela číslo 76, číslo v ústrednom zozname Ss/1798, Kostol rímskokatolícky sv. Matúša apoštola, parcela číslo 1, číslo v ústrednom zozname Ss/1080, pamätný hrob padlých v SNP na katolíckom cintoríne, parcela číslo 2, číslo v ústrednom zozname Ss/2872,
- b/ objekty vytvárajúce charakter pamiatkovej zóny, ktoré majú výrazné umelecko-historické a architektonické hodnoty : ľudové domy a usadlosti a hospodárske objekty – humná.

(3) Verejná zeleň, ktorá na západnej strane prechádza zo záhrad do voľnej prírody a na východnej strane voľnými lúčami dotvára z diaľkových pohľadov siluetu obce umocnenú takmer súvislým pásom humien.

§ 4

(1) V záujme zachovania a využitia kultúrnych hodnôt v pamiatkovej zóne je nutné pri stavebnej, hospodárskej a inej činnosti dodržiavať tieto podmienky :

- a/ chrániť pôvodnú priestorovú skladbu sídla, vrátane pôdorysu a historickej parcelácie,
- b/ chrániť historickú urbanistickú a architektonickú kompozíciu a stavebnú štruktúru pôvodnej zástavby sídla,
- c/ chrániť hmotovú a výškovú skladbu zástavby na území pamiatkovej zóny,
- d/ chrániť historickú panorámu sídla a neporušenosť diaľkových pohľadov na súvislý pás zachovaných humien na východnej a západnej strane obce,
- e/ v západnej časti obce "Za uličkou" doplniť vysokú zeleň na hranicu pôvodných parciel a novovytvorených parciel rodinných domov a tým zamedziť z diaľkových pohľadov vnímanie novodobej zástavby v tejto časti obce,
- f/ postupne eliminovať účinky nevhodných stavebných zásahov do organizmu sídla,
- g/ pri získavaní nových priestorov zamerať sa na rekonštrukciu hospodárskych objektov v dvorových častiach s dôrazom na využitie podkrovia,
- h/ všetky stavebné, technické a navrhované architektonické úpravy objektov vykonávať v súlade s princípmi pamiatkovej starostlivosti a s cieľom zachovať ich hmotnú podstatu, primerane využiť a ďalej zhodnotiť ich výtvarno-architektonickú a dokumentačnú funkciu,
- i/ pri stavebných, technických a architektonických úpravách objektov používať tradičnú technológiu a tradičné materiály, strešnú pálenú krytinu - bobrovku tehlovočervenej farby,

- j/ neuvažovať o veľkoplošných asanáciách a o asanáciách hospodárskych objektov, predovšetkým humien, je však možné zmeniť ich funkciu tak, aby sa zásahom nenarušil pôvodný vzhľad objektu,
- k/ udržiavať a zveľaďovať verejné priestory a plochy, chrániť zeleň a cintoríny, odstraňovať nevhodnú náletovú zeleň, nedoplňať dreviny cudzokrajné a netypické pre lokalitu,
- l/ pri terénnych zásahoch a úpravách, rekonštrukciách a budovaní podzemných sietí technickej infraštruktúry v pamiatkovej zóne je nutný archeologický dozor,
- m/ v pamiatkovej zóne neumiestňovať výrobné kapacity náročné na priestory a dopravu.

(2) Podmienky riadenia stavebnej, hospodárskej a inej činnosti na území pamiatkovej zóny sú ustanovené vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.¹⁾

§ 5

Kontrolu a dohľad vo veciach štátnej pamiatkovej starostlivosti na území pamiatkovej zóny vykonáva Okresný úrad vo Zvolene a Krajský úrad v Banskej Bystrici.

§ 6

Táto vyhláška nadobúda účinnosť dňom uverejnenia oznámenia o jej vydaní vo Vestníku vlády Slovenskej republiky.

V Banskej Bystrici 25. septembra 2000

Prílohy

1. Hranica pamiatkovej zóny
2. Grafický plán pamiatkovej zóny

Ing. Pavol Sečkář, PhD.
prednosta krajského úradu

¹⁾ Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.
Zákon NR SR č. 287/1994 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Príloha č. 1

k všeobecne záväznej vyhláške Krajského úradu v Banskej Bystrici č. 18/2000

Hranica pamiatkovej zóny

(1) Územie pamiatkovej zóny sa nachádza v katastrálnom území Babiná.

(2) **Priebeh hranice.** Hranica pamiatkovej zóny (ďalej len hranica) podľa mapy katastra nehnuteľností katastrálneho územia Babiná M=1:2880 (Mapa evidencie nehnuteľností 2, Geodézia Žilina, a.s. 1992) sa začína v najsevernejšom bode pamiatkovej zóny na križovatke hlavného cestného ťahu Zvolen - Šahy na parcele číslo 625/3 v dotyku s parcelou číslo 3261/5. Po komunikácii na parcele číslo 625/3 pokračuje južným smerom, lemuje východnú hranicu parcely číslo 580/1, na ktorej sa otáča smerom na západ po južnej hranici parcely číslo 580/1 a 601. Pretínajúc hlavnú komunikáciu na parcele číslo 3261/8 pokračuje po južnej hranici parcely číslo 325, 324/6, 324/5. Pretínajúc komunikáciu na parcele číslo 3256/1 sa otáča severným smerom pričom pretínajúc parcelu číslo 2204/1 hranica vytvára spojnicu medzi západným rohom parcely číslo 2803/1 a západnou hranicou parcely číslo 2210/1. Pretína komunikáciu na parcele číslo 3257/1, pokračuje západnou hranicou parcely číslo 91, 2191/2, 119/2, pretína miestnu komunikáciu na parcele číslo 3257/2 a po hranici parcely číslo 1210 sa otáča východným smerom. po severnej hranici parcely číslo 122, 124/5, 124/3, 134, 72, 1959/6 a pokračuje severným smerom po západnej hranici parcely číslo 171, 1720, 174, 178, 179/1, 179/2, 184, 188, 193 a 1202/7. Pretína parcelu číslo 1908, pokračuje po západnej hranici parcely číslo 1208/2, na ktorej sa otáča smerom na východ západnou hranicou parcely číslo 1211/2 a severnou stranou parcely číslo 1218/2 a 1231/18. Pokračuje ďalej na sever po západnej hranici komunikácie na parcele číslo 3261/1, kde v dotyku s parcelou číslo 3261/6 a 3261/5 smeruje k východiskovému bodu hranice na parcele číslo 625/3.

(3) **Súpis všetkých parciel na území pamiatkovej zóny :**

Severná a severozápadná strana:

Parcela číslo 1231/2, 1211/1-2, 1208/1-2, 1206, 1204, 1205, 1202/1-8, 1218/2, 1231, 3260/1, 193, 188, 180, 3260/2-4, 182, 183, 184, 179/1-2, 178, 177, 176, 174, 172, 171, 169, 167, 166, 164, 163/1-4, 161/1-4, 160, 157, 156, 153/1-3, 150, 149, 147, 146, 144, 145/1-2, 142/1-2, 141, 140/1-2, 139, 1959/2-6, 138, 137/1-2, 1960/2-4, 136/1-2, 135/1-3, 134, 133, 132, 126, 125, 124/2-5, 122, 3257/3-7, 121/1-2, 1962, 3257/21-27.

Západná strana :

Parcela číslo 119/1-2, 118, 117, 116/1-2, 115, 2191/2-3, 114/1-2, 113, 112, 111, 110, 109, 107, 106, 105, 100, 99, 98, 97/1-2, 95/1-2, 94/1, 93, 92, 91, 3257/8-10, 88, 87, 86, 85, 84, 83, 82, 81/1-7, 86/1-3, 79, 78/1-2, 2192/1, 2210/1-20, 77, 76, 3257/13-17, 3257/2, 69/1-2, 70, 68, 67/1-2, 66/1-4, 65, 64/1, 63, 61/1-2, 3257/28-29, 54, 53, 52, 50, 3257/30, 3257/32, 49, 48, 3257/33-35, 43, 44, 42, 40/1-2, 39, 41/1-5, 3257/1, 3257/36, 35/1-2, 37, 38/1, 34, 32, 31, 30/1-2, 33, 28, 27, 29/1-3, 3257/37, 23, 24, 26, 3257/38, 22, 21, 17, 16, 18, 19, 20/1-2, 3257/40, 14, 13, 3257/41, 11, 10, 12, 3257/43, 5, 4/1-3, 1, 2, 6/1-2, 7, 8, 2803/1, 2204/1-5, 3256/3, 2673/1, 322, 325/2, 2803/2, 125, 3256/1, 323, 324/1-4, 324/7, 326/1-2, 327, 3258/2, 3258/4.

Juhozápadná strana :

Parcela číslo 327, 326/1-3, 324/1-7, 325, 323.

Východná strana a juhovýchodná strana :

Parcela číslo 329, 328, 597/1-2, 330, 333/1-2, 592, 591, 334, 321/1-2, 320, 335/1-2, 339, 338, 340, 590/1-2, 589/1-2, 584/1-2, 582/1-2, 336/1, 336/3, 1911, 318/1-5, 341/1-3, 317/1-5, 315/1-5, 314, 313, 312, 308/1-7, 307, 306, 39/1-2, 303, 304, 301, 300, 302/1-4, 299/1-3, 298/1-5, 297/1, 296/1-2, 295, 294/1-4, 293/1-2, 292/1-2, 290/1-2, 289/1-4, 288/1-15, 287/1-4, 286/1-3, 284, 285/1-2, 283, 282/1-2, 280/2-3, 279/1-3, 278, 277/1-2, 276/1-4, 3258/1-2, 3258/4, 3258/6, 3258/8-14, 271, 272, 273/1-4, 274/1-7, 270/1-3, 269/1-5, 268, 267, 275/3, 265, 263/1-6, 266/1-2, 261, 262, 260, 259/1-2, 258, 257/1, 256, 255/1-3, 254/1-2, 253, 261/2-4, 361/5-6, 360, 1116, 1116/3-4, 252/1-3, 251, 245, 247/1-2, 244, 250, 243, 242, 239, 240, 3259/1-3, 238, 237, 234, 236, 233, 232, 230, 229, 3259/4-8, 228/1-3, 227, 224, 225/2-5, 226/1-2, 223/1-2, 221, 222, 264/1-2, 220, 218, 214, 213, 212, 209, 210, 208, 206, 205/1-2, 204, 203, 202, 201/1-3, 200, 199/1-2, 197, 196, 195/1-2, 194/1-5, 1197/1-2, 1130/11-13, 1130/4-5, 1200/1-7, 1130/1-2, 3259/10-20, 3259/23-26, 3260/4, 3260/6, 3258, 625/3, 350/3, 350/1, 400/2, 380/1-2, 420/2, 3267/2, 1116/1, 1130/6, 1178/2, 1030/7-8, 227/2, 1030/19.

KRAJSKÝ ÚRAD V BANSKEJ BYSTRICI
ODBOR KULTÚRY
Nám. L. Štúra 1, 975 41 Banská Bystrica

Podľa rozdeľovníka

Váš list číslo/zo dňa	Naše číslo	Vybavuje/linka	Banská Bystrica
	2000/01389	Mgr. Hanuliaková	15. decembra 2000

Vec

Všeobecne záväzná vyhláška Krajského úradu v Banskej Bystrici č. 18/2000 o vyhlásení časti územia obce Babiná za pamiatkovú zónu

Vo Vestníku vlády Slovenskej republiky čiastka 10/2000 z 29. novembra 2000 bolo uverejnené Oznámenie Krajského úradu v Banskej Bystrici o vydaní všeobecne záväznej vyhlášky č. 18/2000 z 25. septembra 2000 o vyhlásení časti územia obce Babiná za pamiatkovú zónu.

Podľa § 3 ods. 12 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov a podľa § 6 ods. 1 zákona SNR č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti Vám v prílohe posielame uvedenú vyhlášku.

Vyhláška nadobudla účinnosť dňom uverejnenia oznámenia o jej vydaní vo Vestníku vlády Slovenskej republiky.

S pozdravom

Prílohy
vyhláška + graf. podklad

Krajský úrad v Banskej Bystrici
odbor kultúry
Nám. L. Štúra 1
975 41 Banská Bystrica

PhDr. Eva Chylová
vedúca odboru kultúry

Rozdeľovník:

1. Okresný úrad, odbor RRAIOV, Zvolen
2. Okresný úrad, odbor ŽP, Zvolen
3. Okresný úrad, odbor katastrálny, Zvolen
4. Obec Babiná
5. Pamiatkový ústav, ÚZKP Bratislava
6. Pamiatkový ústav, Archív Bratislava
7. Pamiatkový ústav, Regionálne stredisko Banská Bystrica
8. Krajský úrad, redakcia Krajského vestníku

Okresný úrad vo Zvolene	
Došlo dňa: 28.12.2000	Registrácia: P/K/1
Ev. číslo záznamu: 2000/0588-11	Znak podany
Číslo spisu: 2000/14024-2	a jeho zmeny:
Prílohy:	Výstup:

8-115-2001

KRAJSKÝ ÚRAD V BANSKEJ BYSTRICI
SEKRETARIÁT PREDNOSTU

DOŠLO: - 7 -05- 2001

ČÍSLO: 2001/026149

PHY 2

Obecný úrad Babiná

Krajský úrad v Banskej Bystrici
Odbor kultúry
Nám.L.Štúra 1
976 41 Banská Bystrica

V Babině dňa 2.6.2001

č.j.164/6-2001

Vec: Vyhlásenie pamiatkovej zóny - Babiná

Vyhlásením pamiatkovej zóny časti územia obce Babiná vo Vestníku vlády SR, čiastka 10/2000 zo dňa 29.11.2000, kde bolo oznámením zverejnené Oznámenie KÚ v Banskej Bystrici o vydaní všeobecne záväznej vyhlášky č.17/2000, nadobudla táto vyhláška platnosť a hneď priniesla negatívne odozvy zo strany stavebníkov a aj Obecného úradu v Babině - hlavne ustanovenia § 4 a požiadavky kladené na stavebné úpravy pri rekonštrukciách.

Pri spracovávaní Územného plánu obce Babiná –

- prieskumy a rozbor
- územné a hospodárske zásady
- koncept návrhu
- návrh

sa uvažuje o ochrane kultúrnych pamiatok a výťadove o vyhlásení pamiatkovej zóny v zastavanom území obce, čo je v grafickej časti ÚPD vyznačené ako výťad, preto sa nedá uvažovať o schválení pamiatkovej zóny a ochranného pásma v tomto priestorovom usporiadaní a za podmienok podľa § 4 vzťahujúcich sa na celé územie bez rozdielu – intravilán, extravilán.

V Zápise z pracovného rokovania zo dňa 11.11.1998 je uvedený postup zo strany SÚP Krajské stredisko Banská Bystrica, no do dnešného dňa neboli spracované a tým ani predložené Zásady pamiatkovej starostlivosti pre PZ Babiná.

Nakoľko obecné zastupiteľstvo v Babině uznesením č.10/98 zrušilo predchádzajúce uznesenie č.5/95, čím obec dala nesúhlasné stanovisko k vyhláseniu PZ Babiná a zo strany občanov sa množia sťažnosti, v zmysle uznesenia obecného zastupiteľstva č.3/2001 časť c) odporúča starostovi :

„preskúmať zákonný postup schválenia Pamiatkovej zóny Babiná, zároveň vyžiadať Zásady pamiatkovej zóny Babiná“,

žiadam Vás týmto o zaslanie kópií dokladov, na základe ktorých bolo zverejnené Oznámenie vo Vestníku vlády SR.

Starosta obce Babiná
Ing. Kuchel Ján
Č.t.0366/5384 116

Prílohy : 4 x kópie z ÚPD obce Babiná
1 x Zápis z 11.11.1998

Mgr. Tráčka
Mgr. Pávek
A. Prokešová

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
sekcia kultúrneho dedičstva
Námestie SNP 33, 813 31 Bratislava 1

Podľa rozdeľovníka

Váš list číslo/zo dňa

Naše číslo
MK 2126/2009-51/1689

Vybavuje/linka
RNDr. A. Prokešová
204 82 411

Bratislava
04.02.2009

Vec

PZ Babiná, návrh na zmenu vyhlásenia pamiatkovej zóny – redukcia územia -
oznámenie o začatí správneho konania

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky ako vecne príslušný ústredný orgán štátnej správy podľa § 20 ods. 1 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení zákona č. 479/2005 Z. z. v spojení s § 18 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov Vám oznamuje začiatok správneho konania, ktoré sa týka zmeny pamiatkovej zóny **Babiná**.

V súlade s § 20 ods. 1 zákona č. 49/2002 Z. z. v znení zákona č. 479/2005 Z. z. návrh na zmenu vyhlásenia pamiatkovej zóny – redukciu územia - predložil Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky v roku 2005 Pamiatkový úrad SR.

V súlade s ustanovením § 33 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov Vám dávame možnosť, pred vydaním rozhodnutia, vyjadriť sa k návrhu Pamiatkového úradu SR na zmenu vyhlásenia predmetného územia - redukcii pamiatkovej zóny v lehote do 10 dní odo dňa doručenia tohto oznámenia.

S pozdravom

PhDr. Pavol Šimunič
PhDr. Pavol Šimunič, CSc.
generálny riaditeľ

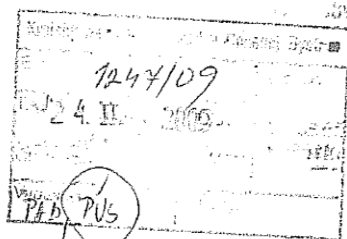
Príloha
fotokópia návrhu

Telefón:	Fax:	E-mail:	Bankové spojenie:	Internet:
02/59 39 1-/-411	02/59 39 1-/-475	alena.prokesova@culture.gov.sk	7000071652/8180	www.culture.gov.sk
			IČO 165 182	

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

sekcia kultúrneho dedičstva

Námestie SNP 33, 813 31 Bratislava 1

Bratislava 23. 02. 2009

Číslo: MK 2126/2009-51/2518

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky – sekcia kultúrneho dedičstva ako vecne príslušný správny orgán podľa § 5 a § 6 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, podľa ustanovenia § 20 ods. 1 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení zákona č. 479/2005 Z. z. a v súlade s ustanovením § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov vydáva toto

rozhodnutie:

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky - sekcia kultúrneho dedičstva (ďalej len „ministerstvo“) ako správny orgán na návrh Pamiatkového úradu Slovenskej republiky, Cesta Červený most 6, 814 06 Bratislava (ďalej len „Pamiatkový úrad“), zastúpeného PhDr. Katarínou Kosovou, generálnou riaditeľkou, podľa ustanovenia § 20 ods. 3 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení zákona č. 479/2005 Z. z. (ďalej len zákon) a v súlade s ustanovením § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len správny poriadok)

vyhlasuje zmenu vymedzenia pamiatkovej zóny**Babiná.**

Východiskový bod pamiatkovej zóny leží na severe územia na hlavnej komunikácii obce na styku parciel č. 3261/9, 3261/6 a 1231/1. Odtiaľ smeruje na východ po severnej hranici parcely č. 3261/9 (komunikácia), lomí sa juhozápadným smerom po juhovýchodnej hranici tejto parcely do najsevernejšieho bodu parcely č. 1130/10, kde sa lomí smerom juhovýchodným a vedie po časti severovýchodnej hranice tejto parcely do jej styku s parcelou č. 1130/6, lomí sa smerom severovýchodným po severozápadnej hranici parcely č. 1130/6, pokračuje po severozápadnej a severovýchodnej hranici parcely 3268/2 k štátnej ceste Zvolen – Šahy (parcely č. 625/3), lomí sa smerom južným po rozhraní parcely tejto cesty s parcelami č. 3268/2, 1178/2, 1130/6, 1105/2, 3267/2, 420/2, 400/3, 400/2, 350/1

275/6. Z najjužnejšieho bodu parcely č. 275/6 hranica pamiatkovej zóny smeruje na severozápad po juhozápadnej hranici tejto parcely do jej dotyku s parcelou č. 350/3, lomí sa smerom juhozápadným po juhovýchodnej hranici parcely č. 350/3, pokračuje po juhovýchodných hraniciach parciel č. 582/1, 582/2, 583, 584/1, 584/2, lomí sa smerom juhovýchodným po časti severovýchodnej hranice parcely č. 589/1, pokračuje juhovýchodnou hranicou tejto parcely a parciel č. 589/2, 590/1, 590/2, 591, 592, 333/1, 597/1, 597/2 a 329 do najjužnejšieho bodu parcely č. 329, odtiaľ smerom severozápadným vedie po juhozápadnej hranici tejto parcely do jej dotyku s hlavnou komunikáciou obce (parcely č. 3261/8), ktorú priamočiaro pretína smerom juhozápadným do styčného bodu parciel č. 372, 326/1 325. Odtiaľ pokračuje po juhovýchodnej a následne po časti juhozápadnej hranici parcely č. 326/1 do jej dotyku s parcelou č. 324/6, tu sa lomí smerom juhozápadným po juhovýchodnej hranici tejto parcely do jej najjužnejšieho bodu, lomí sa smerom severozápadným a pokračuje juhozápadnými hranicami parciel č. 324/6, 324/5, 3256/1, lomí sa na severovýchod po severozápadnej hranici parcely č. 3256/1 do jej dotyku s parcelou č. 224/6, pokračuje po juhozápadnej a severozápadnej hranici parcely č. 224/6k juhozápadnej hranici parcely č. 2803/1, lomí sa po nej smerom severozápadným do jej najzápadnejšieho bodu. Odtiaľ vedie hranica pamiatkovej zóny priamočiaro, pretínajúc parcelu č. 2204/1 do najjužnejšieho bodu parcely č. 2210/1, pokračuje juhozápadnou hranicou tejto parcely do jej dotyku s komunikáciou (parcely č. 3257/1), ktorú pretína severozápadným smerom a dostáva sa do najjužnejšieho bodu parcely č. 91, pokračuje jej juhozápadnou a severozápadnou hranicou do najjužnejšieho bodu parcely č. 2191/2, odtiaľ vedie po juhozápadných hraniciach parciel č. 2191/2, 119/2, západnej hranici parcely č. 3257/1 (komunikácia) do jej najsevernejšieho bodu, lomí sa juhovýchodným smerom po severovýchodnej hranici komunikácie do styčného bodu parciel č. 3257/1, 121/2 a 1962/1, lomí sa severozápadným smerom po juhozápadnej hranici parcely č. 121/2, plynule pokračuje obvodom parcely č. 121/1 a severovýchodnou hranicou parcely č. 121/2 do najsevernejšieho bodu parcely č. 122. Odtiaľ smeruje na juhovýchod po severovýchodnej hranici parcely č. 122, 124/5, 124/3, bývalej parcely č. 134, parcely č. 135/4, pokračuje po severozápadnej a severovýchodnej hranici parcely č. 1962/2, severovýchodnej hranici parcely č. 1960/3, v jej dotyku s parcelou č. 1959/18 sa lomí severovýchodným smerom, pokračuje po severozápadnej hranici parcely č. 1959/18, 275/1, severozápadnej a severovýchodnej hranici parcely č. 1959/6 do styčného bodu parciel č. 1959/6, 167 a 1959/1, lomí sa severovýchodným smerom, vedie po severozápadných hraniciach parciel č. 167, 171, 1720, 174, 178, 179/1, 179/2, 184, 188, 193 (cintorín) a 1202/7, priamočiaro pretínajúc parcelu č. 1908 smeruje do najzápadnejšieho bodu parcely č. 1206, pokračuje severozápadnou hranicou parcely č. 1206 a 1208/2, lomí sa juhovýchodným smerom po severovýchodnej hranici parcely č. 1208/2, v jej dotyku s parcelou č. 1211/2 sa lomí severovýchodným smerom a vedie po severozápadnej hranici parcely č. 1211/2 do jej najsevernejšieho bodu, lomí sa smerom severozápadným, severovýchodným a východným smerom po hraniciach parcely č. 1218/2 a po severovýchodnej hranici parcely č. 1231/2 sa napája na severozápadnú hranicu parcely č. 3261/9 (hlavná komunikácia obce), po ktorej sa vracia do východiskového bodu.

V zmysle ustanovenia § 29 ods. 2 zákona vypracuje Krajský pamiatkový úrad Košice alebo osoba oprávnená podľa § 35 ods. 3 zákona zásady ochrany pamiatkovej zóny v lehote do 31. decembra 2010.

Odôvodnenie:

Správny orgán začal dňa 10.02.2009 správne konanie vo veci redukcie územia pamiatkovej zóny Babiná na základe písomného návrhu z roku 2005, ktorý predložil Ministerstvu kultúry Slovenskej republiky, v súlade s § 20 ods. 3 zákona, Pamiatkový úrad.

Účastníkom konania – vlastníkom nehnuteľností vo vymedzenom území, bolo doručené oznámenie o začatí správneho konania na Obecnom úrade Babiná a vyvesené na úradnej tabuli na dobu 15 dní. Oznámenie o začatí správneho konania vo veci zmeny pamiatkovej zóny bolo tiež vyvesené na úradnej tabuli Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

Správny orgán vychádzal zo zisteného skutkového stavu, t. j. z predloženého návrhu zmeny pamiatkovej zóny, vyplývajúceho z nových skutočností a splnenia kritérií podľa § 20 ods. 1 zákona v spojení s § 2 ods. 4 zákona. Tým sú naplnené ustanovenia zákona na zmenu vyhlásenia pamiatkovej zóny vo verejnom záujme.

Správny orgán vychádza zo skutočnosti, že na základe terénnej previerky opodstatnenosti ochrany a rozsahu územia pamiatkovej zóny, bola navrhnutá redukcia územia pamiatkovej zóny.

Pamiatková zóna Babiná obsahuje vo veľkom počte zachované humná, situované v závere dvorov, ktoré vytvárajú jedinečný fenomén vo forme súvislých pásov po východnej aj západnej strane sídla – malebnú panorámu v súčinnosti s krajinným prostredím, dobre vnímateľnú od východu z frekventovanej štátnej cesty Zvolen – Šahy, oddelenej od zastavaného územia obce lúkami, ako aj od západu zo zvýšenej polohy nad záhradami, prechádzajúcimi do voľnej prírody. Súčasne sa ojedinele zachovali uzavreté usadlosti alebo solitéry, nesúce znaky pôvodnej architektúry aj v centre obce, kde je hmotovopriestorová skladba zástavby mierne narušená prestavbou pôvodných obytných domov alebo novou výstavbou navýšenou o ďalšie podlažie.

Pamiatková zóna bola vyhlásená z dôvodu ochrany pôvodného historického urbanistického a architektonického charakteru sídla so zachovaným typom vidieckej obytnej a hospodárskej architektúry v kultúrnom krajinnom prostredí.

Územia, navrhnuté na vypustenie, predstavujú nezastavané parcely a prislúchajúce úseky hlavnej komunikácie obce, ktoré sa nachádzajú v severnej a južnej časti pamiatkovej zóny.

Účastníkovi konania, Úradu Banskobystrického samosprávneho kraja, bolo doručené oznámenie o začatí správneho konania dňa 11. februára 2009. Účastník konania neuplatnil voči návrhu námietky.

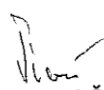
Účastníkovi konania, Obecnému úradu Babiná, ako príslušnému stavebnému úradu a orgánu samosprávy, bolo doručené oznámenie o začatí správneho konania dňa 11. februára 2009. Účastník konania neuplatnil voči návrhu námietky.

Vzhľadom na skutočnosť, že sú splnené všetky kritériá v ustanovení § 20 ods. 1 zákona v spojení s § 2 ods. 2 a ods. 4 zákona, správny orgán rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Správny orgán, podľa § 26 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, doručí toto rozhodnutie verejnou vyhláškou.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu, v zmysle § 61 ods. 1 správneho poriadku, možno podať na Ministerstve kultúry Slovenskej republiky – sekcii kultúrneho dedičstva rozklad v lehote do 15 dní odo dňa jeho doručenia. Včas podaný rozklad má odkladný účinok.

PhDr. Pavol Šimunčík, CSc.
generálny riaditeľ

Rozhodnutie sa doručí:

1. Obecný úrad Babiná, Stavebný úrad, Horná 97, 962 64 Babiná, okr. Zvolen
2. Obecný úrad Babiná, Horná 97, 962 64 Babiná, okr. Zvolen – doručenie formou verejnej vyhlášky
3. Úrad Banskobystrického samosprávneho kraja, Nám. SNP 23, 974 01 Banská Bystrica
4. Katastrálny úrad, Nám. L. Štúra 1, 974 05 Banská Bystrica
5. Ministerstvo kultúry SR, Úradná tabuľa – doručenie formou verejnej vyhlášky
6. Ministerstvo kultúry SR, sekcia kultúrneho dedičstva na založenie do spisu

Na vedomie

1. Pamiatkový úrad SR, Cesta na Červený most 6, 814 06 Bratislava
2. Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, Lazovná 8, 975 65 Banská Bystrica